

ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ

Будинки і споруди

**ЖИТЛОВІ БУДИНКИ.
ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ**

ДБН В.2.2-15-2005

Видання офіційне

РОЗРОБЛЕНО:	<p>ВАТ "КиївЗНДІЕП" (д-р архіт. Ю.Г.Рєпін, д-р архіт. В.В.Куцевич - керівники, канд. архіт. О.І.Бохонюк, архіт. Б.М.Губов, канд.техн.наук В.Ф.Гершкович, інженери Ю.О.Сиземов, Б.А.Ступаченко, Б.Г.Польчук; за участю д-р архіт. Л.М.Ковальського, архітекторів І.І.Чернядьєвої, Л.О.Філатової, Т.М.Заславець, Е.М.Москальової);</p> <p>За участю: УкрНДІПротивільсьільбуду (канд. архіт. С.Г.Буравченко, Т.М.Штейнгель); Інституту гігієни та медичної екології ім. О.М.Марзеева АМН України (д-р мед. наук В.Я.Акіменко, канд. мед. наук Н.М.Янко); Державного департаменту пожежної безпеки МНС України (І.Я.Кріса, О.О.Євсеєнко, О.П.Мартинов, С.В.Мусійчук); УкрНДІ пожежної безпеки МНС України (канд. техн. наук О.О.Сізіков, І.О.Харченко, інж. В.Г.Сокол); Держбуду України (архіт. О.П.Авдієнко); Національної спілки архітекторів України (архіт. Ю.Ф.Худяков); Служби Київдержекспертизи (інж. А.М.Кармінський, архіт. В.Г.Дубок); ЗАТ "ОТІС" (інж. А.Ф.Соколов); Львівського державного аграрного університету (канд. техн. наук І.М.Добрянський, архіт. О.І.Колодрубська)</p>
ПОГОДЖЕНО:	<p>Міністерством охорони здоров'я України (лист № 05.03.02-07/30603 від 29.07.2004 р.) Державним департаментом пожежної безпеки МНС України (лист № 21/3/2234 від 06.07.2004 р.) Держжитлокомунгоспом України (лист № 4/3-888 від 13.05.2004 р.)</p>
ВНЕСЕНО ТА ПІДГОТОВЛЕНО ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ:	<p>Управлінням архітектурно-конструктивних та інженерних систем будинків і споруд житлово-цивільного призначення Держбуду України</p>
ЗАТВЕРДЖЕНО:	<p>Наказом Держбуду України від 18 травня 2005 р. № 80 та надано чинності наказом Держбуду України від 28 вересня 2005 р. № 175 З набуттям чинності ДБН В.2.2-15-2005 на території України втрачають чинність СНиП 2.08.01-89 та ДБН 79-92</p>

Право власності на цей документ належить державі. Відтворювати, тиражувати і розповсюджувати цей документ повністю чи частково на будь-яких носіях інформації без офіційного дозволу Державного комітету України з будівництва та архітектури заборонено. Стосовно врегулювання прав власності звертатись до Державного комітету України з будівництва та архітектури

**Офіційний видавець нормативних документів
у галузі будівництва і промисловості будівельних матеріалів
Держбуду України
Державне підприємство «Укрархбудінформ»**

ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ УКРАЇНИ

Будинки і споруди.

ДБН В.2.2-15-2005

**Житлові будинки.
Основні положення**

**На заміну СНиП 2.08.01-89
ДБН 79-92**

Чинні від 2006-01-01

Ці Норми поширюються на проектування нових і реконструкцію житлових будинків з позначкою рівня підлоги верхнього поверху до 73,5 м (як правило, до 25 поверхів включно при висоті поверху 2,8 м): одноквартирні та багатоквартирні, у тому числі спеціалізовані квартирні житлові будинки для осіб похилого віку і сімей з інвалідами та гуртожитки.

При проектуванні житлових будинків вище 25 поверхів слід керуватися відповідними індивідуальними технічними вимогами; склад, порядок їх розроблення, погодження та затвердження виконуються за рекомендаціями Держбуду України.

Вимоги цих Норм є обов'язковими для юридичних і фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності на території України незалежно від форм власності та відомчої належності.

Норми не регламентують умови заселення житла різних форм власності та володіння, а також форми володіння нежитловими приміщеннями, розташованими у житловому будинку, які визначаються правовими, нормативними та методичними документами, чинними на території України.

Ці Норми не поширюються на проектування інвентарних, мобільних житлових будинків і будинків з тимчасовим проживанням.

Перелік нормативних документів, на які є посилання в цих Нормах, наведений у додатку А.

Терміни та визначення понять, які використовуються в цих Нормах, наведені у додатку Б.

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Проектоване житло за рівнем комфорту та соціальної спрямованості поділяють на дві категорії: I і II (див. додаток Б). Вимоги цих Норм поширюються на обидві категорії та враховують заходи щодо забезпечення санітарно-гігієнічного благополуччя та пожежної безпеки мешканців усіх категорій житла.

1.2 При реконструкції житлових будинків, крім вимог цих Норм, слід враховувати ВСН 61, за винятком будинків - пам'яток культурної спадщини, для яких підготовка документації на проведення робіт з реконструкції здійснюється за завданнями державних органів з охорони пам'яток культурної спадщини.

1.3 Проектування житлових будинків здійснюють з урахуванням факторів, викликаних надзвичайними ситуаціями, у тому числі пожежею. При розрахунку будинків на впливи, викликані надзвичайними ситуаціями, слід керуватися ГОСТ 27751, ДБН В. 1.1-7.

1.4 Розміщення одно- та багатоквартирних житлових будинків, пов'язаних з ними господарських будівель, технічних будинків та споруд на території мікрорайонів (кварталів) і садибної забудови, розриви між ними визначаються проектами забудови і виконуються згідно з вимогами ДБН Б 2.4-1, ДБН 360 і ДержСанПіН 173.

1.5 У випадку розміщення в першому поверсі багатоквартирних житлових будинків вбудованих нежитлових приміщень масового відвідування (магазини, адміністративні приміщення тощо) підходи і під'їзди до них не повинні перешкоджати під'їзду до кожного входу житлового будинку пожежних, санітарних машин та пересувної техніки комунальних служб.

1.6 Порядок підрахунку площі квартири у житловому будинку і гуртожитку, площі житлового будинку, площі приміщень, площі забудови, будівельного об'єму, поверховості житлового будинку та перелік обов'язкових техніко-економічних показників наведений у додатку В.

2 АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНІ ТА КОНСТРУКТИВНІ РІШЕННЯ

Формування об'ємно-планувальної та конструктивної структури будинків

2.1 Поверховість і протяжність житлових будинків визначається проектним рішенням на підставі АПЗ.

2.2 Квартирні житлові будинки для осіб похилого віку і сімей з інвалідами слід проектувати не вище п'яти поверхів. В інших типах житлових будинків квартири для сімей з інвалідами слід розміщувати в перших поверхах. При проектуванні спеціалізованих житлових будинків для інвалідів і осіб похилого віку, квартир для сімей з інвалідами слід також керуватися вимогами ВСН 62 і ДБН 363.

2.3 При проектуванні протяжних окремо розташованих будинків і периметральної забудови кварталу в них повинні бути передбачені наскрізні проїзди для автотранспорту відповідно до вимог ДБН 360. Ширина проїзду повинна бути не менше 3,5 м, висота - не менше 4,25 м. У цих будинках повинні передбачатися також наскрізні проходи на відстані не більше 100 м.

2.4 При проектуванні малоповерхової високощільної забудови із внутрішнім двориком, у який виходить вісім і більше квартир, до нього повинен бути передбачений в'їзд із параметрами, аналогічними зазначеним у 2.3.

2.5 Розміщення житлових приміщень у цокольних, підвальних і підземних поверхах житлових будинків не допускається.

2.6 При розробленні конструктивного рішення житлових будинків, що зводяться у звичайних умовах будівництва, слід керуватися ДБН В.1.1-7, СНиП 2.01.01, СНиП 2.01.07, СНиП 2.02.01, СНиП 2.03.01, СНиП II-22, СНиП II-23, СНиП II-25. В особливих умовах будівництва (сейсмічні райони, просідаючі ґрунти, підроблювані території тощо) необхідно додатково керуватися СНиП 2.02.03, СНиП II-7, ДБН В.1.1-3, ДБН В.1.1-5.

2.7 Огороджувальні конструкції житлових будинків слід проектувати із застосуванням матеріалів, що задовольняють вимоги енергозбереження (див. 6.1) і пожежної безпеки згідно з ДБН В.1.1-7.

2.8 Конструктивна система житлових будинків повинна бути запроектована так, щоб забезпечити її загальну стійкість при аварійних ненормованих локальних руйнівних навантаженнях на окремі несучі конструкції, як мінімум на час, необхідний для евакуації людей (вибухи різного типу, пожежі, падіння важких предметів, наїзди важкого транспорту тощо).

Вимоги до окремих елементів будинків

2.9 Висота житлових поверхів від підлоги до підлоги у житлових будинках повинна бути не менше 2,8 м. Висота житлових приміщень від підлоги до стелі - не менше 2,5 м. У районах із середньомісячною температурою липня 21 °С і більше висоту житлових поверхів необхідно приймати не менше 3,0 м, а висоту житлових приміщень - не менше 2,7 м. Висоту внутрішньоквартирних коридорів, санвузлів та інших підсобних приміщень допускається знижувати до 2,1 м.

2.10 Ширина коридору в житлових будинках між сходами чи торцем коридору і сходами повинна бути не менше: при довжині коридору до 40 м - 1,6 м, понад 40 м - 1,8 м. Ширина галереї повинна бути не меншою 1,6 м. При цьому вимоги 5.28 ДБН В.1.1-7 на житлові будинки не поширюються.

2.11 Сходові клітки багатоквартирних житлових будинків, за винятком сходових кліток типів СК2 і Н4, повинні розташовуватися всередині будинку біля зовнішніх стін.

Вибір типу позаквартирних евакуаційних сходових кліток провадиться згідно з вимогами розділу 4 цих Норм з урахуванням ДБН В.1.1-7.

2.12 Кількість підйомів в одному сходовому марші або на перепаді рівнів повинна бути не менше трьох і не більше 18. Найменша ширина маршу в секційних, коридорних і галерейних будинках 1,05...1,2 м; найбільший уклон маршів у секційних двоповерхових житлових будинках -

1:1,5; триповерхових і більше, а також коридорних і галерейних житлових будинках - 1:1,75. Марші сходів, що ведуть у підвальні та цокольні поверхи, використовувані з технічною метою, допускаються шириною 0,9 м, а їх уклон - не більше 1:1,25.

Примітка 1. Ширина сходового маршу визначається, як відстань між стіною і його огорожею або між його огорожами. Така ширина не повинна перевищувати довжину проступів.

Примітка 2. Ширина сходової площадки повинна бути не меншою від ширини маршу.

Примітка 3. При реконструкції будинків допускається збереження існуючих уклону і ширини сходових маршів і площадок.

В одноквартирних, двоквартирних і зблокованих житлових будинках заввишки до трьох поверхів ширина маршу внутрішніх сходів повинна бути не менше 0,9 м, а найбільший його уклон - 1:1,25.

2.13 При усіх зовнішніх входах до житлових будинків слід передбачати тамбури глибиною не менше 1,4 м. При входах до багатоквартирних будинків допускається передбачати приміщення із санвузлом для чергового персоналу (консьєржа / консьєржки), комору для зберігання прибирального інвентарю. Зазначені вище приміщення (крім тамбурів) повинні розташовуватися поза сходовими клітками. Розміщення спальних місць у приміщенні чергового персоналу (консьєржа/ консьєржки) не допускається.

Вхідні двері до будинків повинні обладнуватися кодовими замками, якщо згідно з 5.46 не передбачено обладнання їх замково-переговорними пристроями з дистанційним керуванням.

2.14 Вхід до одноквартирного житлового будинку може влаштовуватися через зашклену веранду. При цьому для входу в житлове приміщення повинно бути не менше трьох дверей (у IVB кліматичній зоні - двох дверей). Допускається влаштування подвійних дверей, а також розміщення головного входу до одноквартирного житлового будинку у цокольному поверсі. При цьому передпокій із сходами має бути опалюваним.

2.15 Приміщення електрощитової влаштовується згідно з вимогами ПУЕ та ДНАОП 0.00-1.32. У багатопверхових житлових будинках електрощитові розміщують, як правило, на першому поверсі з виходом із неї безпосередньо назовні або у поповерховий позаквартирний коридор (хол).

Не допускається розміщення електрощитової суміжно з житловими приміщеннями, під і над ними. Допускається передбачати електрощитову в підземному поверсі поблизу входу за умови унеможливлення її затоплення та з влаштуванням шумоізоляції огорожувальних конструкцій.

2.16 Позначка підлоги приміщень при вході до будинку повинна бути вище позначки тротуару перед входом не менше ніж на 0,15 м. Позначку низу віконних прорізів приміщень квартир перших поверхів (за винятком квартир з виходом на приквартирну ділянку), як правило, приймають не нижче за 1,8 м від планувальної позначки землі. Вхідні сходи мають дублюватися пандусами для пересування дитячих та інвалідних колясок.

2.17 Дахи слід проектувати з організованим водостоком згідно з ДБН В 2.6-14. Допускається передбачати неорганізований водостік з дахів одно-, двоповерхових будинків за умови влаштування козирків над входами. В разі організації зовнішнього водостоку повинні бути передбачені заходи, які виключають утворення і падіння полою.

2.18 На дахах житлових будинків слід передбачати огорожу згідно з 6.13 ДБН В.1.1-7 і ГОСТ 25772. Застосування безгорищних дахів (суміщених покриттів) допускається у покриттях мансард, терас у житлових будинках терасного типу та квартирних будинків з квартирами у двох рівнях на верхніх поверхах. Технічні рішення суміщених покриттів слід передбачати згідно з ДБН В.2.6-14.

2.19 Для будинків з умовною висотою вище 26,5 м (як правило, вище дев'яти поверхів) повинні бути передбачені, а для будинків з умовною висотою вище 13,5 м (як правило, вище п'яти поверхів) рекомендується передбачати конструктивні заходи для кріплення колисок і підвісного риштування при проведенні ремонту фасадів.

2.20 При розробленні об'ємно-планувальних рішень слід враховувати вимоги щодо забезпечення доступу персоналу до всіх елементів конструкцій та обладнання для їх періодичного огляду та обслуговування.

Квартири. Рівень їх комфорту і параметри

2.21 Одноквартирний (односімейний) житловий будинок і квартиру у багатоквартирному житловому будинку слід проектувати, виходячи з умови їх заселення однією сім'єю.

2.22 У квартирах повинні бути передбачені такі приміщення: житлові кімнати і підсобні приміщення - кухня, передпокій, санвузли, внутрішньоквартирні коридори, вбудовані комори, антресолі, літні приміщення тощо.

Типи квартир за кількістю житлових кімнат і їх площі у житлових будинках II категорії слід приймати за таблицею 1.

Таблиця 1 - Типи квартир і їх площі залежно від кількості житлових кімнат

	Кількість житлових кімнат				
	1	2	3	4	5
Нижня і верхня межа площі квартир, м ²	30-40	48-58	60-70	74-85	92-98
Примітка 1. Площі квартир дано без урахування площі літніх приміщень.					
Примітка 2. Площі квартир одноквартирних і зблокованих будинків можуть бути збільшені на 5 %.					
Примітка 3. З метою уніфікації конструктивно-планувальних рішень багатоквартирних будинків допускається збільшувати площу окремих типів квартир на 5 %.					

2.23 Рівень комфорту і склад приміщень квартир і одноквартирних будинків у будівлях житла I категорії визначається завданням на проектування, при цьому нижня межа площі квартир повинна бути не нижче від відповідних показників квартир, наведених у таблиці 1.

2.24 Площа загальної кімнати в однокімнатній квартирі повинна бути не меншою 15 м², в інших квартирах - не менше 17 м². Мінімальна площа спальні на одну особу - 10 м², на дві - 14 м². Мінімальна площа кухні в однокімнатній квартирі - 7 м², у дво- та більше кімнатних - 8 м². Мінімальна площа робочої кімнати або кабінету - 10 м².

2.25 Житлові кімнати в квартирах II категорії не можуть бути прохідними, за винятком чотирьох-, п'ятикімнатних, у яких через загальну кімнату може передбачатись вхід до однієї зі спалень або робочої кімнати (кабінету).

2.26 В однокімнатних квартирах замість кухонь допускається передбачати кухні-ніші за умови їх обладнання електроплитами та влаштування в них примусової вентиляції.

2.27 В однокімнатних квартирах допускається суміщений санвузол (ванна, умивальник, унітаз). У дво-, трикімнатних квартирах обох категорій слід передбачати роздільні санвузли (ванна з умивальником і вбиральня з унітазом та умивальником). У квартирах, де чотири і більше кімнат, повинно бути не менше двох суміщених санвузлів, кожен з яких має бути обладнаний унітазом (вбиральня з умивальником та унітазом і ванна кімната з ванною, умивальником та унітазом).

Мінімальні розміри площі санвузлів:

- суміщений санвузол (обладнаний ванною, умивальником, унітазом, місцем для пральної машини) - 3,8 м;
- ванна кімната (обладнана ванною, умивальником, місцем для пральної машини) - 3,3 м²;
- туалет (вбиральня, обладнана унітазом і умивальником) - 1,5 м²;
- туалет (вбиральня, обладнана унітазом без умивальника) - 1,2 м².

2.28 Не допускається розміщення вбиральні та ванної (або душової) над житловими кімнатами і кухнями. Ці приміщення допускається розміщувати над кухнею квартир, розташованих у двох рівнях. Не допускається кріплення приладів і трубопроводів безпосередньо до міжквартирних стін і перегородок, які огорожують житлові кімнати.

2.29 У сільських населених пунктах допускається будівництво житлових будинків до двох поверхів (не рахуючи цокольного) з неканалізованими вбиральнями типу "люфт-клозет" або біо-туалетом. Приміщення повинно мати природне освітлення та провітрювання. У ІІВ та ІІІВ кліматичних зонах неканалізовані вбиральні допускається розміщувати в опалюваній частині жит-

лового будинку зі входом через тамбур-шлюз глибиною не менше 1 м. У ШБ та IVB кліматичних зонах влаштування "люфт-клозетів" в опалюваній частині житлового будинку не допускається.

2.30 Ширина підсобних приміщень квартир повинна бути не менше: кухні - 1,8 м; передпокою - 1,5 м; коридорів, що ведуть до житлових кімнат, - 1,1 м.

2.31 Кухні, обладнані газовими водонагрівачами, повинні бути забезпечені припливом повітря через кватирки або заготовані отвори площею не менше 0,02 м², які розташовують у нижній частині дверей, біля підлоги.

2.32 Місця розташування балконів і лоджій багатопверхових житлових будинків визначаються проектним рішенням з урахуванням вимог 3.3. У випадку їх зашклення необхідно керуватися вимогами 3.7 і 4.10 цих Норм.

2.33 З метою недопущення проникнення сторонніх осіб до квартир, розташованих на першому поверсі, вікна і лоджії у них можуть бути захищені металевими ґратами, що відчиняються зсередини, за умови забезпечення нормованих значень коефіцієнта природної освітленості та умов евакуації з приміщень.

2.34 Вхідні двері до квартир, а також елементи кріплення та замикання повинні бути посиленої конструкції з ущільненнями в притулах згідно з ДСТУ Б В.2.6-11. Вхідні двері квартир повинні мати вогнестійкість не менше EI 30 для будинків I, II, III ступенів вогнестійкості, не менше EI 15 - для будинків IIIa, IIIб, IV, IVa ступенів вогнестійкості (для будинків V ступеня вогнестійкості - не нормується). Двері квартир у відчиненому положенні не повинні зменшувати розрахункову ширину сходових площадок і маршів.

2.35 З кожної квартири одно-, двоповерхових окремо розташованих і зблокованих житлових будинків рекомендується, а з квартир першого поверху багатопверхових житлових будинків допускається передбачати додатковий вихід на приквартирну ділянку.

Спеціалізоване житло для осіб похилого віку, інвалідів і гуртожитки

2.36 Спеціалізоване житло для осіб похилого віку необхідно розташовувати у житлових будинках з обслуговуванням і відокремлених будинках-інтернатах, що проектується за спеціальними нормами згідно з вимогами ДБН 363 та ВСН 62.

Спеціалізоване житло для інвалідів може розташовуватися в будинках-інтернатах, спеціалізованих житлових будинках для сімей з інвалідами або в першому поверсі багатоквартирного житлового будинку звичайного типу.

2.37 Одно-, двокімнатні квартири для осіб похилого віку повинні мати загальну площу, не меншу зазначеної в таблиці 1 з можливим збільшенням на 5 %.

Площа квартир для сімей з інвалідами повинна бути збільшена на 10...12 м² проти показників, зазначених у таблиці 1.

2.38 У будинках із квартирами для осіб похилого віку та інвалідів у коридорах, при вході до будинку, підході до ліфта та сміттєпроводу не повинно бути сходинок і порогів. У цих випадках слід передбачати пандуси шириною не менше 1,2 м з уклоном не більше 1:20 або підйомники. Ширина позаквартирних коридорів має бути не менше 1,8 м, дверей - не менше 0,9 м. При входах до будинку слід передбачати тамбури глибиною не менше 1,5 м.

2.39 У квартирах для осіб похилого віку та інвалідів влаштування лоджій або балконів обов'язкове. Їх ширина для інвалідів повинна бути не меншою 1,5 м.

У квартирах для сімей з інвалідами-колясочниками ширина підсобних приміщень повинна бути не менше: кухні - 2,3 м при однобічному і 2,9 м при двобічному або кутовому розміщенні обладнання; передпокою - 1,6 м (з можливістю зберігання крісла-коляски); внутрішньоквартирних коридорів - 1,15 м; розміри у плані ванної кімнати або суміщеного санвузла - 2,3 м × 2,3 м, вбиральні з умивальником - 1,6 м × 2,2 м; вбиральні без умивальника - 1,2 м × 1,6 м.

2.40 У спеціалізованих квартирних будинках для осіб похилого віку та інвалідів слід передбачати центри громадського, соціального і медичного обслуговування, приміщення адміністративно-господарського призначення та інше загальною площею із розрахунку від 4,2 м² до 5,2 м²

на одну особу, залежно від їх місткості. Склад і площі цих приміщень визначаються завданням на проектування.

2.41 За необхідності допускається проектувати гуртожитки для робітників і службовців. Гуртожитки для молоді, що навчається, повинні бути місткістю не більше 500 осіб. Комплекс гуртожитків місткістю більше 500 осіб допускається розмішувати в студентських містечках при великих навчальних закладах.

2.42 Житлові осередки для сімейної молоді можуть бути передбачені у складі гуртожитків, місткість яких проектується згідно з завданням на проектування.

2.43 Житлові кімнати гуртожитків проектують із розрахунку заселення не більше трьох осіб при площі не менше 8 м² на кожного мешканця, а для аспірантів - на одну-дві особи при площі не менше 10 м² на кожному. Кімнати слід обладнувати вбудованими шафами площею не менше 0,6 м² на кожного мешканця.

2.44 Житлові кімнати гуртожитків, як правило, групують з підсобними приміщеннями (кухнями, передпокоюми, санвузлами) у житлові осередки місткістю не більше ніж на 10 осіб, а у гуртожитках для аспірантів - не більше ніж на шість осіб.

2.45 Кухні та кухні-ніші гуртожитків слід проектувати із розрахунку: на дві-п'ять осіб - не менше 8 м², на шість осіб і більше - за нормою площі 1,5 м на особу. В разі влаштування у гуртожитках кухонь-ніш необхідно враховувати вимоги 2.26 та 3.4 цих Норм.

2.46 Обладнання санвузлів у гуртожитках для одинаків слід проектувати із розрахунку один душ або ванна, один умивальник і один унітаз не більше ніж на чотири-шість осіб, а в осередках гуртожитків для сімейної молоді - один душ або ванна, один унітаз і один умивальник не більше ніж на три особи.

2.47 У гуртожитках слід передбачати приміщення громадського призначення: для культурно-масових заходів, навчальних і спортивних занять, відпочинку, громадського харчування, медичного і побутового обслуговування, адміністративного та господарського призначення, які визначаються завданням на проектування. Площа приміщень громадського призначення на одну особу повинна бути не менше 3,0 м².

2.48 Для слухачів спеціалізованих навчальних закладів і курсів склад та площі житлових осередків і підсобних приміщень гуртожитків визначаються завданням на проектування, але не нижче зазначених у 2.43 - 2.47.

Нежитлові поверхи (приміщення)

2.49 Висоту приміщень громадського призначення, що розташовуються у житлових будинках, допускається приймати такою, що дорівнює висоті житлових приміщень, крім приміщень, у яких за умовами розміщення обладнання повинна бути висота не менше 3 м від підлоги до стелі.

2.50 У першому, другому і цокольному поверхах житлових будинків допускається розмішувати приміщення: адміністративні, магазинів роздрібної торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування, відділень зв'язку загальною площею не більше 700 м², банків, магазинів і кіосків з продажу преси, поліклінік, жіночих консультацій, рентгено-стоматологічних кабінетів (в разі забезпечення вимог НРБУ); роздавальних пунктів молочних кухонь, юридичних консультацій і нотаріальних контор, загсів, філій бібліотек, виставкових залів, контор житлово-експлуатаційних організацій, фізкультурно-оздоровчих занять загальною площею до 150 м², культурно-масової роботи з населенням (для проведення лекцій, зборів, бібліотек-читалень, кімнат для індивідуальних занять, роботи гуртків, прийому громадян депутатами тощо), дитячих художніх шкіл, центрів соціального захисту населення, центрів зайнятості населення базового рівня до 50 відвідувачів і до 15 співробітників центрів, а також груп короткотривалого перебування дітей дошкільного віку (крім цокольного поверху).

Не допускається розміщення у житлових будинках:

- а) підприємств громадського харчування з кількістю місць більше 50 (крім гуртожитку) і домових кухонь продуктивністю більше 500 обідів на день;
- б) пунктів приймання склотари, а також магазинів сумарною торговельною площею більше 1000 м²;
- в) спеціалізованих закладів і підприємств, експлуатація яких може призвести до забруднення території та повітря житлової забудови і квартир з підвищенням понад допустимі рівні шуму, вібрації, іонізуючого та неіонізуючого випромінювання;
- г) спеціалізованих магазинів будівельних, мастильних та інших товарів, експлуатація яких може призвести до забруднення території і повітря житлової забудови, магазинів з продажу вибухо-пожежонебезпечних речовин і матеріалів, спеціалізованих рибних та овочевих магазинів;
- д) підприємств побутового обслуговування, у яких застосовуються легкозаймисті речовини (за винятком перукарень, майстерень з ремонту годинників розрахунковою площею до 300 м²);
- е) майстерень ремонту побутових машин і приладів, ремонту взуття розрахунковою площею понад 100 м²;
- ж) лазень і саун (лазень сухого жару), пралень і хімчисток (крім приймальних пунктів і пралень самообслуговування продуктивністю до 75 кг білизни у зміну);
- з) автоматичних телефонних станцій, призначених для телефонізації житлових будинків загальною площею більше 100 м²;
- й) громадських вбиралень;
- к) похоронних бюро.

У житлових будинках допускається розміщення на верхньому житловому поверсі (у тому числі мансардному) творчих майстерень художників та архітекторів, при цьому вихід у сходову клітку житлової частини будинку слід передбачати через протипожежний тамбур-шлюз 1-го типу.

Сполучення ліфтових шахт із таким поверхом допускається передбачати через протипожежний тамбур-шлюз 1-го типу.

2.51 У підвальних, цокольних і на першому поверхах житлових будинків допускається улаштування вбудованих і вбудовано-прибудованих гаражів для одноквартирних житлових будинків та стоянок для машин і мотоциклів, що належать мешканцям багатоквартирних житлових будинків, згідно з вимогами ДБН 360, ДБН В.2.2-9 та інших відповідних нормативних документів. Ці вимоги не поширюються на одноквартирні житлові будинки з гаражами площею до 40 м².

2.52 Вбудовані приміщення для розташування в них підприємств і закладів громадського призначення повинні проектуватися згідно з чинними будівельними нормами на ці заклади (ДБН В.2.2-3, ДБН В.2.2-4, ДБН В.2.2-9, ДБН В.2.2-10, ДБН В.2.2-11, ДБН В.2.2-13, СНиП 2.09.04, ВСН 45, ВСН 54, ВСН 62, ВБН В.2.2-ЦЗН, СН 512).

Завантаження приміщень громадського призначення, вбудованих у житлові будинки, слід виконувати: з торців житлових будинків, що не мають вікон; з підземних тунелів; з боку магістралей за наявності спеціальних завантажувальних приміщень. Допускається не передбачати зазначені завантажувальні приміщення при площі вбудованих громадських приміщень до 150 м².

2.53 Приміщення громадського призначення, крім приміщень громадського призначення гуртожитків і житлових будинків для осіб похилого віку та сімей з інвалідами, повинні мати входи та евакуаційні виходи, ізольовані від житлової частини будинку.

2.54 Несучі конструкції суміщеного покриття вбудовано-прибудованої частини житлового будинку повинні мати вогнестійкість не менше RE 45 (для плит, настилів, прогонів) і не менше R 45 (для балок, ферм, арок, рам), а також групу за межею поширення вогню МО. Рівень покрівлі вбудовано-прибудованої частини будинку не повинен перевищувати позначку підлоги вище розташованих житлових приміщень основної частини будинку. Матеріали покриття повинні мати показники пожежної безпеки не вище ніж Г1 (для утеплювача); РП 1 (для поверхневих шарів конструкцій покрівлі). Покриття повинне мати захисний шар, що запобігає сонячному перегріву.

2.55 Інженерні комунікації приміщень громадського призначення, що проходять через житлову частину, або житлової частини, що проходять через вбудовані приміщення, повинні бути прокладені у самостійних шахтах, обгороджених протипожежними перегородками 1-го типу.

2.56 Висота приміщень, розташованих у підземних, підвальних і цокольних поверхах, не призначених для розміщення в них приміщень за 2.50, а також технічного підпілля від рівня підлоги до низу плити перекриття повинна бути не менше 1,9 м; у разі розміщення в них індивідуальних теплових пунктів - не менше 2,2 м, у разі розміщення гаражів та стоянок для автомашин і мотоциклів, що належать мешканцям, - відповідно до ВСН 01.

2.57 Висота технічних поверхів визначається в кожному окремому випадку залежно від виду обладнання і комунікацій, розташовуваних в об'ємі технічного поверху, з урахуванням умов їх експлуатації.

2.58 В разі розташування нежитлових приміщень у житлових будинках, коли такі приміщення займають увесь поверх або декілька нижніх поверхів, останні рекомендується відокремлювати від житлових технічними поверхами.

2.59 В окремих житлових будинках, що визначаються за схемою розміщення споруд цивільної оборони, слід проектувати приміщення подвійного призначення відповідно до вказівок ДБН В.2.2-5.

2.60 У сільських одноквартирних житлових будинках можливо передбачати вбудовано-прибудовані приміщення для індивідуальної трудової діяльності, що забезпечують сільськогосподарську діяльність (приготування кормів для тварин, лагодження засобів землеробства), обробку і реалізацію сільськогосподарської продукції (зберігання, консервування, пакування тощо), робочі місця для народних промислів (ткацтво, килимарство, вишивка, гончарство, ковальство, різьблення по дереву тощо), а також торговельних і обслуговуючих послуг, зазначених вище, дотримуючись відповідних нормативних вимог. Господарські та побутові приміщення, крім приміщень для утримання худоби та птиці, допускається розміщувати у цокольному та підвальному поверхах. Дозволяється розміщення погребів під господарськими будівлями, де не утримується худоба та птиця.

2.61 На експлуатованих покрівлях житлових будинків, покрівлях вбудовано-прибудованих і прибудованих підприємств громадського призначення, а також при вхідній зоні, у літніх позаквартирних приміщеннях, у сполучних елементах між житловими будинками (у тому числі відкритих переходах) і відкритих нежитлових поверхах (першому і проміжних) житлових будинків допускається передбачати для жителів будинку майданчики: спортивні, для відпочинку дорослих (озеленені), солярії, сушіння білизни, чищення речей, меблів і одягу. При цьому слід забезпечувати необхідні технологічні, санітарно-гігієнічні вимоги, заходи безпеки (влаштування огорожі та застосування заходів щодо захисту вентиляційних випусків, у тому числі протидимних установок), а в частині протипожежних вимог - без влаштування додаткового покриття над експлуатованими покрівлями.

Будівельні матеріали, що застосовуються для експлуатованих покрівель, повинні мати показники пожежної небезпеки не вище ніж Г1 (для утеплювача); В1, РП1 (для поверхневих шарів конструкцій покрівлі).

2.62 Допускається влаштування одного евакуаційного виходу з приміщень закладів громадського призначення з першого, другого і цокольного, підвального і підземного поверхів при дотриманні вимог 5.13 ДБН В.1.1-7 та 4.15, 4.16 ДБН В.2.2-9.

2.63 Двері виходів з технічних поверхів, виходів на покрівлю, а також електрощитових, вентиляційних камер, комор горючих матеріалів повинні бути протипожежними 2-го типу для будинків I-II ступенів вогнестійкості, 3-го типу - для будинків інших ступенів вогнестійкості, за винятком V.

2.64 Для вентиляції холодного горища слід передбачати у зовнішніх стінах з кожної боку будинку отвори сумарною площею не менше 1/500, а в ПІБ, ПІВ і ІVВ кліматичних зонах - не менше 1/50 площі горищного перекриття.

3 САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНІ ВИМОГИ

3.1 Виконання санітарно-гігієнічних вимог при проектуванні житла здійснюється відповідно до умов фізико-географічного районування території України і включає у себе вимоги до інсоляції, природного освітлення, провітрювання, іонізації та мікроклімату приміщень житлових будинків, захисту їх від шуму, вібрації, електромагнітного і радіоактивного випромінювання згідно з

СанПиН 2605, ДСП 201, ДСН 3.3.6.042, СанПиН 3077, ДСН 3.3.6.037, СН 4948, СанПиН 1304, СанПиН 2152, ДержСанПіН 3.3.2-007, ДержСанПіН 239, СанПиН 42-121-4719, СанПиН 42-123-5777, СанПиН 5781.

3.2 Тривалість інсоляції, що відповідає ДБН 360, повинна бути забезпечена: в одно-, дво- і трикімнатних квартирах - не менше ніж в одній кімнаті; у чотири- і п'ятикімнатних - не менше ніж у двох кімнатах; у шести- і більше кімнатних - не менше ніж у трьох кімнатах; в одно-, двокімнатних квартирах для осіб похилого віку - не менше ніж в одній з житлових кімнат. У гуртожитках повинні інсолюватися не менше 60 % житлових кімнат.

3.3 Літні приміщення житлових будинків не повинні погіршувати інсоляцію квартир. У зв'язку з цим не допускається проектувати лоджії перед кімнатами, що є розрахунковими за умовами забезпечення в нормованої інсоляції квартири. У випадках проектування балконів перед такими кімнатами їх слід розташовувати зміщеними відносно вікон: у кімнатах східної і західної орієнтації - у північному напрямку, у кімнатах південної орієнтації - у будь-якому напрямку.

3.4 Природне освітлення повинні мати житлові кімнати, кухні, неканалізовані вбиральні, вхідні тамбури до будинків, сходові клітки і загальні коридори у житлових будинках коридорного типу, а також приміщення громадського призначення в гуртожитках і житлових будинках для осіб похилого віку і сімей з інвалідами. Відношення площі світлових прорізів житлових кімнат і кухонь до площі підлоги цих приміщень повинно бути в межах від 1:5,5 до 1:8. Для мансардних поверхів зі світловими прорізами в площині похилих огорожувальних конструкцій - не менше 1:10. Уточнення геометричних параметрів світлових прорізів слід провадити на підставі розрахунку коефіцієнта природної освітленості згідно зі СНиП II-4.

Примітка 1. Допускається проектувати без природного освітлення:

- а) кухні-ніші за умови їх обладнання електроплитами і влаштування примусової витяжної вентиляції;
- б) позаквартирні поверхові коридори в будинках секційного типу з центрально розташованим сходово-ліфтовим вузлом;
- в) тамбури в одноквартирних і зблокованих житлових будинках, а також такі, що ведуть безпосередньо до квартири;
- г) внутрішньоквартирні сходи і сходові клітки одноквартирних і зблокованих будинків.

Примітка 2. Природне освітлення робочих приміщень для інвалідів, які слабо бачать, та працюють удома, проектують за спеціальним завданням.

3.5 У житлових будинках коридорного типу довжина загальних коридорів не повинна перевищувати в разі освітлення через світлові прорізи в зовнішніх стінах з одного торця - 24 м, з двох торців - 48 м. За більшої довжини коридорів необхідно передбачати додатково природне освітлення через світлові кармани. Відстань між двома світловими карманами повинна бути не більше 24 м, а між світловим карманом і світловим прорізом у кінці коридору - не більше 30 м. Ширина світлового кармана повинна бути не менше половини його глибини (без урахування ширини прилеглого коридору). Допускається освітлювати коридори довжиною до 12м, розташовані по обох боках сходової клітки, другим світлом через двері, що ведуть до цієї сходової клітки, зашклені армованим склом. Коридори в будинках-інтернатах для осіб похилого віку і сімей з інвалідами повинні мати природне освітлення через вікна у зовнішніх стінах будинків при довжині коридору більше 10 м. Відстань між двома світловими карманами у таких будинках повинна бути не більше 16м.

3.6 Приміщення, що мають природне освітлення, повинні бути забезпечені провітрюванням через стулки вікон, кватирки або інші пристрої відповідно до 5.23.

3.7 Допускається зашклення літніх приміщень при кухнях і житлових кімнатах за умови забезпечення в них нормованого коефіцієнта природного освітлення та повітрообміну квартир.

3.8 У будинках, що проектуються для ШБ, ШВ і ІВВ кліматичних зон, квартири повинні бути забезпечені наскрізним або кутовим провітрюванням, допускається також вертикальне (через шахти) провітрювання. У секційних будинках, що проектуються для ШБ і ШВ кліматичних зон, допускається провітрювання однобічно розташованих одно- і двокімнатних квартир через бічні прорізи еркерів, ризалітів або інші позаквартирні провітрювані приміщення. У будинках коридорного типу допускається провітрювання одно- і двокімнатних квартир через загальні коридори довжиною не більше 24 м, які мають пряме природне освітлення і наскрізне або кутове провітрювання.

3.9 При проектуванні житлових будинків передбачають заходи щодо шумовібропоглинання, які повинні задовольняти вимоги СНиП II-12 щодо житлових приміщень.

У випадку розміщення житлових будинків на міських магістральних вулицях вони повинні передбачатися шумозахисними, з розташуванням квартир або спальних кімнат у бік, протилежний до магістралі. У таких будинках допускається орієнтація на сторону шуму однієї загальної кімнати в квартирах з кількістю житлових кімнат три і більше.

У зазначених кімнатах слід передбачати конструктивно-технічні засоби шумозахисту, які знижують у режимі провітрювання рівень проникаючого шуму до нормативних значень.

Допустимі рівні шуму, що створюються у приміщеннях будинків системами вентиляції й іншим інженерно-технічним обладнанням (ліфти, насоси, електродвигуни, трансформатори тощо), слід приймати на 5 дБА нижче (поправка мінус 5 дБА) відповідних гігієнічних нормативів.

3.10 При розміщенні нового будівництва в існуючій забудові або реконструкції будинків слід забезпечити дотримання вимог чинних нормативних документів щодо інсоляції, природного освітлення і захисту від шуму для навколишніх будинків. Ця умова є обов'язковою і в разі зміни габаритів існуючого будинку.

3.11 При проектуванні елементів конструкцій, їх з'єднань, а також вентиляційних ґрат слід забезпечувати умови щодо захисту приміщень квартир від проникнення паразитуючих тварин і комах.

3.12 Будівельні та опоряджувальні матеріали, у тому числі матеріали, які використовуються для виготовлення вбудованих меблів, систем гарячого і холодного водопостачання, вентиляції, застосовувані у житлових будинках, повинні забезпечувати у них гігієнічні вимоги відповідно до чинного законодавства.

3.13 Будинки повинні бути захищені від іонізуючого випромінювання радіонуклідів згідно з вимогами розділу 8 НРБУ із урахуванням ДБН В.1.4-1.01 і ДБН В.1.4-2.01.

3.14 Ефективна питома активність природних радіонуклідів у матеріалах, використовуваних у житлових будинках, що споруджуються та реконструюються, не повинна перевищувати 370 Бк/кг.

Середньорічна еквівалентна рівноважна об'ємна активність радону-222 у повітрі приміщень житлових будинків, що споруджуються і реконструюються, не повинна перевищувати 50 Бк/м³, а у будинках, що експлуатуються, - 100 Бк/м³.

Потужність поглинутої в повітрі дози (ППД) гамма-випромінювання в приміщеннях житлових будинків, що вводяться в експлуатацію, не повинна перевищувати 73 пГр/с (30 мкР/год), а в тих, що експлуатуються, - 122 пГр/с (50 мкР/год.).

4 ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА

4.1 При проектуванні житлових будинків слід виконувати вимоги, викладені в ДБН В.1.1-7, а також вимоги даного розділу.

4.2 Площа поверху (в межах протипожежного відсіку) залежно від ступеня вогнестійкості та поверховості будинків повинна бути не більшою за вказану в таблиці 2.

У житлових будинках I ступеня вогнестійкості міжсекційні ненесучі стіни в межах протипожежного відсіку і перегородки, що відокремлюють загальні коридори від інших приміщень, повинні мати межу вогнестійкості не менше EI 60. У житлових будинках II й III ступенів вогнестійкості зазначені стіни і перегородки повинні мати межу вогнестійкості EI 45.

Ступінь вогнестійкості житлових будинків для осіб похилого віку і сімей з інвалідами повинна бути не нижче II, за винятком індивідуальних і двоповерхових (включаючи мансардний поверх) зблокованих житлових будинків.

У житлових будинках IIIa й IVa ступенів вогнестійкості несучі елементи сталевих каркасів і його вузли усередині приміщень повинні бути захищені будівельними теплоізоляційними матеріалами, що забезпечують необхідну межу вогнестійкості.

Таблиця 2 - Нормована площа поверху залежно від ступеня вогнестійкості та поверховості будинків

Ступінь вогнестійкості будинку	Найбільша кількість поверхів	Найбільша площа поверху (в межах протипожежного відсіку), м ²
I	25	2200
II	10	2200
III	5	1800
IV, IIIб	1	1400
IV, IIIб	2	1000
V, IIIa, IVa	1	1000
V	2	800

4.3 Міжквартирні ненесучі стіни і перегородки у будинках I ступеня вогнестійкості повинні мати межу вогнестійкості EI 60, а у будинках II й III ступенів вогнестійкості - EI 45, групу за межею поширення вогню - MO. У будинках III ступеня вогнестійкості допускається передбачати між-квартирні перегородки групи M1.

Міжкімнатні (шафові, збірно-розбірні, із дверними прорізами і розсувні) перегородки в будинках усіх ступенів вогнестійкості допускається проектувати з горючих матеріалів.

4.4 У будинках I, II й III ступенів вогнестійкості для мансардного поверху слід приймати межу вогнестійкості несучих конструкцій і міжсекційних перегородок не менше REI 45 і EI 45 відповідно, а групу за межею поширення вогню – M0.

Матеріали, що застосовуються у покрівлі мансардного поверху, повинні мати показники пожежної небезпеки не вище ніж Г1 (для утеплювача), РП1, В1 (для поверхневих шарів конструкції покрівлі), а дерев'яні лати мансардного поверху повинні бути оброблені засобами вогнезахисту, які забезпечують I групу вогнезахисної ефективності згідно з ГОСТ 16363.

4.5 Межа вогнестійкості та група за межею поширення вогню для конструкцій галерей у галерейних будинках повинні відповідати значенням, прийнятим для перекриттів.

4.6 Найбільші відстані від дверей квартир і кімнат гуртожитків до виходу у сходову клітку або назовні слід приймати за таблицею 3.

Таблиця 3 - Найбільша відстань від дверей квартир і кімнат гуртожитків до виходу у сходову клітку або назовні

Ступінь вогнестійкості будинку	Найбільша відстань від дверей квартири або кімнати у гуртожитку до виходу, м	
	у разі розташування між сходовими клітками або зовнішніми виходами	у разі виходу до тупикового коридору або на галерею
I	40	25
II	40	25
III	30	20
IIIб, IV	25	15
IIIa, IVa, V	20	10

Примітка. Відстань від дверей квартир або кімнати у гуртожитку до сходової клітки визначається по коридору від дверей виходу з квартири (дверей кімнати у гуртожитку) до дверей сходової клітки, а для сходових кліток типу Н1 - до дверей виходу на повітряну зону цієї сходової клітки, для сходових кліток типу Н4 - до дверей виходу в протипожежний тамбур-шлюз цієї сходової клітки

4.7 У житлових будинках коридорного типу і гуртожитках коридори слід розділяти протипожежними перегородками на ділянки, довжина яких встановлюється СНиП 2.04.05, але не більше 30 м одна від одної та від торців коридорів. Типи протипожежних перегородок визначаються згідно з 5.26 ДБН В.1.1-7.

4.8 У житлових будинках секційного типу I і II ступенів вогнестійкості умовною висотою до 9 м включно допускається влаштовувати сходові клітки типу СК2, що проектується згідно з 5.47

ДБН В.1.1-7. При цьому, починаючи з другого поверху і вище, слід передбачати в кожній квартирі другий евакуаційний вихід згідно з 4.10, а) та 4.10, б) цих Норм, а також просвіт між маршами не менше 0,7 м або світлову шахту на всю висоту сходової клітки площею горизонтального перерізу не менше 2 м².

4.9 Двері сходових кліток (крім сходових кліток типу Н4), тамбурів при сходових клітках типу Н2 (див. 4.14) і двері квартир, що виходять безпосередньо в сходові клітки, повинні бути глухими або з армованим склом, обладнані пристроєм для самозачинення й ущільненнями в притулах.

4.10 У житлових будинках секційного типу з умовною висотою не більше ніж 26,5 м включно квартири можуть мати вихід в одну сходову клітку типу СК1.

З третього поверху і вище таких будинків слід проектувати другий евакуаційний вихід, за який може бути прийнятий:

а) вихід з балконів (лоджій) квартир або безпосередньо з квартир через двері на зовнішні металеві маршові сходи, які ведуть до позначки підлоги третього поверху і мають уклон не більший 80°, ширину маршів і площадок не менше 0,6 м, висоту огорожі не менше 1,2 м. Двері виходу на зазначені вище сходи повинні відповідати вимогам, які ставляться до вхідних дверей квартир (крім вимог до вогнестійкості дверей);

б) вихід з кожної квартири на площадку, що влаштовується уздовж зовнішньої стіни будинку з глухим простінком шириною не менше 1,2 м, між торцем площадки та прорізом, який виходить на площадку, або не менше 1,6 м між прорізами. Вихід із квартири або зашкленних балконів (лоджій) на таку площадку слід передбачати через двері. Площадка повинна бути шириною не менше 1,2 м, мати огорожу висотою не менше 1,2 м. На таких площадках допускається встановлювати зовнішні блоки кондиціонерів квартир;

в) вихід на сходи типу С3, що влаштовуються в торці коридору або в будь-якій його частині і веде до позначки підлоги другого поверху, мінаючи сходово-ліфтовий вузол; при цьому в секціях з кількістю квартир на поверсі більше чотирьох необхідно влаштовувати у квартирах на три кімнати і більше вихід згідно з 4.10,б).

Примітка 1. Зазначені в 4.10, а) сходи і в 4.10, б) площадки не враховуються при визначенні загальної площі квартир згідно з додатком В цих Норм.

Примітка 2. Зазначеними в 4.10,б) площадками можуть слугувати частини балконів, лоджій, терас без зашклення.

4.11 У житлових будинках допускається влаштування квартир у двох і більше рівнях (поверхах). Для таких квартир допускається влаштування виходу в сходові клітки будинку через один поверх, який може бути організований на першому (нижньому) або на другому рівні (поверсі) квартири. При цьому поверх, що не має безпосереднього виходу в сходову клітку будинку, повинен бути забезпечений евакуаційним виходом згідно з 4.10 цих Норм.

Допускається влаштування внутрішньоквартирних сходів із гвинтовими або забіжними сходишками, при цьому ширина проступу в середині сходишки повинна бути не менше 18 см. Допускається передбачати внутрішньоквартирні сходи дерев'яними.

4.12 У житлових будинках коридорного і галерейного типу з умовною висотою до 26,5 м включно при загальній площі квартир на поверсі 500 м² і більше загальні коридори (галереї) повинні мати виходи не менше ніж на дві звичайні сходові клітки типу СК1.

При загальній площі квартир на поверсі менше 500 м допускається вихід на одну звичайну сходову клітку типу СК1. При цьому в торцях коридору (галереї) слід передбачати виходи на зовнішні сходи типу С3.

При розміщенні сходової клітки типу СК1 у торці будинку допускається, при дотриманні вимог 4.6 цих Норм, улаштування одних сходів типу С3 у протилежному торці коридору (галереї).

У двоповерхових гуртожитках V і Шб ступенів вогнестійкості сходи типу С3 повинні вести до позначки підлоги першого поверху.

Примітка. Загальна площа квартир на поверсі, що вказана у цьому пункті та пунктах 4.13, 4.14, може бути збільшена до 600 м за умов кількості квартир на поверсі не більше чотирьох.

4.13 У житлових будинках з умовною висотою більше 26,5 м при загальній площі квартир на поверсі менше 500 м² квартири можуть мати вихід в одну незадимлювану сходову клітку типу Н1. При цьому в будинках секційного типу для усіх квартир і приміщень загального користування

гуртожитків, розташованих на третьому поверсі і вище, слід передбачати другий евакуаційний вихід згідно з 4.10, а у будинках коридорного типу - додаткові виходи в торцях коридору на зовнішні сходи типу С3, що ведуть до позначки підлоги другого поверху.

При розміщенні незадимлюваної сходової клітки типу Н1 у торці коридору будинку допускається влаштування одних сходів типу С3 у протилежному торці коридору при дотриманні вимог 4.6 цих Норм.

4.14 У житлових будинках з умовною висотою більше 26,5 м при загальній площі квартир на поверсі 500 м² і більше слід передбачати не менше двох незадимлюваних сходових кліток; не менше 50 % з них повинні бути типу Н1, решту сходових кліток допускається проектувати типів Н2 або Н4. Незадимлювані сходові клітки в межах першого поверху повинні мати виходи безпосередньо назовні.

Допускається влаштовувати вихід назовні з незадимлюваної сходової клітки типу Н1 через вестибюль, відокремлений від коридорів, що примикають до них, згідно з вимогами 5.32 і 5.44 ДБН В.1.1-7. При цьому сполучення сходові клітки з вестибюлем повинно влаштовуватися аналогічно до інших поверхів через повітряну зону. Допускається заповнення прорізу повітряної зони на першому поверсі металевими ґратами. Сполучення незадимлюваних сходових кліток типів Н2, Н4 з вестибюлем улаштовується згідно з вимогами 5.44 ДБН В.1.1-7.

На шляхах евакуації від дверей квартири до сходової клітки типу Н2 слід передбачати не менше двох (не рахуючи дверей із квартири) послідовно розташованих дверей. При цьому, при сходовій клітці Н2 слід передбачати тамбур. Двері тамбура виконуються згідно з 4.9 цих Норм.

4.15 Огорожі балконів і лоджій у будинках заввишки три поверхи і більше повинні виконуватися з негорючих матеріалів.

Не допускається влаштування ґрат і засклення балконів, лоджій і галерей, які використовуються як зовнішні повітряні зони при незадимлюваних сходових клітках типу Н1, і зовнішніх площадок, що влаштовуються згідно з 4.10, на вище зазначених балконах, лоджіях, галереях.

4.16 Видалення диму з поповерхових коридорів у будинках з незадимлюваними сходовими клітками слід передбачати через спеціальні шахти з примусовою витяжкою і клапанами, що улаштовуються на кожному поверсі із розрахунку одна шахта на 30 м довжини коридору.

Для кожної шахти димовидалення слід передбачати автономний вентилятор. Шахти димовидалення повинні бути з негорючих матеріалів і мати межу вогнестійкості не менше REI 60 (для стін), EI 60 (для перегородок, які встановлюються на перекриттях вогнестійкістю REI 60).

Примітка. У будинках секційного типу з умовною висотою до 26,5 м з коридорів завдовжки понад 12 м, не забезпечених природним освітленням за 3.5, слід передбачати видалення диму згідно з 4.16, 4.18.

4.17 У житлових будинках з незадимлюваними сходовими клітками для протидимного захисту в разі пожежі передбачають підпір зовнішнього повітря у шахти ліфтів, подаючи у верхню частину кожної шахти зовнішнє повітря в об'ємі, який належить розраховувати з урахуванням нормативної величини надлишкового тиску згідно зі СНиП 2.04.05.

Крім того, у будинках з протипожежними тамбур-шлюзами при ліфтах для транспортування пожежних підрозділів у разі пожежі слід забезпечувати підпір зовнішнього повітря у тамбур-шлюз поверху задимлення, а в будинках з незадимлюваними сходовими клітками типу Н2 - у верхню зону кожного відсіку цих сходових кліток. Повітря, яке забезпечує підпір, слід подавати каналами з межею вогнестійкості за 4.16 цих Норм.

4.18 Вентиляційні установки підпору повітря і димовидалення повинні бути розташовані в окремих приміщеннях вентиляційних камер, відгороджених протипожежними перегородками 1-го типу та перекриттями 3-го типу. Відкривання поповерхових клапанів димовидалення і включення вентиляторів протидимних установок слід передбачати автоматичними від двох сповіщувачів пожежної сигналізації, встановлених у передпокоях квартир, кімнатах гуртожитків і приміщеннях культурно-побутового обслуговування, а також дистанційними від кнопок, які встановлюються на кожному поверсі в шафах пожежних кранів.

Сигнали про вмикання (спрацювання) систем димовидалення та підпору повітря повинні передаватися на об'єднаний диспетчерський пульт і у приміщення чергового персоналу (консьєржа/консьєржки) за його наявності в будинку. Формування зазначених сигналів має здійснюватися

шляхом контролю відкритого положення кожного приймального клапана системи підпору повітря і спрацювання пускача вентилятора системи димовидаляння.

4.19 Вимоги 4.12, 4.13, 4.16, 4.17 не поширюються на існуючі будинки заввишки 9 поверхів (10 поверхів будинків секційного типу для крупних і найкрупніших міст), що надбудовуються мансардним поверхом. При цьому мансардний поверх повинен бути забезпечений другим евакуаційним виходом згідно з вимогами 4.10.

4.20 У будинках заввишки три поверхи і більше виходи назовні з підвальних, цокольних поверхів і технічного підпілля не повинні сполучатися зі сходовими клітками житлової частини будинку, а мають улаштовуватися безпосередньо назовні. Виходи назовні з таких поверхів і технічного підпілля слід улаштовувати згідно з ДБН В.1.1-7. У будинках до п'яти поверхів включно ці виходи допускається влаштовувати через загальні сходові клітки житлової частини будинку з окремим виходом назовні, який відокремлюється від житлової частини сходової клітки суцільною протипожежною перегородкою 1-го типу на висоту одного поверху.

Технічні, підвальні і цокольні поверхи слід поділяти протипожежними перегородками 1-го типу на відсіки площею не більше 500 м² у несекційних житлових будинках, а у секційних - по секціях. У кожному відсіку або секції підвальних і цокольних поверхів повинно бути не менше двох вікон (люків) розміром 0,9 × 1,2 м.

З технічних поверхів, розташованих у середній частині будинку, і технічних горищ слід передбачати виходи через загальні сходові клітки. Сполучення таких поверхів з незадимлюваними сходовими клітками типу Н1 слід влаштовувати через повітряну зону, типу Н2 - через протипожежні двері 2-го типу, типу Н4 - через протипожежний тамбур-шлюз 1-го типу.

4.21 У будинках I-II ступенів вогнестійкості (заввишки до п'яти поверхів включно), а також в будинках III і IV ступенів вогнестійкості у підвальних та цокольних поверхах допускається розміщувати господарські (позаквартирні) комори.

При цьому вищезазначені поверхи повинні бути відокремлені від житлових поверхів протипожежними перекриттями 2-го типу (в будинках I і II ступенів вогнестійкості), перекриттями 3-го типу (в будинках III і IV ступенів вогнестійкості), мати евакуаційні виходи та вікна згідно з ДБН В. 1.1-7, обладнані самостійним димовидалянням, пожежною сигналізацією з виведенням сигналу про її спрацювання на об'єднаний диспетчерський пульт.

Перегородки між господарськими коморами в межах протипожежних відсіків допускається проектувати з ненормованою межею вогнестійкості та групи за межею поширення вогню МО.

4.22 Приміщення громадського призначення, розташовані в житлових будинках (згідно з 2.50 цих Норм), крім одноквартирних і зблокованих будинків, слід відокремлювати від приміщень житлової частини протипожежними перегородками 1-го типу і перекриттями 3-го типу без прорізів.

4.23 Кабелі та проводи повинні бути стійкими до поширення полум'я. Кабелі та проводи, які прокладені в об'ємах сходових кліток і коридорів, також повинні виготовлятися з матеріалів, що мають помірну димоутворювальну здатність, малонебезпечних за токсичністю продуктів горіння за ГОСТ 12.1.044 (групи Д2, Т1 за ДБН В.1.1-7).

Кабельні лінії, призначені для живлення спеціальних ліфтів для транспортування пожежних підрозділів, установок пожежогасіння, систем підпору повітря, димовидаляння і протипожежних насосів, повинні мати межу вогнестійкості не менше 90 хв згідно з ДСТУ Б В.1.1-4, а установок евакуаційного освітлення, систем оповіщення про пожежу і керування евакуацією людей - не менше 15 хв.

Примітка. Стійкість проводів та кабелів до поширення полум'я визначається за ГОСТ 12176 (категорії А, В і С для проводів та кабелів, прокладених у пучках), ДСТУ 4216 (для одиночно прокладених проводів та кабелів), ДСТУ 4217 (для одиночно прокладених проводів та кабелів з малим перерізом).

4.24 Необхідність обладнання приміщень житлових будинків автоматичними установками пожежної сигналізації і пожежогасіння визначається додатком Г цих Норм, системою оповіщення про пожежу та керування евакуацією людей - згідно з ДБН В.1.1-7.

Формування сигналу про пожежу на об'єднаний диспетчерський пульт та на опускання ліфтів у режимі "Пожежа" повинно здійснюватися від приймально-контрольного приладу, встановленого у приміщенні з цілодобовим перебуванням чергового персоналу.

У будинках з умовною висотою понад 47 м сигнали від пожежних приймально-контрольних приладів автоматичних установок пожежної сигналізації слід виводити на пульт централізованого спостереження Державної пожежної охорони.

4.25 При визначенні кількості струменів і мінімальних витрат води для внутрішнього протипожежного водопостачання житлових будинків за загальну довжину позаквартирного коридору на поверсі приймають:

а) суму відстаней від дверей ліфтового холу (шахти ліфта) до дверей найбільш віддалених від ліфтового холу квартир, які виходять до коридору, - у будинках секційного типу з центрально розташованим сходово-ліфтовим вузлом;

б) відстань між дверима найбільш віддалених одна від одної квартир, які виходять до коридору, - у будинках коридорного типу;

в) відстань від дверей ліфтового холу (шахти ліфту) до дверей найбільш віддаленої від ліфтового холу квартири, яка виходить до коридору, - у будинках зі сходово-ліфтовим вузлом у торці коридору.

4.26 У шафах пожежних кранів слід встановлювати кнопки, від яких має надходити сигнал на запускання пожежних насосів, відкриття засувки на обвідній лінії водомірного вузла, на відкривання поповерхових клапанів димовидаляння та на вмикання протидимних вентиляторів. Крім того, сигнал повинен автоматично надходити від датчика положення пожежного крана, встановленого так, щоб сигнал надійшов у разі відкриття наполовину будь-якого з пожежних кранів. При цьому повинен забезпечуватися контроль цілісності ліній живлення датчиків.

Сигнал про відчинення шаф пожежних кранів із зазначенням номера під'їзду та поверху, як правило, передається на об'єднаний диспетчерський пункт та до приміщення чергового персоналу (за його наявності).

4.27 У квартирах житлових будинків-з умовною висотою понад 47 м слід передбачати внутрішньоквартирний пожежний кран-комплект, приєднаний до мережі господарсько-питного водопроводу будинку та обладнаний котушкою з пожежним рукавом завдовжки 15м, діаметром 19 (або 25,33) мм із розпилювачем, що забезпечує можливість подання води у будь-яку точку квартири з урахуванням струменя води 3 м.

4.28 Приміщення сміттєзбірної камери повинно обладнуватися спринклерним пожежогасінням із розрахунковою витратою води 1,8 л/с. Трубопровід спринклерного пожежогасіння слід приєднувати до внутрішнього господарсько-питного водопроводу через запірний пристрій, опломбований у відкритому положенні, без встановлення контрольно-сигнального клапана.

4.29 Матеріали, що використовуються для теплової ізоляції трубопроводів опалення та водопостачання, а також для трубопроводів і повітроводів системи кондиціонування повітря, повинні мати показники пожежної небезпеки не вище ніж Г2, РП1.

4.30 Каміні на твердому паливі допускається проектувати: у квартирі на останньому поверсі житлового будинку; на будь-якому рівні багаторівневої квартири, розміщеної останньою по висоті у будинку; на будь-якому рівні одноквартирного або заблокованого житлового будинку. При цьому димохід каміна повинен виконуватися автономним і проходити через приміщення цієї квартири.

Димохідні канали слід проектувати згідно з вимогами Ж.7 ДБН В.2.5-20.

Внутрішні поверхні димохідних каналів повинні бути гладенькими та щільними. Слід забезпечувати захист внутрішньої поверхні стінок димоходів (у тому числі теплогенераторів) від появи конденсату за рахунок виконання стінок димоходу вище перекриття верхнього поверху з порожнистої цегли товщиною не менше 120 мм; оголовка труби і місце її примикання до покрівлі - від атмосферних опадів; місце примикання димоходів і труби до перекриття та покрівлі - від загоряння.

Конструкція димоходів та камінів повинна відповідати вимогам СНиП 2,04.05, ДБН В.2.5-20 і забезпечувати доступність для очищення та ремонту.

4.31 Допускається для одноквартирних житлових будинків застосування поквартирних генераторів тепла, варочних плит на твердому паливі, газових водонагрівачів та інших пристроїв з патрубками для відведення газів за умов приєднання до окремих для кожного приладу димоходів.

4.32 Не дозволяється встановлювати баки для палива у житлових кімнатах та кухнях. Ємкість бака в разі влаштування його в одному приміщенні з опалювальними приладами, які працюють на рідкому паливі, допускається не більше 130 л. При цьому бак для палива повинен розташовуватися на відстані не менше 2 м від приладів опалення.

Не допускається встановлювати бак навпроти пальника (форсунки) печі та влаштовувати тимчасові печі на рідкому паливі.

4.33 Забороняється виводити повітровідвідні (дихальні) труби баків для опалення всередину приміщення або у горищне приміщення.

4.34 Запас палива для індивідуального житлового будинку повинен зберігатися у підземному резервуарі місткістю не більше 1 м³.

5 ІНЖЕНЕРНЕ ОБЛАДНАННЯ БУДИНКІВ

Ліфти

5.1 У житлових будинках заввишки три поверхи і більше (або з висотою між основним і верхнім житловим поверхами більше 8 м) рекомендується встановлювати пасажирські ліфти, а у будинках заввишки п'ять і більше поверхів їх встановлюють обов'язково. Ліфти, їх обладнання, розміщення машинного та блочного приміщень та сходів між цими приміщеннями слід влаштовувати згідно з вимогами ДНАОП 0.00-1.02 та ГОСТ 23120-78.

5.2 Кількість ліфтів та їх характеристики (вантажопідйомність і швидкість) залежно від поверховості будинку і кількості мешканців у ньому слід приймати згідно з діаграмами, наведеними в додатках А-Ф ДСТУ ISO 4190-6.

При визначенні за цими діаграмами кількості і характеристик пасажирських ліфтів допускається замість ліфтів вантажопідйомністю 630 кг застосовувати ліфти вантажопідйомністю 400 кг, а замість ліфтів зі швидкістю руху 2,5 м/с застосовувати ліфти зі швидкістю 1,6 м/с за відповідності цих ліфтів вимогам, що ставляться до ліфтів, які встановлюються у житлових будинках зазначеної в діаграмах поверховості.

У житлових будинках заввишки до 25 поверхів включно для визначення кількості та характеристик ліфтів можуть використовуватися зазначені діаграми за умови відповідного продовження їх променів або можна визначати кількість ліфтів за розрахунком пасажиропотоку.

При встановленні декількох ліфтів в одному під'їзді ліфти вантажопідйомністю 1000 кг або один із групи ліфтів вантажопідйомністю 1000 кг повинні (повинен) мати габаритні розміри кабіни (ширина × глибину) 2100 мм × 1100 мм або 1100 мм × 2100 мм.

5.3 У житлових будинках, що реконструюються, при встановленні ліфтів у приставних або підвісних шахтах рівень першої зупинки ліфта повинен бути не вище рівня проміжної площадки сходової клітки між першим і другим поверхом, а вантажопідйомність, швидкість і габаритні розміри кабіни можуть відрізнятись від вимог ДСТУ ISO 4190-6.

5.4 При розміщенні в підвальному та/або цокольному поверхах вбудованих стоянок для автотранспорту (див. 2.51), що належить мешканцям будинків, допускається установа в них ліфтів до першого поверху. При цьому двері шахти ліфтів у підвальному і цокольному поверхах повинні виходити в протипожежні тамбур-шлюзи 1-го типу згідно з 4.34 ДБН В.1.1-7. У таких тамбур-шлюзах повинен бути передбачений у разі пожежі підпір повітря не менше 20 Па.

5.5 Мінімальна ширина ліфтового холу при однорядному розташуванні ліфтів повинна бути не менше: 1,2 м - при їх вантажопідйомності 400 кг; для решти ліфтів - 1,6 м. При дворядному розташуванні ліфтів ширина ліфтового холу повинна бути не менше:

- а) 1,8 м - при встановленні ліфтів з глибиною кабіни менше 2100 мм;
- б) 2,5 м - при встановленні ліфтів з глибиною кабіни 2100 мм і більше.

5.6 Шахти і машинне приміщення ліфтів не повинні бути розташовані безпосередньо над житловими кімнатами, під ними, а також суміжно з ними.

При проектуванні багаторівневих квартир, а також однорівневих, які розташовані у мансардному поверсі, допускається розміщення машинного приміщення ліфтів на поверсі квартири за умови виконання заходів, підтверджених відповідними розрахунками, що виключають проникнення до неї структурних шумів, а також повітряних шумів, які перевищують допустимі санітарно-гігієнічні рівні.

5.7 У житлових будинках з багаторівневими квартирами на верхніх поверхах зупинку пасажирських ліфтів допускається передбачати на одному з поверхів квартир. У цьому випадку кількість поверхів будинку для вибору ліфтів визначається за поверхом верхньої зупинки.

У проектуваному житловому мансардному поверсі однорівневих квартир допускається не передбачати зупинки ліфтів, якщо висота від останньої зупинки ліфтів до входу до квартири не перевищує 3,0 м.

5.8 При проектуванні спеціалізованих житлових будинків або групи квартир заввишки в два поверхи і більше для сімей з інвалідами-колясочниками передбачають влаштування одного з пасажирських ліфтів із габаритними розмірами kabіни (ширина x глибину) 2100 мм x 1100 мм або 1100 мм x 2100 мм із шириною дверей не менше 800 мм.

5.9 У житлових будинках з умовною висотою понад 47 м (як правило, понад 16 поверхів), а також у спеціалізованих будинках із квартирами для осіб похилого віку та сімей з інвалідами-колясочниками слід передбачати один з ліфтів вантажопідйомністю не менше 1000 кг для транспортування пожежних підрозділів. Їх проектування провадиться згідно з НАПБ Б.01.007.

Сміттєвидаляння

5.10 Сміттєпроводи слід передбачати:

а) у житлових будинках і гуртожитках з позначкою підлоги верхнього поверху 11,2 м (п'ять поверхів) і більше;

б) у житлових будинках для осіб похилого віку та сімей з інвалідами відповідно 8 м (чотири поверхи) і більше та 3 м (два поверхи) і більше.

Сміттєпроводом можуть бути обладнані будинки меншої поверховості та висоти, які будуються за рахунок коштів індивідуальних замовників.

Відстань від дверей квартири або кімнати гуртожитку до найближчого завантажувального клапана сміттєпроводу не повинна перевищувати 25 м.

Допускається зберігати наявну систему сміттєвидаляння в разі надбудови будинку мансардним поверхом.

5.11 Стовбур сміттєпроводу повинен бути з негорючих матеріалів, повітронепроникним, звукоізованим від будівельних конструкцій, мати межу вогнестійкості не менше E45, закінчуватися шибером у сміттєзбірній камері і не повинен примикати до житлових приміщень.

Кришки завантажувальних клапанів сміттєпроводів на площадках сходових кліток повинні бути виконані з негорючих матеріалів і мати щільний притул, забезпечений герметизуючими і амортизуючими прокладками. Сміттєпровід повинен бути обладнаний пристроями, які забезпечують можливість його очищення, дезинфекції і дезинсекції та допускають використання засобів малої механізації.

5.12 Сміттєзбірну камеру слід розміщувати безпосередньо під стовбуром сміттєпроводу з підведенням до неї гарячої і холодної води та водовідводів (улаштування трапів у підлозі). Сміттєзбірну камеру не допускається розташовувати суміжно і під житловими кімнатами. Висота камери у просвіті повинна бути не менше 1,95 м.

Сміттєзбірна камера повинна мати самостійний вхід із дверима, які відчиняються назовні, ізованими від входу до будинку і вікон, літніх приміщень сусідніх квартир глухою стінкою (екраном), і відокремлюватися протипожежними перегородками і перекриттями з межами вогнестійкості не менше EI 60 (для перегородок), REI 60 (для перекриттів) і мати групу за межею поширення вогню - MO. У разі розміщення сміттєзбірної камери під маршами (площадками) сходових кліток перекриття над нею повинні бути протипожежними вогнестійкістю REI 120.

Водопостачання і каналізація

5.13 Житлові будинки повинні обладнуватися господарсько-питним водопроводом холодної і гарячої води, побутовою каналізацією, зливостоками та внутрішнім протипожежним водопроводом, що проектується згідно з вимогами СНиП 2.04.01.

Протипожежні вимоги до системи водопостачання і каналізації житлових будинків викладені у розділі 4 цих Норм.

Вбудовані у житлові будинки приміщення громадського призначення повинні обладнуватися системами водопостачання і каналізації згідно з нормами проектування цих приміщень.

У сільських населених пунктах і містах, де відсутні мережі централізованого водопостачання і каналізації та застосоване спрощене інженерне обладнання малоповерхових житлових будинків (водопостачання від свердловин або криниць, локальні очисні споруди), слід передбачати можливість подальшого повного обладнання будинків із додержанням санітарних норм за якістю та стандартами очищення води згідно з ДержСанПіН 383.

5.14 Тиск води у водорозбірній арматурі, розташованій на нижньому поверсі будинку, не повинен перевищувати 0,45 МПа, а у пожежному крані на нижньому поверсі - 0,9 МПа. У будинках, геометрична висота яких обумовлює за однозонної схеми водопостачання тиск на нижньому поверсі, який перевищує 0,45 МПа, слід передбачати зонне водопостачання. Зонування системи водопостачання забезпечують установленням обладнання, у тому числі насосного, окремо для кожної зони. Заданий тиск повинен підтримуватися автоматично за допомогою керування роботою насосних установок або регуляторів тиску.

5.15 При проектуванні насосних установок слід застосовувати обладнання з характеристиками, які виключають проникнення до житлових приміщень шуму та вібрації, що перевищують встановлений чинними нормами допустимий рівень для нічного часу.

5.16 Системи гарячого водопостачання повинні проектуватися з прокладанням горизонтальних збірних трубопроводів, які об'єднують стояки у секційні вузли. З метою виключення прокладання горизонтальних трубопроводів через приміщення квартир допускається прокладати циркуляційні стояки поруч з водорозбірними, об'єднуючи їх у секційні вузли. На циркуляційних стояках розгалужених систем повинні встановлюватися балансувальні вентилі.

Циркуляція води у системі гарячого водопостачання повинна проектуватися з урахуванням мінімальної температури в циркуляційному трубопроводі 40 °С.

5.17 При обґрунтуванні можуть застосовуватися системи з баками-акумуляторами, що встановлюються у бойлерній гарячого водопостачання в загальному циркуляційному контурі з водопідігрівачами.

5.18 Рушникосушильники повинні встановлюватися з запірною арматурою на обох підводках і приєднуватися до водорозбірного стояка. При паралельному прокладанні водорозбірного та циркуляційного стояків допускається приєднувати рушникосушильники до циркуляційного стояка. Замикаюча ділянка стояка у вузлі приєднання рушникосушильника повинна проектуватися без зміни діаметра.

5.19 Квартирні водолічильники повинні встановлюватися у доступних для обслуговування місцях. Перед водолічильником слід встановлювати фільтр. Квартирний водомірний вузол має проектуватися із запірною арматурою, що допускає демонтаж водолічильника і очищення фільтра без відключення стояка.

5.20 Магістральні трубопроводи і стояки систем водопостачання повинні прокладатися в теплової ізоляції. Покривний шар теплоізоляційної конструкції трубопроводу холодної води має бути паронепроникним.

У трубопроводах застосовують матеріали та арматуру, які відповідають гігієнічним вимогам чинного законодавства.

5.21 В одноквартирних будинках, приєднаних до індивідуального водозабору, систему водопостачання слід проектувати з мембранним пневмобаком і насосом, автоматично керованим щодо тиску.

При проектуванні одноквартирних індивідуальних будинків у місцевості, де немає каналізації, допускається влаштування в цих будинках люфт-клозетів з вигребами, які повинні

розташовуватися біля заднього чи бічного фасаду із північного боку. Корисна місткість вигребу визначається із розрахунку 0,5 м на особу при очищенні вигребу один раз на рік і 0,25 м³ - при очищенні два рази на рік. Дно вигребу повинно бути водонепроникним і розташовуватися вище рівня ґрунтових вод не менше ніж на 0,5 м.

5.22 Стояки побутової каналізації із пластмасових труб, що проходять через нежитлові приміщення, повинні прокладатися в оштукатурених коробах або штрабах без встановлення ревізій.

Прокладання стояків із пластмасових труб не допускається через виробничі приміщення підприємств громадського харчування, а також складські приміщення підприємств громадського харчування, торгівлі та інші приміщення закладів громадського призначення, які вбудовані (вбудовано-прибудовані) у житлові будинки.

Системи виробничої каналізації вбудованих приміщень громадського призначення повинні проектуватися окремими від систем каналізації житлових будинків із самостійними випусками (допускається в один колодязь).

Не допускається розміщувати оголовки витяжних частин каналізаційних стояків прибудованих приміщень перед вікнами квартир. Витяжну частину виробничої і побутової каналізації вбудованих приміщень допускається об'єднувати з каналізаційними стояками житлового будинку.

Опалення, вентиляція і кондиціонування

5.23 Житлові будинки повинні обладнуватися опаленням і вентиляцією, що проектується згідно зі СНиП 2.04.05.

Протипожежні вимоги до систем опалення і вентиляції житлових будинків викладені у розділі 4 цих Норм.

Вбудовані в житлові будинки приміщення громадського призначення повинні обладнуватися системами опалення і вентиляції відповідно до норм проектування цих приміщень.

Системи кондиціонування повітря житлових будинків проектують за завданням на проектування з врахуванням умов забезпечення оптимальних параметрів мікроклімату внутрішнього повітря щодо температури та відносної вологості.

Розрахункові температури повітря і вимоги до повітрообміну в приміщеннях слід приймати згідно з таблицею 4.

Таблиця 4 - Розрахункові температури повітря і вимоги до повітрообміну в приміщеннях

Приміщення	Розрахункова температура взимку, °С	Вимоги до повітрообміну		
		Приплив	Витяжка	
Загальна кімната, спальня, кабінет	20	1-кратн. ¹⁾	-	
Кухня	18	-	за повітряним балансом квартири, але не менше, м ³ /год:	
Кухня-їдальня	20	1-кратн. ¹⁾		
Ванна	25 ²⁾	-		25
Вбиральня	20	-		50
Суміщений санвузол	25 ²⁾	-		50
Басейн	25	За розрахунком		
Приміщення для пральної машини в квартирі	18	-	0,5-кратн.	
Гардеробна для чищення і прасування одягу	18	-	1,5-кратн.	
Вестибюль, загальний коридор, сходові клітки, передпокій квартири	16	-	-	
Приміщення чергового персоналу (консьєржа/консьєржки)	18	1-кратн. ¹⁾	-	
Незадимлювана сходові клітка типу Н1	14 ³⁾	-	-	
Машинне приміщення ліфтів	5 ⁴⁾	-	0,5-кратн.	

Закінчення таблиці 4

Приміщення	Розрахункова температура взимку, °С	Вимоги до повітрообміну	
		Приплив	Витяжка
Сміттєзбірна кімната	5	-	1-кратн. ⁵⁾
Гараж-стоянка	5	-	За розрахунком
Електрощитова	5	-	0,5-кратн.

1) Припливне повітря в об'ємі однократного повітрообміну повинно подаватися через вікна. При встановленні вікон без кватирок і з герметичним притулом слід застосовувати модифікації вікон із вбудованими провітрювачами.

2) Температура повітря у ванних кімнатах і суміщених санвузлах, що не примикають до зовнішніх огорожувальних конструкцій, не нормується у разі встановлення в них рушникосушильників, приєднаних до системи гарячого водопостачання, або електричних.

3) Температура повітря у незадимлюваних сходових клітках типу Н1 не нормується за умови, що їх стіни, які примикають до опалюваних приміщень, законструйовані з термічним опором, який дорівнює або перевищує величину 70 % від мінімального опору теплопередачі, регламентованого СНиП II-3 для стін житлових будинків. При цьому тепловтрати приміщень, що примикають до сходової клітки, повинні розраховуватися з урахуванням температури повітря усередині сходової клітки, яку слід обчислювати, виходячи із теплового балансу.

4) Влітку температура в машинному приміщенні ліфтів не повинна перевищувати 35 °С.

5) Сміттєзбірну камеру слід вентилувати через стовбур сміттєпроводу та жалюзійні ґрати, що встановлені у нижній частині дверей.

Примітка 1. Згідно із завданням на проектування температура повітря в окремих приміщеннях для інвалідів може прийматися на 2 °С вище зазначеної у таблиці.

Примітка 2. При проектуванні систем опалення з гріючою підлогою, стелею чи стінами температуру повітря приміщень допускається приймати на 1...2 °С нижче від зазначеної в таблиці. При цьому тепловитрати розраховують з урахуванням середньої радіаційної температури у приміщенні.

Примітка 3. У теплотехнічних розрахунках огорожувальних конструкцій житлових приміщень приймають відносну вологість 55 %.

5.24 Житлові будинки повинні підключатися до систем централізованого теплопостачання через індивідуальний тепловий пункт (ІТП), обладнаний приладами обліку теплоспоживання та автоматизованими вузлами приготування теплоносіїв систем опалення та гарячого водопостачання. Вбудовані у житлові будинки нежитлові приміщення повинні обладнуватися окремими від житлової частини будинку системами або відгалуженнями систем зі своїми приладами обліку теплоспоживання, що розташовуються в загальному приміщенні ІТП. За завданням на проектування допускається за погодженням з теплопостачальною організацією розміщувати прилади обліку теплоспоживання вбудованих приміщень за межами ІТП.

Допускається забезпечувати теплопостачання вбудованих нежитлових приміщень, які розташовуються у габаритах однієї або двох квартир, від загальнобудинкових систем теплоспоживання.

ІТП повинні проектуватися відповідно до вимог СНиП 2.04.07. При проектуванні ІТП слід застосовувати обладнання з характеристиками, які виключають проникнення до житлових приміщень шуму, що перевищує встановлений чинними нормами допустимий для нічного часу рівень.

У разі неможливості приєднання житлового будинку до централізованого теплопостачання, а також в інших випадках за відповідного техніко-економічного обґрунтування і за наявності необхідних дозволів до складу проекту житлового будинку повинна входити місцева котельня, яку слід проектувати згідно зі СНиП II-35 і ДБН В.2.5-20.

При проектуванні житла I категорії допускається згідно із завданням на проектування за відповідного техніко-економічного обґрунтування і за наявності дозволу електропостачальної організації застосовувати системи опалення з перетворенням електричної енергії в теплову, у тому числі передбачені ДБН В.2.5-24.

5.25 Квартирні теплогенератори на твердому паливі, у тому числі опалювальні печі, допускається проектувати у житлових будинках до двох поверхів (не рахуючи цокольного) включно. Квартирні газові теплогенератори допускається застосовувати відповідно до завдання на про-

ектування і улаштовувати згідно з вимогами ДБН В.2.5-20, у тому числі з тими, що відносяться до відведення продуктів згоряння, яке виключає забруднення суміжних приміщень.

При застосуванні квартирних теплогенераторів повинні забезпечуватися температури вище 0 °С в загальних приміщеннях будинку (вестибюлях, холах, коридорах, сходових клітках), а також у загальних і технічних приміщеннях із прокладеним у них водопроводом, у тому числі протипожежним. Температура в цих приміщеннях повинна перевірятися розрахунками теплового балансу при абсолютній мінімальній для району будівництва зовнішній температурі. За неможливості забезпечення в приміщеннях температури вище 0 °С повинні застосовуватися місцеві електричні обігрівачі трубопроводів, які автоматично вмикаються.

5.26 Квартирні горизонтальні системи опалення повинні проектуватися:

- при теплопостачанні від квартирних теплогенераторів;
- при централізованому теплопостачанні - відповідно до завдання на проектування, що регламентує влаштування поквартирного обліку теплоспоживання.

У решті випадків необхідно проектувати вертикальні однотрубні чи двотрубні системи опалення.

5.27 Опалювальні прилади однотрубних і двотрубних систем опалення повинні проектуватися з автоматичними терморегуляторами.

Автоматичні терморегулятори не встановлюють:

а) у допоміжних приміщеннях (коридорах, коморах), а також в інших приміщеннях, де є небезпечність замерзання теплоносія (сходових клітках, вестибюлях тощо);

б) на підводці до одного з опалювальних приладів за умови, що на іншому встановленому в тому ж приміщенні такому ж або більшому за потужністю приладі встановлення терморегулятора передбачене;

в) у приміщеннях з кондиціонуванням повітря, у яких температура протягом року автоматично підтримується регуляторами кондиціонерів або електричних доводчиків;

г) у приміщенні, в якому встановлено три і більше опалювальні прилади, підключені до окремого відгалуження системи опалення, оснащеного груповим регулятором з виносним датчиком температури при забезпеченні рівномірності нагрівання повітря у приміщенні.

У перерахованих випадках замість РТК (радіаторних термостатичних клапанів) у двотрубних системах повинен встановлюватися ручний клапан з можливістю гідравлічного настроювання, а в однотрубних системах - повнопрохідний кульовий кран.

5.28 В однотрубних системах опалення вузли приєднання всіх опалювальних приладів (крім тих, які встановлюються на сходовій клітці) повинні мати замикаючі або обхідні ділянки. У цих вузлах повинні встановлюватися автоматичні терморегулятори із високою пропускнуою спроможністю, а у житлі II категорії за наявності пофасадного регулювання допускається застосовувати радіаторні вузли з замикаючими ділянками і ручними повнопрохідними кранами на підводках, якщо це передбачено завданням на проектування.

Магістральні трубопроводи та вимикаючі пристрої систем опалення, тепло- і холодопостачання калориферів та кондиціонерів повинні прокладатися за межами квартир у приміщеннях, доступних для персоналу експлуатаційних служб.

Теплопроводи, що прокладаються за межами квартир, а також ті, що прокладаються приховано, мають проектуватися з тепловою ізоляцією. Покривний шар теплоізоляційної конструкції трубопроводів холодопостачання повинен бути паронепроникним.

Трубопроводи систем опалення в межах опалюваних приміщень повинні прокладатися відкрито або за знімним декоративним кожухом. За завданням на проектування допускається приховане у будівельних конструкціях прокладання трубопроводів (без розбірних з'єднань) із труб з розрахунковим строком служби 40 і більше років.

5.29 Тиск води в опалювальних приладах, розташованих на нижньому поверсі будинку або на нижньому поверсі гідравлічне відособленої зони будинку, не повинен перевищувати робочого тиску цих приладів та встановленої на них арматури. У теплових пунктах будинків або в котельнях повинні передбачатися пристрої, що захищають систему опалення від перевищення заданого тиску.

5.30 Витяжна вентиляція повинна проектуватися з природним спонуканням. Відповідно до завдання на проектування допускається проектувати системи витяжної вентиляції з механічним спонуканням.

Не допускається проектування систем витяжної вентиляції з механічним спонуканням у будинках з квартирними теплогенераторами, що використовують для горіння палива повітря із приміщень.

Використання витяжних вентиляційних каналів як газоходів теплогенераторів не допускається.

5.31 Витяжні канали повинні розміщуватися у внутрішніх стінах будинків або примикати до них. Ділянки витяжних каналів, що прокладаються над покрівлею, на горищі, а також поблизу охолоджуваної поверхні зовнішніх стін, повинні проектуватися з тепловою ізоляцією, що виключає випадання конденсату при відносній вологості витяжного повітря до 70 %.

З кожної кухні, санітарного вузла має проектуватися індивідуальний вертикальний витяжний канал з випуском повітря в атмосферу або в збірну вентиляційну шахту. Вентиляційні канали однієї квартири допускається приєднувати до збірної вентиляційної шахти вище витяжних ґрат не менше ніж на 2 м.

Індивідуальні витяжні канали і збірні вентиляційні шахти мають виконуватися у будівельних конструкціях.

5.32 Витяжні вентиляційні системи з природним спонуканням повинні проектуватися з викидом повітря над покрівлею у місцях, де виключається виникнення зон вітрового підпору.

5.33 Вентиляція вбудованих нежитлових приміщень повинна бути автономною. Витяжну вентиляцію приміщень, що розташовуються у габаритах однієї квартири, в яких відсутні пожежо-небезпечні речовини і токсичні виділення, допускається приєднувати до загальної витяжної системи житлового будинку.

Не допускається розташовувати витяжні шахти для викиду повітря із вбудованих приміщень перед вікнами квартир, а також прокладати повітроводи витяжної вентиляції вбудованих приміщень по фасадах житлового будинку.

5.34 Місцеві витяжні вентилятори у системах з природним спонуканням допускається встановлювати у кухнях і санвузлах при викиді повітря з індивідуальних витяжних каналів цих приміщень безпосередньо в атмосферу, а також у випадку їх приєднання до збірної шахти через канал-супутник за умови, що питомий опір тертю при русі повітря у збірній шахті під час роботи усіх приєднаних до неї місцевих вентиляторів не перевищуватиме 0,65 Па/м.

5.35 При проектуванні центральних систем витяжної вентиляції з механічним спонуканням слід застосовувати вентилятори і шумопоглинальне обладнання з характеристиками, що виключають проникнення до житлових приміщень шуму, який перевищує встановлений чинними нормами допустимий для нічного часу рівень. Витяжні вентилятори (робочий і резервний) центральних систем повинні встановлюватися на рівні верхнього технічного поверху і проектуватися для безперервної цілодобової роботи з автоматичним перемиканням і автоматичним вмиканням резерву. Повітроводи центральних систем витяжної вентиляції з механічним спонуканням повинні проектуватися з пристроями для гідравлічного балансування системи.

5.36 При застосуванні системи кондиціонування повітря відведення теплоти конденсації холодоагенту в багатоквартирних житлових будинках повинно бути організоване через центральні або групові установки, розташовані в місцях, де вони не погіршують архітектурного вигляду будинку і не створюють шуму, рівень якого перевищує допустимі значення для приміщень проєктованого або сусіднього будинку і для навколишнього середовища. Конденсат, що утворюється при охолодженні й осушенні повітря, повинен відводитися трубопроводами, які підключаються, як правило, до системи дощової каналізації з розривом струменя через сифон.

Газопостачання

5.37 Розроблення проєктів внутрішнього газопостачання житлових будинків виконують відповідно до ДБН В.2.5-20.

У технічному підпіллі, підвальному, цокольному поверхах, а за їх відсутності на першому поверсі житлових будинків газифікованих населених пунктів слід передбачати контроль довибухо-

небезпечних концентрацій паливного газу в повітрі з виходом на колективну попереджувальну сигналізацію і на об'єднану диспетчерську службу.

Електротехнічні пристрої. Автоматика

5.38 Електропостачання, електрообладнання, електроосвітлення житлових будинків слід проектувати згідно з ПУЕ, ДНАОП 0.00-1.32, ДБН В.2.5-23, ДБН В.2.5-24, а також іншими чинними нормативними документами.

5.39 У кухнях житлових будинків заввишки 11 поверхів і більше, у гуртожитках, будинках для осіб похилого віку та сімей з інвалідами (незалежно від поверховості) необхідно передбачати встановлення електроплит. У житлових будинках змінної поверховості з висотою однієї із частин 11 поверхів і більше електроплити слід використовувати в усіх частинах будинку.

Допускається встановлення електроплит у будинках будь-якої поверховості, обладнаних центральним опаленням і централізованим гарячим водопостачанням згідно із завданням на проектування і за погодженням з енергопостачальною організацією.

5.40 Електричні мережі будинку і квартир повинні обладнуватися пристроями захисного вимикання (ПЗВ) згідно з ПУЕ, ДНАОП 0.00-1.32, ДБН В.2.5-23.

5.41 У приміщеннях квартир і гуртожитків повинні застосовуватися штепсельні розетки з контактами заземлення на 10/16 А, 250 В за ГОСТ 7396.1 і відповідно до вимог розділу 5 ДБН В.2.5-23.

5.42 Блискавкозахист житлових будинків повинен бути виконаний з урахуванням наявності телевізійних антен і трубостояків мережі проводового мовлення згідно з РД 34.21.122.

5.43 Проекти автоматики і диспетчеризації житлових будинків виконуються згідно з чинними нормативними документами відповідних органів виконавчої влади, до компетенції яких віднесено ці питання.

5.44 Щит керування протидимного захисту слід розміщувати в електрощитовому приміщенні будинку або у приміщенні пожежного поста. Виведення сигналу про пожежу слід передбачати на диспетчерський пункт мікрорайону та у приміщення з постійним перебуванням чергового персоналу.

Системи зв'язку та сигналізації

5.45 Житлові будинки обладнують мережами і пристроями телекомунікацій загального користування (зв'язку, телебачення, проводового мовлення), а за необхідності влаштовують окремі приміщення для їх організації.

5.46 Згідно із завданням на проектування окремі житлові будинки (квартири) можуть бути обладнані мережами і пристроями:

- аудіо (аудіо-відео)-замково-переговорних систем;
- технічних засобів охоронної сигналізації та відеоспостереження.

5.47 Розрахунок ємності лінійних споруд мережі зв'язку житлових будинків слід виконувати згідно з ВБН В.2.2.45-1 із забезпеченням можливості встановлення у кожній квартирі одного абонентського кінцевого пристрою (якщо, інше не обумовлено завданням на проектування); встановлення абонентських кінцевих пристроїв повинно бути передбачене у приміщеннях чергового персоналу і у приміщеннях технологічних служб відповідно до вимог ДБН В.2.5-13.

5.48 Розрахунок домових розподільних мереж (ДРМ) телебачення житлових будинків слід виконувати з урахуванням можливості встановлення у кожній квартирі не менше двох приєднувальних пристроїв при одному кабельному вводі до квартири (якщо інше не обумовлено завданням на проектування).

5.49 Приєднувальні пристрої проводового мовлення у квартирах встановлюються у кожній кімнаті та кухні.

5.50 Вертикальне прокладання мереж зв'язку та сигналізації у житлових будинках, як правило, передбачається приховано в окремих трубах-стояках із влаштуванням згідно з ВСН 600 поверхових розподільних монтажних шаф систем зв'язку та сигналізації (окремих або суміщених з електрообладнанням).

5.51 Прокладання мереж зв'язку та сигналізації від поверхових розподільних шаф і вводи їх до квартир повинні виконуватися приховано.

Конструкції вводів повинні забезпечувати вільне прокладання, доповнення і заміни кабелів і проводів абонентських мереж.

5.52 Проектом необхідно передбачати заходи, що виключають несанкціоноване проникнення в монтажні розподільні шафи й інші споруди, приміщення або до обладнання мереж зв'язку та сигналізації.

5.53 Приймальне обладнання та мережі систем телебачення (у тому числі і супутникового) у будинках повинні забезпечувати колективне користування вказаними системами. Використання індивідуальних приймальних систем допускається в одноквартирних житлових будинках.

5.54 Антенні пристрої систем ефірного телебачення, супутникового зв'язку і телебачення повинні розташовуватися в тих місцях, де вони не погіршують архітектурного вигляду будинків. Як правило, розміщувати їх необхідно на даху будинків, з урахуванням додаткових механічних навантажень. Розміщення антенних пристроїв на фасадних стінах, балконах не допускається.

5.55 Блискавкозахист радіостояків ліній мережі проводового мовлення, щогл телеантен (у тому числі і супутникових) виконується згідно з ВСН 1, ВСН 60 і РД 34.21.122.

Заходи щодо вирівнювання потенціалів металевих частин обладнання систем зв'язку та сигналізації згідно з ДНАОП 0.00-1.32 визначаються комплексно для всього електрообладнання будинків, а також інших металевих конструкцій.

5.56 Охоронною сигналізацією повинні обладнуватися приміщення протипожежної автоматики, електрощитові, венткамери протидимних установок, входи до технічних поверхів і виходи на покрівлю будинку, входи до машинного відділення ліфтів та ін. з виведенням сигналу на пульт чергового об'єднаної диспетчерської сигналізації або на пульт централізованого спостереження служби охорони.

Організаційно-технічні заходи щодо передавання сигналів охоронної сигналізації службам відомчої або державної охорони визначаються взаємопогодженим завданням на проектування.

5.57 Системи зв'язку та сигналізації нежитлових приміщень, що розташовуються у житлових будинках, слід виконувати згідно з ДБН В.2.2-9.

5.58 Вимоги щодо обладнання житлових будинків пристроями пожежної сигналізації викладені у 4.24.

6 ВИМОГИ ДО ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

6.1 Огороджувальні конструкції будинку слід проектувати так, щоб розрахункові значення величин опору теплопередачі, визначені з урахуванням теплопровідних включень, були не менше нормативних значень, встановлених СНиП II-3.

6.2 Площі вікон житлових приміщень і кухонь не повинні перевищувати значень, встановлених у 3.4. Конструкції вікон мають відповідати вимогам щодо опору теплопередачі та повітропроникності, встановлених СНиП II-3.

6.3 Величини теплової потужності системи опалення та річного теплоспоживання системами опалення будинку, віднесені до одного квадратного метра загальної площі, не повинні перевищувати контрольних показників, встановлених СНиП 2.04.05.

6.4 Системи теплоспоживання будинків, що керуються із теплових пунктів, повинні проектуватися з пристроями для автоматичного регулювання теплової потужності. Індивідуальні регулятори теплової потужності слід передбачати біля кожного калорифера систем припливної вен-

тиляції вбудованих нежитлових приміщень. Індивідуальні регулятори біля опалювальних приладів необхідно встановлювати згідно з вимогами 5.27.

6.5 Системи опалення вбудованих у житлові будинки гаражів повинні проектуватися з пристроями, які автоматично перекривають потік теплоносія за температури зовнішнього повітря 2 °С і вище.

6.6 Припливні вентиляційні системи вбудованих нежитлових приміщень, обладнаних витяжною вентиляцією з механічним спонуканням, як правило, проектують із утилізаторами теплоти витяжного повітря. Проектування без утилізаторів допускається за відповідного обґрунтування.

Встановлення дефлекторів на викиді витяжних систем не допускається.

6.7 Холодильні машини будинків з центральною системою кондиціонування повітря проектують, як правило, з пристроями, що забезпечують відведення теплоти конденсації холодильного агента до системи гарячого водопостачання.

6.8 В одноквартирних житлових будинках, а також у будинках з кондиціонуванням повітря при обґрунтуванні слід застосовувати системи теплоспоживання, що використовують відновлювальні джерела енергії, у тому числі енергію навколишнього середовища, перетворену в теплових насосах.

6.9 Підвищувальні насоси систем водопостачання житлових будинків повинні проектуватися з автоматикою, що забезпечує зменшення споживання електроенергії при скороченні споживання води.

6.10 За тиску води на вводі водопроводу до будинку, який перевищує потрібний проектний напір більше ніж на 0,1 МПа, необхідно встановлювати на вводі регулятори тиску "після себе".

6.11 Водопідігрівачі гарячого водопостачання вбудованих нежитлових приміщень повинні проектуватися з пристроями, що автоматично перекривають потік теплоносія у години неробочого часу.

Додаток А
(обов'язковий)

**ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ,
НА ЯКІ НАВЕДЕНІ ПОСИЛАННЯ**

ДБН 360-92**	Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень
ДБН 363-92	Житлові будинки для осіб похилого віку сільської місцевості України
ДБН Б.2.4-1-94	Планування та забудова сільських поселень
ДБН В.1.1-3-97	Інженерний захист територій, будинків і споруд від зсувів і обвалів. Основні положення
ДБН В.1.1-5-2000	Будинки і споруди на підроблюваних територіях і просідаючих ґрунтах
ДБН В.1.1-7-2002	Пожежна безпека об'єктів будівництва
ДБН В.1.4-1.01-97	Система норм та правил зниження рівня іонізуючих випромінювань природних радіонуклідів в будівництві. Регламентовані радіаційні параметри. Допустимі
ДБН В.1.4-2.01-97	Система норм та правил зниження рівня іонізуючих випромінювань природних радіонуклідів в будівництві. Радіаційний контроль будівельних матеріалів та об'єктів будівництва
ДБН В.2.2-3-97	Будинки та споруди навчальних закладів
ДБН В.2.2-4-97	Будинки та споруди дитячих дошкільних закладів
ДБН В.2.2-5-97	Будинки і споруди. Захисні споруди цивільної оборони
ДБН В.2.2-9-99	Громадські будинки та споруди. Основні положення
ДБН В.2.2-10-2001	Заклади охорони здоров'я
ДБН В.2.2-11-2002	Підприємства побутового обслуговування. Основні положення
ДБН В.2.2-13-2003	Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди
ДБН В.2.5-13-98	Пожежна автоматика будинків і споруд
ДБН В.2.5-20-2001	Газопостачання
ДБН В.2.5-23-2003	Проектування електрообладнання об'єктів цивільного призначення
ДБН В.2.5-24-2003	Електрична кабельна система опалення
ДБН В.2.6-14-97	Покриття будинків і споруд
СНиП II-3-79**	Строительная теплотехника
СНиП II-4-79	Естественное и искусственное освещение
СНиП II-7-81*	Строительство в сейсмических районах
СНиП II-12-77	Здания и сооружения. Защита от шума
СНиП II-22-81	Каменные и армокаменные конструкции
СНиП II-23-81*	Стальные конструкции
СНиП II-25-80	Деревянные конструкции
СНиП II-35-76	Котельные установки
СНиП 2.01.01-82	Строительная климатология и геофизика
СНиП 2.01.07-85	Нагрузки и воздействия
СНиП 2.02.01-83	Основания зданий и сооружений
СНиП 2.02.03-85	Свайные фундаменты
СНиП 2.03.01-84*	Бетонные и железобетонные конструкции
СНиП 2.04.01-85	Внутренний водопровод и канализация зданий
СНиП 2.04.05-91	Отопление, вентиляция и кондиционирование
СНиП 2.04.07-86	Тепловые сети
СНиП 2.09.04-87	Административные и бытовые здания
ВБН В.2.2-ЦЗН-2004 / Мінпраці України	Будинки і споруди. Центри зайнятості населення базового рівня

ВСН 01-89/ Росавтотранс	Предприятия по обслуживанию автомобилей
ВСН 1-77/ Минсвязи СССР	Инструкция по проектированию молниезащиты радиообъектов
ВСН 45-86/ Госгражданстрой	Культурно-зрелищные учреждения. Нормы проектирования
ВСН 54-87/ Госгражданстрой	Предприятия розничной торговли. Нормы проектирования
ВСН 60-89/ Госкомархитектуры	Устройства связи, сигнализации и диспетчеризации инженерного оборудования жилых и общественных зданий. Нормы проектирования
ВСН 61-89(р)/ Госкомархитектуры	Реконструкция и капитальный ремонт жилых домов. Нормы проектирования
ВСН 62-91 / Госкомархитектуры	Проектирование среды жизнедеятельности с учетом потребностей инвалидов и маломобильных групп населения
ВСН 600-81 / Минсвязи СССР	Инструкция по монтажу сооружений устройств связи, радиовещания и телевидения
ДСТУ Б В.1.1-4-98	Захист від пожежі. Будівельні конструкції. Методи випробувань на вогнестійкість. Загальні вимоги
ДСТУ Б В.2.6-11-97	Двері металеві протиударні вхідні в квартири. Загальні технічні умови
ДСТУ 4216-2003	Випробування електричних кабелів в умовах впливу вогню. Частина 1. Випробування на поширення полум'я поодинокі прокладеного вертикально розташованого ізоляованого проводу або кабелю
ДСТУ 4217-2003	Випробування електричних кабелів в умовах впливу вогню. Частина 2. Випробування на поширення полум'я поодинокі прокладеного вертикально розташованого ізоляованого проводу або кабелю з малим перерізом
ДСТУ ISO 4190-6-2001	Установка ліфтова (елеваторна). Частина 6. Ліфти пасажирські для встановлення в житлових будинках. Планування і вибір
ГОСТ 12.1.044-89 ССБТ	Пожаровзрывоопасность веществ и материалов. Номенклатура показателей и методы их определения
ГОСТ 7396.1-89 (МЭК 83-75)	Соединители электрические штепсельные бытового и аналогичного назначения. Основные размеры
ГОСТ 12176-89	Кабели, провода и шнуры. Методы проверки на нераспространение
ГОСТ 16363-98	Средства огнезащитные для древесины. Методы определения
ГОСТ 25772-83	Ограждения лестниц, балконов и крыш стальные. Общие технические
ГОСТ 27751-88 (СТ СЭВ 384-87)	Надежность строительных конструкций и оснований. Основные положения по расчету
ГОСТ 30331.1-95	Электроустановки зданий. Основные положения
НАПБ Б.01.007-2004	Правила облаштування та застосування ліфтів для транспортування пожежних підрозділів у будинках та спорудах
ДНАОП 0.00-1.02-99	Правила будови і безпечної експлуатації ліфтів
ДНАОП 0.00-1.32-01	Правила будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних
ПУЕ (ПУЭ-86) / Минэнерго СССР	Правила устройства электроустановок
РД 34.21.122-87/ Минэнерго СССР, Госстрой СССР	Инструкция по устройству молниезащиты зданий и сооружений
ДержСанПіН 3.3.2-007-98	Державні санітарні норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин
ДСН 3.3.6.037-99	Державні санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку
ДСН 3.3.6.042-99	Мікроклімат виробничих приміщень
ДержСанПіН 173-96	Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів
ДСП 201-97	Державні санітарні правила охорони атмосферного повітря населених місць (від забруднення хімічними та біологічними речовинами)
ДержСанПіН 239-96	Державні санітарні норми і правила захисту від впливу електромагнітних випромінювань
ДержСанПіН 383-96	Державні санітарні правила і норми. Вода питна. Гігієнічні вимоги до якості води централізованого господарсько-питного водопостачання

НРБУ-97	Норми радіаційної безпеки України. Державні гігієнічні нормативи
СанПиН 42-121 -4719-88	Санитарные правила устройства, оборудования и содержания общежитии для рабочих, студентов, учащихся средних учебных заведений и профессионально-технических училищ
СанПиН 42-123-5777-91	Санитарные правила для предприятий общественного питания, включая кондитерские цехи и предприятия, вырабатывающие мягкое мороженое
СанПиН 1304-75	Санитарные нормы допустимых вибраций в жилых домах
СанПиН 12152-80	Санитарно-гигиенические нормы допустимых уровней ионизации воздуха производственных и общественных помещений
СанПиН 2605-82	Санитарные нормы и правила обеспечения инсоляцией жилых и общественных зданий и территории жилой застройки
СанПиН 3077-84	Санитарные нормы допустимого шума в помещениях жилых и общественных зданий и на территории жилой застройки
СанПиН 5781-91	Санитарные правила для предприятий продовольственной торговли
СН 4948-89	Санитарные нормы допустимых уровней инфразвука и низкочастотного шума на территории жилой застройки

**Додаток Б
(обов'язковий)**

ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

Балкон - виступаюча з площини стіни фасаду обгороджена площадка, що служить для відпочинку влітку.

Зблокований житловий будинок - будинок квартирного типу, що складається з двох і більше квартир, кожна з яких має безпосередній вихід на приквартирну ділянку або вулицю.

Веранда - застелене неопалюване приміщення, прибудоване до малоповерхового будинку або вбудоване у нього, яке не має обмеження за глибиною.

Горище - простір між поверхнею покриття (даху), зовнішніми стінами і перекриттям верхнього поверху.

Житло I категорії (комерційне) - житло з нормованими нижніми і ненормованими верхніми межами площ квартир та одноквартирних житлових будинків (чи котеджів), які забезпечують рівень комфорту проживання не нижче за мінімально допустимий.

Житло II категорії (соціальне) - житло з нормованими нижніми і верхніми межами площ квартир та житлових кімнат гуртожитків відповідно до чинних санітарних норм, які забезпечують мінімально допустимий рівень комфорту проживання.

Житловий будинок секційного типу - будинок, що складається з однієї або декількох секцій.

Житловий будинок коридорного (галерейного) типу - будинок, у якому квартири (або кімнати гуртожитків) мають виходи через загальний коридор (галерею) не менше ніж на двоє сходів.

Житлове приміщення - опалюване приміщення, розташоване у надземному поверсі, призначене для цілолітнього проживання і яке відповідає санітарно-епідеміологічним вимогам щодо мікроклімату і повітряного середовища, природного освітлення, допустимих рівнів нормованих параметрів відносно шуму, вібрації, ультразвуку та інфразвуку, електричних та електромагнітних полів та іонізуючого випромінювання.

Житловий осередок гуртожитку - група житлових кімнат, об'єднаних підсобними приміщеннями загального користування.

Загальна площа квартири (житлового будинку) - сумарна площа житлових і підсобних приміщень з урахуванням лоджій, балконів, веранд і терас, що враховуються з коефіцієнтом відповідно до додатка В.

Квартира - комплекс взаємопов'язаних приміщень, використовуваних для проживання однієї сім'ї різного чисельного складу або однієї людини, який включає (як мінімум): житлову (житлові) кімнату, кухню, ванну кімнату (душову), вбиральню (або суміщений санвузол), передпокій, комору чи вбудовану шафу.

Квартира у двох рівнях - квартира, житлові та підсобні приміщення якої розміщені на двох суміжних поверхах і об'єднані внутрішньоквартирними сходами.

Кухня-ніша - невідокремлений перегородкою простір у структурі житлової кімнати чи передпокою для розміщення кухонного обладнання без обіднього місця; може освітлюватися природним або "другим" світлом через фрамугу.

Ліфтовий хол - приміщення перед входами до ліфта.

Лоджія - перекрите й обгороджене у плані з трьох боків приміщення, відкрите до зовнішнього простору або застелене, що служить для відпочинку влітку. Застелена лоджія не є верандою.

Льох - споруда, заглиблена в землю, для цілолітнього зберігання продуктів. Може бути розташованим окремо, під житловим будинком або господарською будівлею.

Малоповерхова забудова - забудова території одно-, дво-, триповерховими житловими будинками різних типів.

Нежитлове приміщення - приміщення в структурі житлового будинку, що не відноситься до житлового фонду. Є самостійним об'єктом цивільно-правових відносин.

Одноквартирний житловий будинок - індивідуальний житловий будинок, що має прибудинкову ділянку.

Підсобні приміщення квартири - приміщення, призначені для гігієнічних або господарсько-побутових потреб мешканців (ванна, вбиральня, духова, приміщення для прання, кухня, комора), а також передпокій, внутрішньоквартирний хол, коридор тощо.

Підсобні приміщення багатоквартирного житлового будинку - приміщення, призначені для забезпечення експлуатації будинку та побутового обслуговування його мешканців (сходові клітки, вестибюлі, перехідні шлюзи, позаквартирні коридори, колясочні, комори, сміттєзбірні камери, горища, підвали, шахти тощо).

Площа квартири - сумарна площа житлових і підсобних приміщень квартири без урахування лоджій, балконів, веранд і терас.

Планувальна позначка землі - рівень землі на межі вимощення.

Поверх мансардний (мансарда) - поверх у горищному просторі, фасад якого повністю або частково утворений поверхнею (поверхнями) похилої чи ламаної покрівлі.

Поверх надземний - поверх з позначкою підлоги приміщень не нижче планувальної позначки землі.

Поверх основний - поверх (для розрахунку ліфтів), на який мешканці мають нормальний доступ із прибудинкової території.

Поверх перший - нижній надземний поверх житлового будинку.

Поверх підвальный (перший підземний поверх) - поверх з позначкою підлоги приміщень нижче планувальної позначки землі більш ніж на половину висоти приміщення.

Поверх підземний - поверх з позначкою підлоги приміщень нижче планувальної позначки землі на всю висоту приміщення.

Поверх технічний - поверх для розміщення інженерного обладнання і прокладання комунікацій, може бути розташований у нижній (технічне підпілля), верхній (технічне горище) або в середній частині будинку.

Поверх цокольний - поверх з позначкою підлоги приміщень нижче планувальної позначки землі на висоту не більше половини висоти приміщень.

Приквартирна ділянка - земельна ділянка, що примикає до житлового будинку (квартири) з безпосереднім виходом до нього.

Приміщення технічні - приміщення для розміщення обладнання теплових вузлів, бойлерних, електрощитових, венткамер, комутаторів, радіовузлів, машинних відділень ліфтів, холодильних установок тощо.

Протяжний будинок - будинок, довжина якого у три і більше разів перевищує його висоту.

Світловий карман - приміщення з прямим природним освітленням, що примикає до коридора і служить для його освітлення.

Світловий ліхтар - засклена конструкція покриття для освітлення приміщень сходової клітки або внутрішнього дворику.

Секція житлового будинку - будинок або частина житлового будинку (відокремлена від інших частин глухою стіною) із квартирами (кімнатами гуртожитків), що мають вихід на одну сходову клітку або безпосередньо через коридор. Площа квартир на поверсі секції, як правило, не перевищує 500 м².

Сільський садибний будинок - односімейний житловий будинок загальною площею, як правило, до 250 м², розташований на земельній ділянці у сільській місцевості разом зі спорудами господарського призначення, садом і городом.

Суміщений санвузол - приміщення, обладнане унітазом, ванною (чи душовим піддоном) і умивальником.

Сходово-ліфтовий вузол - приміщення, призначене для розміщення вертикальних комунікацій: сходової клітки, ліфтів.

Тамбур - прохідний простір між дверима, призначений для захисту від проникнення холодного повітря, диму і запахів при вході до будинку, у сходову клітку або інші приміщення.

Тераса - обгороджена відкрита прибудова до будинку у вигляді площадки для відпочинку, що може мати дах; розміщується на землі або над нижче розташованим поверхом.

Технічне оснащення багатоквартирного житлового будинку - інженерні комунікації та технічні пристрої, необхідні для забезпечення санітарно-гігієнічних умов і безпечної експлуатації квартир (загальнобудинкові мережі тепло-, водо-, газо-, електропостачання, бойлерні, обладнання пожежної безпеки, вентиляційні канали та канали для димовидаляння; пристрої ліфтів, центральних розподільних щитів, елеваторних вузлів, а також елементи благоустрою території).

Умовна висота будинку - за 2.18 ДБН В.1.1-7.

Холодна комора - приміщення, розташоване в неопалюваному об'ємі квартири (будинку).

Шахта для провітрювання - захищений вентиляційними ґратами порожнистий вертикальний простір на висоту будинку з горизонтальним перерізом не менше 1/30 загальної площі усіх провітрюваних квартир на поверсі.

Додаток В
(обов'язковий)

**ПРАВИЛА ПІДРАХУНКУ ПЛОЩІ КВАРТИРИ У ЖИТЛОВОМУ БУДИНКУ
І ГУРТОЖИТКУ, ПЛОЩІ ЖИТЛОВОГО БУДИНКУ, ПЛОЩІ ПРИМІЩЕНЬ,
ПЛОЩІ ЗАБУДОВИ, БУДІВЕЛЬНОГО ОБ'ЄМУ, ПОВЕРХОВОСТІ
ЖИТЛОВОГО БУДИНКУ ТА ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ
ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ**

В.1 Площу квартир визначають як суму площ усіх приміщень квартири за винятком лоджій, балконів, веранд, терас, холодних комор і зовнішніх тамбурів.

В.2 Загальну площу квартир визначають як суму площ усіх приміщень квартири (за винятком вхідних тамбурів в одноквартирних будинках), вбудованих шаф і літніх приміщень, підрахованих із такими знижувальними коефіцієнтами:

- для балконів і терас - 0,3;
- для лоджій - 0,5;
- застаканих балконів - 0,8;
- веранд, застаканих лоджій і холодних комор - 1,0.

Площа, яку займає піч, до площі приміщень не включається. Площа під маршем внутрішньо-квартирних сходів при висоті від підлоги до низу виступних конструкцій 1,6 м і більше включається до площі приміщень, де розташовані сходи.

В.3 Загальну площу приміщень гуртожитків і спеціалізованих житлових будинків для осіб похилого віку та інвалідів визначають як суму площ житлових кімнат, підсобних приміщень (у тому числі вбудованих шаф), приміщень громадського призначення, а також літніх приміщень з коефіцієнтами згідно з В.2.

Житлову площу квартирних будинків і гуртожитків визначають як суму площ житлових кімнат без урахування вбудованих шаф.

В.4 Загальну площу квартир житлових будинків визначають як суму загальних площ квартир цих будинків, визначену згідно з В.2.

Загальна площа приміщень громадського призначення, вбудованих у житлові будинки, підраховується окремо згідно з вимогами ДБН В.2.2-9.

Площі горища, технічного підпілля (технічного горища), позаквартирних комунікацій, а також тамбурів сходових кліток, ліфтових та інших шахт, портиків, ганків, зовнішніх відкритих сходів до загальної площі будинків не включаються.

В.5 Площу житлового будинку визначають як суму площ поверхів будинку, виміряних у межах внутрішніх поверхонь зовнішніх стін, а також площ балконів і лоджій.

Площа сходових кліток, ліфтових та інших шахт включається до площі поверху з урахуванням їх площ на рівні даного поверху.

Площа горищ і технічних поверхів та підвалів до площі будинку не включається.

В.6 Площу приміщень житлових будинків визначають за їх розмірами, вимірюваними між опорядженими поверхнями стін і перегородок на рівні підлоги (без урахування плінтусів). При визначенні площі мансардного приміщення враховують площу цього приміщення з висотою похилої стелі не менше 1,5 м при нахилі 30° до горизонту; 1,1 м при 45°; 0,5 м при 60° і більше. При проміжних значеннях висота визначається за інтерполяцією. Площу приміщення з меншою висотою враховують у загальній площі з коефіцієнтом 0,7, при цьому мінімальна висота стіни повинна бути 1,2 м при нахилі стелі 30°; 0,8 м при нахилі від 45° до 60°; не обмежується за нахилу 60° і більше.

В.7 Площа забудови будинку визначається як площа горизонтального перерізу по зовнішньому обводу будинку на рівні цоколя, включаючи виступні частини. Площа під будинком, розташованим на стовпах, а також проїзди під будинком включаються до площі забудови.

В.8 Будівельний об'єм житлового будинку визначають як суму будівельного об'єму вище позначки $\pm 0,000$ (надземна частина) і нижче цієї позначки (підземна частина).

Будівельний об'єм надземної і підземної частин будинку визначають у межах обмежуючих поверхонь із включенням огорожувальних конструкцій, світлових ліхтарів тощо, починаючи з позначки чистої підлоги кожної з частин будинку, без урахування проїздів і просторів під будинками на опорах.

В.9 При визначенні поверховості надземної частини будинку до кількості поверхів включають усі надземні поверхи (включаючи мансардний), у тому числі технічний і цокольний, якщо верх його перекриття знаходиться вище середньої планувальної позначки землі не менше ніж на 2 м.

При різній кількості поверхів у різних частинах будинку на ділянці з уклоном поверховість визначають окремо для кожної частини будинку.

Технічний поверх, розташований над верхнім поверхом, при визначенні поверховості будинку не враховують.

В.10 До складу обов'язкових техніко-економічних показників по житловому будинку включають:

- а) площу ділянки;
- б) площу забудови;
- в) поверховість;
- г) умовну висоту будинку (визначають за 2.18 ДБН В.1.1-7);
- д) кількість квартир у будинку, у тому числі:
 - однокімнатних;
 - двокімнатних і більше;
- е) площу квартир у будинку;
- ж) площу літніх приміщень (підрахована згідно з В.2);
- з) загальну площу квартир у будинку;
- й) площу вбудованих нежитлових приміщень;
- к) загальний будівельний об'єм усього, у тому числі:
 - вище позначки ± 0.00 ;
 - нижче позначки ± 0.00 ;
- л) питому теплову потужність опалення.

Додаток Г
(обов'язковий)

**ПЕРЕЛІК ПРИМІЩЕНЬ ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ
ОБЛАДНАННЮ АВТОМАТИЧНИМИ УСТАНОВКАМИ ПОЖЕЖНОЇ
СИГНАЛІЗАЦІЇ ТА ПОЖЕЖОГАСІННЯ**

Назва приміщень	Автоматичні засоби пожежної сигналізації та пожежогасіння	
	установки пожежогасіння	установки пожежної сигналізації
1. Житлові будинки: - передпокої квартир ¹⁾ у будинках з умовною висотою від 26,5 до 47 м включно ²⁾ - передпокої квартир ¹⁾ і позаквартирні коридори, ліфтові холи в будинках з умовною висотою понад 47 м з адресованими пожежними сповіщувачами ²⁾ - вбудовано-прибудовані нежитлові приміщення різного призначення незалежно від площі	- - -	+ + +
2. Стоянки автомобілів (крім індивідуальних житлових будинків): - приміщення для зберігання автомобілів, розташовані в підземних, підвальних, цокольних поверхах житлових будинків незалежно від площі та кількості машино-місць	+	+ ²⁾
3. Будинки гуртожитків за кількості мешканців більше 50: - кімнати (за винятком санітарно-гігієнічних приміщень ¹⁾), коридори, ліфтові холи	-	+
4. Будинки для осіб похилого віку і сімей з інвалідами: - передпокої квартир ¹⁾ , позаквартирні коридори, ліфтові холи, адміністративні та допоміжні приміщення нежитлового призначення незалежно від площі	-	+
¹⁾ У приміщеннях квартир (за винятком санітарно-гігієнічних приміщень) додатково використовуються автономні оптико-електронні димові пожежні сповіщувачі. ²⁾ Використовуються димові пожежні сповіщувачі для автоматичного вмикання протидимних систем (у разі їх наявності). Сигнал про спрацювання протидимних систем будинку подається на ОДС та в приміщення чергового персоналу будинку (за його наявності).		

ЗМІСТ

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	1
2 АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНІ ТА КОНСТРУКТИВНІ РІШЕННЯ	2
Формування об'ємно-планувальної та конструктивної структури будинків.....	2
Вимоги до окремих елементів будинку.....	2
Квартири. Рівень їх комфорту і параметри	4
Спеціалізоване житло для осіб похилого віку, інвалідів і гуртожитки.....	5
Нежитлові поверхи (приміщення)	6
3 САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНІ ВИМОГИ.....	8
4 ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА	10
5 ІНЖЕНЕРНЕ ОБЛАДНАННЯ БУДИНКІВ	16
Ліфти.....	16
Сміттєвидаляння	17
Водопостачання і каналізація.....	18
Опалення, вентиляція, кондиціонування	19
Газопостачання	22
Електротехнічні пристрої. Автоматика	23
Системи зв'язку та сигналізації	23
6 ВИМОГИ ДО ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ	24
Додаток А	
Перелік нормативних документів, на які наведені посилання	26
Додаток Б	
Терміни та визначення понять	29
Додаток В	
Правила підрахунку площі квартири у житловому будинку і гуртожитку, площі житлового будинку, площі приміщень, площі забудови, будівельного об'єму, поверховості житлового будинку та перелік обов'язкових техніко-економічних показників	32
Додаток Г	
Перелік приміщень житлових будинків, що підлягають обладнанню автоматичними установками пожежної сигналізації та пожежогасіння.....	34
Додаток Д	
Бібліографія.....	35

**ГОСУДАРСТВЕННЫЕ СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ
УКРАИНЫ**

Здания и сооружения

**ЖИЛЫЕ ЗДАНИЯ.
ОСНОВНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ**

ДБН В.2.2-15-2005

Издание официальное

РАЗРАБОТАНО:	<p>ОАО "КиевЗНИИЭП" (д-р архит. Ю.Г.Репин, д-р архит. В.В.Куцевич - руководители, канд. архит. А.И.Бохонюк, архит. Б.М.Губов, канд.техн.наук В.Ф.Гершкович, инженеры Ю.А.Сиземов, Б.А.Ступаченко, Б.Г.Польчук; при участии д-р архит. Л.Н.Ковальского, архитекторов И.И.Чернядьевой, Л.А.Филатовой, Т.Н.Заславец, Э.М.Москалёвой);</p> <p>При участии: УкрНИИПрограждансельстроя (канд. архит. С.Г.Буравченко, Т.Н.Штейнгель); Института гигиены и медицинской экологии им. А.Н.Марзеева АМН Украины (д-р мед. наук В.Я.Акименко, канд.мед.наук Н.М.Янко); Государственного департамента пожарной безопасности МЧС Украины (И.А.Криса, А.А.Евсеенко, А.П.Мартынов, С.В.Мусийчук); УкрНИИ пожарной безопасности МЧС Украины (канд.техн.наук А.А.Сизиков, И.А.Харченко, инж. В.Г.Сокол); Госстроя Украины (архит. А.П.Авдеенко); Национального союза архитекторов Украины (архит. Ю.Ф.Худяков); Службы Киевгосэкспертизы (инж. А.М.Карминский, архит. В.Г.Дубок); ЗАТ "ОТИС" (инж. А.Ф.Соколов); Львовского Государственного аграрного университета (канд.техн.наук И.М.Добрянский, архит. А.И.Колодрубская)</p>
СОГЛАСОВАНО:	<p>Министерством здравоохранения Украины (письмо № 05.03.02-07/30603 от 29.07.2004 г.) Государственным департаментом пожарной безопасности МЧС Украины (письмо № 21/3/2234 от 06.07.2004 г.) Госжилкоммунхозом Украины (письмо № 4/3-888 від 13.05.2004 г.)</p>
ВНЕСЕНО И ПОДГОТОВЛЕНО К УТВЕРЖДЕНИЮ:	<p>Управлением архитектурно-конструктивных и инженерных систем зданий и сооружений жилищно-гражданского назначения Госстроя Украины</p>
УТВЕРЖДЕНО:	<p>Приказом Госстроя Украины от 18 мая 2005 г. № 80 и введено в действие приказом Госстроя Украины от 28 сентября 2005 г. № 175 С введением в действие ДБН В.2.2-15-2005 на территории Украины утрачивают силу СНиП 2.08.01-89 и ДБН 79-92</p>

Право собственности на этот документ принадлежит государству. Воспроизводить, тиражировать и распространять этот документ полностью или частично на любых носителях информации без официального разрешения Государственного комитета Украины по строительству и архитектуре запрещено. Относительно урегулирования прав собственности обращаться в Государственный комитет Украины по строительству и архитектуре.

**Официальный издатель нормативных документов
в области строительства и промышленности строительных материалов
Госстроя Украины
ДП «Укразбудінформ»**

ГОСУДАРСТВЕННЫЕ СТРОИТЕЛЬНЫЕ НОРМЫ УКРАИНЫ

Здания и сооружения.

ДБН В.2.2-15-2005

**Жилые здания.
Основные положения**

**На заміну СНиП 2.08.01-89
ДБН 79-92**

Дата введения 2006-01-01

Настоящие Нормы распространяются на проектирование новых и реконструкцию жилых зданий с отметкой уровня пола верхнего этажа до 73,5 м (как правило, до 25 этажей включительно при высоте этажа 2,8 м): многоквартирные и многоквартирные, в том числе специализированные квартирные жилые здания для лиц преклонного возраста и семей с инвалидами и общежития.

При проектировании жилых зданий выше 25 этажей следует руководствоваться соответствующими индивидуальными техническими требованиями; состав, порядок их разработки, согласования и утверждения выполняются по рекомендациям Госстроя Украины.

Требования этих Норм являются обязательными для юридических и физических лиц - субъектов предпринимательской деятельности на территории Украины независимо от форм собственности и ведомственной принадлежности.

Нормы не регламентируют условия заселения жилища различных форм собственности и владения, а также формы владения нежилыми помещениями, расположенными в жилом доме, которые определяются правовыми, нормативными и методическими документами, действующими на территории Украины.

Настоящие Нормы не распространяются на проектирование инвентарных, мобильных жилых зданий и зданий с временным проживанием.

Перечень нормативных документов, на которые есть ссылки в этих Нормах, приведен в приложении А.

Термины и определения понятий, используемые в настоящих Нормах, приведены в приложении Б.

1 ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

1.1 Проектируемое жилище по уровню комфорта и социальной направленности подразделяют на две категории: I и II (см. приложение Б). Требования настоящих Норм распространяются на обе категории и учитывают мероприятия по обеспечению санитарно-гигиенического благополучия и пожарной безопасности жильцов всех категорий жилья.

1.2 При реконструкции жилых зданий, кроме требований настоящих Норм, следует учитывать ВСН 61, за исключением зданий - памятников культурного наследия, для которых подготовка документации на проведение работ по реконструкции осуществляется по заданиям государственных органов по охране памятников культурного наследия.

1.3 Проектирование жилых зданий осуществляют с учетом факторов, вызванных чрезвычайными ситуациями, в том числе пожаром. При расчете зданий на воздействия, вызванные чрезвычайными ситуациями, следует руководствоваться ГОСТ 27751, ДБН В.1.1-7.

1.4 Размещение одно- и многоквартирных жилых зданий, связанных с ними хозяйственных построек, технических зданий и сооружений на территории микрорайонов (кварталов) и усадебной застройки, разрывы между ними определяются проектами застройки и выполняются в соответствии с требованиями ДБН Б 2.4-1, ДБН 360 и ДержСанПіН 173.

1.5 В случае размещения в первом этаже многоквартирных жилых зданий встроенных нежилых помещений массового посещения (магазины, административные помещения и т.п.) подходы и подъезды к ним не должны препятствовать подъезду к каждому входу жилого здания пожарных, санитарных машин и передвижной техники коммунальных служб.

1.6 Порядок подсчета площади квартиры в жилом здании и общежитии, площади жилого здания, площади помещений, площади застройки, строительного объема, этажности жилого здания и перечень обязательных технико-экономических показателей приведен в приложении В.

2 АРХИТЕКТУРНО-ПЛАНИРОВОЧНЫЕ И КОНСТРУКТИВНЫЕ РЕШЕНИЯ

Формирование объемно-планировочной и конструктивной структуры зданий

2.1 Этажность и протяженность жилых, зданий определяется проектным решением на основании АПЗ.

2.2 Квартирные жилые здания для лиц преклонного возраста и семей с инвалидами следует проектировать не выше пяти этажей. В других типах жилых зданий квартиры для семей с инвалидами следует размещать в первом этаже. При проектировании специализированных жилых зданий для инвалидов и лиц преклонного возраста, квартир для семей с инвалидами следует также руководствоваться требованиями ВСН 62 и ДБН 363.

2.3 При проектировании протяженных отдельно стоящих зданий и периметральной застройки квартала в них должны быть предусмотрены сквозные проезды для автотранспорта согласно требованиям ДБН 360. Ширина проезда должна быть не менее 3,5 м, высота - не менее 4,25 м. В этих зданиях должны предусматриваться также сквозные проходы на расстоянии не более 100 м.

2.4 При проектировании малоэтажной высокоплотной застройки с внутренним двориком, в который выходит восемь и более квартир, в него должен быть предусмотрен въезд с параметрами, аналогичными указанным в 2.3.

2.5 Размещение жилых помещений в цокольных, подвальных и подземных этажах жилых зданий не допускается.

2.6 При разработке конструктивного решения жилых зданий, возводимых в обычных условиях строительства, следует руководствоваться ДБН В.1.1-7, СНиП 2.01.01, СНиП 2.01.07, СНиП 2.02.01, СНиП 2.03.01, СНиП II-22, СНиП II-23, СНиП II-25. В особых условиях строительства (сейсмические районы, просадочные грунты, подрабатываемые территории и др.) необходимо дополнительно руководствоваться СНиП 2.02.03, СНиП II-7, ДБН В.1.1-3, ДБН В.1.1-5.

2.7 Ограждающие конструкции жилых зданий следует проектировать с применением материалов, удовлетворяющих требования энергосбережения (см. 6.1) и пожарной безопасности в соответствии с ДБН В.1.1-7.

2.8 Конструктивная система жилых зданий должна быть запроектирована так, чтобы обеспечить ее общую устойчивость при аварийных ненормированных локальных разрушающих нагрузках на отдельные несущие конструкции, как минимум на время, необходимое для эвакуации людей (взрывы разного типа, пожары, падение тяжелых предметов, наезды тяжелого транспорта и т.п.).

Требования к отдельным элементам здания

2.9 Высота жилых этажей от пола до пола в жилых зданиях должна быть не менее 2,8 м. Высота жилых помещений от пола до потолка - не менее 2,5 м. В районах со среднемесячной температурой июля 21 °С и более высоту жилых этажей необходимо принимать не менее 3,0 м, а высоту жилых помещений - не менее 2,7 м. Высоту внутриквартирных коридоров, санузлов и других подсобных помещений допускается снижать до 2,1 м.

2.10 Ширина коридора в жилых зданиях между лестницами или торцом коридора и лестницей должна быть не менее: при длине коридора, до 40 м - 1,6 м, свыше 40 м - 1,8 м. Ширина галереи должна быть не менее 1,6 м. При этом требования 5.28 ДБН В. 1.1-7 на жилые здания не распространяются.

2.11 Лестничные клетки многоквартирных жилых зданий, за исключением лестничных клеток типов СК2 и Н4, должны располагаться внутри здания у наружных стен.

Выбор типа внеквартирных эвакуационных лестничных клеток производится согласно требованиям раздела 4 настоящих Норм с учетом ДБН В.1.1-7.

2.12 Число подъемов в одном лестничном марше или на перепаде уровней должно быть не менее трех и не более 18. Наименьшая ширина марша в секционных, коридорных и галерейных жилых зданиях 1,05...1,2 м; наибольший уклон маршей в секционных двухэтажных жилых домах - 1:1,5;

трехэтажных и более, а также коридорных и галерейных жилых зданиях - 1:1,75. Марши лестниц, ведущих в подвальные и цокольные этажи, используемые в технических целях, допускаются шириной 0,9 м, а их уклон - не более 1:1,25.

Примечание 1. Ширина лестничного марша определяется, как расстояние между стеной и его ограждением или между его ограждениями. Такая ширина не должна превышать длину проступей.

Примечание 2. Ширина лестничной площадки должна быть не менее ширины марша.

Примечание 3. При реконструкции зданий допускается сохранение существующих уклона и ширины лестничных маршей и площадок.

В многоквартирных, двухквартирных и сблокированных жилых зданиях высотой до трех этажей ширина марша внутренней лестницы должна быть не менее 0,9 м, а наибольший его уклон - 1:1,25.

2.13 При всех наружных входах в жилые здания следует предусматривать тамбуры глубиной не менее 1,4 м. При входах в многоквартирные здания допускается предусматривать помещения с санузлом для дежурного персонала (консьержа/консьержки), кладовую для хранения уборочного инвентаря. Указанные выше помещения (кроме тамбуров) должны располагаться вне лестничных клеток. Размещение спальных мест в помещении дежурного персонала (консьержа/консьержки) не допускается.

Входные двери в здания должны оборудоваться кодовыми замками, если в соответствии с 5.46 не предусмотрено оборудование их замочно-переговорными устройствами с дистанционным управлением.

2.14 Вход в многоквартирный жилой дом может устраиваться через застекленную веранду. При этом для входа в жилое помещение должно быть не менее трех дверей (в IVB климатической зоне - двух дверей). Допускается устройство двойных дверей, а также размещение главного входа в многоквартирный жилой дом в цокольном этаже. При этом прихожая со ступенями должна быть отапливаемой.

2.15 Помещение электрощитовой устраивается в соответствии с требованиями ПУЭ и ДНАОП 0.00-1.32. В многоэтажных жилых зданиях электрощитовую размещают, как правило, на первом этаже с выходом из неё непосредственно наружу или в поэтажный внеквартирный коридор (холл).

Не допускается размещение электрощитовой смежно с жилыми помещениями, под и над ними. Допускается предусматривать электрощитовую в подземном этаже вблизи входа при условии исключения возможности её затопления и с устройством шумоизоляции ограждающих конструкций.

2.16 Отметка пола помещений при входе в здание должна быть выше отметки тротуара перед входом не менее чем на 0,15 м. Отметку низа оконных проемов помещений квартир первых этажей (за исключением квартир с выходом на приквартирный участок), как правило, принимают не ниже 1,8 м от планировочной отметки земли. Входные лестницы должны дублироваться пандусами для передвижения детских и инвалидных колясок.

2.17 Крыши следует проектировать с организованным водостоком в соответствии с ДБН В.2.6-14. Допускается предусматривать неорганизованный водосток с крыш одно-, двухэтажных зданий при условии устройства козырьков над входами. При организации наружного водостока должны быть предусмотрены мероприятия, исключающие образование и падение наледи.

2.18 На крышах жилых зданий следует предусматривать ограждения в соответствии с 6.13 ДБН В.1.1-7 и ГОСТ 25772. Применение бесчердачных крыш (совмещенных покрытий) допускается в покрытиях мансард, террас в жилых зданиях террасного типа и квартирных зданий с квартирами в двух уровнях на верхних этажах. Технические решения совмещенных покрытий следует предусматривать в соответствии с ДБН В.2.6-14.

2.19 Для зданий с условной высотой выше 26,5 м (как правило, выше девяти этажей) должны быть предусмотрены, а для зданий с условной высотой выше 13,5 м (как правило, выше пяти этажей) рекомендуется предусматривать конструктивные мероприятия для крепления люлек и подвесных подмостей при проведении ремонта фасадов.

2.20 При разработке объемно-планировочных решений следует учитывать требования по обеспечению доступа персонала ко всем элементам конструкций и оборудования для их периодического осмотра и обслуживания.

Квартиры. Уровень их комфорта и параметры

2.21 Одноквартирный (односемейный) жилой дом и квартиру в многоквартирном жилом здании следует проектировать, исходя из условия их заселения одной семьей.

2.22 В квартирах должны быть предусмотрены такие помещения: жилые комнаты и подсобные помещения - кухня, прихожая, санузлы, внутриквартирные коридоры, встроенные кладовые, антресоли, летние помещения и др.

Типы квартир по количеству жилых комнат и их площади в жилых зданиях II категории следует принимать по таблице 1.

Таблица 1 - Типы квартир и их площади в зависимости от количества жилых комнат

	Количество жилых комнат				
	1	2	3	4	5
Нижний и верхний предел площади квартир, м ²	30-40	48-58	60-70	74-85	92-98
Примечание 1. Площади квартир даны без учёта площади летних помещений.					
Примечание 2. Площади квартир одноквартирных и сблокированных домов могут быть увеличены на 5 %.					
Примечание 3. С целью унификации конструктивно-планировочных решений многоквартирных зданий допускается увеличивать площадь отдельных типов квартир на 5 %.					

2.23 Уровень комфорта и состав помещений квартир и одноквартирных домов в зданиях жилища I категории определяется заданием на проектирование, при этом нижний предел площади квартир должен быть не ниже соответствующих показателей квартир, приведенных в таблице 1.

2.24 Площадь общей комнаты в однокомнатной квартире должна быть не менее 15 м², в других квартирах - не менее 17 м². Минимальная площадь спальни на одного человека - 10 м², на двоих - 14 м². Минимальная площадь кухни в однокомнатной квартире - 7 м², в двух- и более комнатных - 8 м². Минимальная площадь рабочей комнаты или кабинета - 10 м².

2.25 Жилые комнаты в квартирах II категории не могут быть проходными, за исключением четырех-, пятикомнатных, в которых через общую комнату может предусматриваться вход в одну из спален или рабочую комнату (кабинет).

2.26 В однокомнатных квартирах вместо кухонь допускается предусматривать кухни-ниши при условии их оборудования электроплитами и устройством в них принудительной вентиляции.

2.27 В однокомнатных квартирах допускается совмещенный санузел (ванная, умывальник, унитаз). В двух-, трехкомнатных квартирах обеих категорий следует предусматривать отдельные санузлы (ванная с умывальником и уборная с унитазом и умывальником). В квартирах, где четыре и более комнат, должно быть не менее двух совмещенных санузлов, каждый из которых должен быть оборудован унитазом (уборная с умывальником и унитазом и ванная комната с ванной, умывальником и унитазом).

Минимальные размеры площади санузлов:

- совмещенный санузел (оборудованный ванной, умывальником, унитазом, местом для стиральной машины) - 3,8 м²;

- ванная комната (оборудованная ванной, умывальником, местом для стиральной машины) - 3,3 м²;

- туалет (уборная, оборудованная унитазом и умывальником) - 1,5 м²;

- туалет (уборная, оборудованная унитазом без умывальника) - 1,2 м².

2.28 Не допускается размещение уборной и ванной (или душевой) над жилыми комнатами и кухнями. Эти помещения допускается размещать над кухней квартир, расположенных в двух уровнях. Не допускается крепление приборов и трубопроводов непосредственно к межквартирным стенам и перегородкам, ограждающим жилые комнаты.

2.29 В сельских населенных пунктах допускается строительство жилых домов до двух этажей (не считая цокольного) с неканализованными уборными типа "люфт-клозет" или биотуалетом. Помещение должно иметь естественное освещение и проветривание. Во IIВ и IIIВ климатических зонах неканализованные уборные допускается размещать в отапливаемой части жилого дома со входом через тамбур-шлюз глубиной не менее 1 м. В IIIБ и IVВ климатических зонах устройство "люфт-клозетов" в отапливаемой части жилого дома не допускается.

2.30 Ширина подсобных помещений квартир должна быть не менее: кухни - 1,8 м, прихожей - 1,5 м, коридоров, ведущих в жилые комнаты, - 1,1 м.

2.31 Кухни, оборудованные газовыми водонагревателями, должны быть обеспечены притоком воздуха через форточки или зарешеченные отверстия площадью не менее 0,02 м², размещаемые в нижней части двери, у пола.

2.32 Места расположения балконов и лоджий многоэтажных жилых зданий определяются проектным решением с учетом требований 3.3. В случае их остекления необходимо руководствоваться требованиями 3.7 и 4.10 настоящих Норм.

2.33 С целью недопущения проникновения посторонних лиц в квартиры, расположенные на первом этаже, окна и лоджии в них могут быть защищены металлическими решетками, открывающимися изнутри, при условии обеспечения нормируемых значений коэффициента естественной освещенности и условий эвакуации из помещений.

2.34 Входные двери в квартиры, а также элементы крепления и запираения должны быть усиленной конструкции с уплотнениями в притворах согласно ДСТУ Б В.2.6-11. Входные двери квартир должны иметь огнестойкость не менее EI 30 для зданий I, II, III степеней огнестойкости, не менее EI 15 - для зданий IIIа, IIIб, IV, IVа степеней огнестойкости (для зданий V степени огнестойкости - не нормируется). Двери квартир в открытом положении не должны уменьшать расчетную ширину лестничных площадок и маршей.

2.35 Из каждой квартиры одно-, двухэтажных отдельно стоящих и сблокированных жилых домов рекомендуется, а из квартир первого этажа многоэтажных жилых зданий допускается предусматривать дополнительный выход на приквартирный участок.

Специализированное жилище для лиц преклонного возраста, инвалидов и общежития

2.36 Специализированное жилище для лиц преклонного возраста необходимо располагать в жилых домах с обслуживанием и обособленных домах-интернатах, проектируемых по специальным нормам в соответствии с требованиями ДБН 363 и ВСН 62.

Специализированное жилище для инвалидов может располагаться в домах-интернатах, специализированных жилых зданиях для семей с инвалидами или в первом этаже многоквартирного жилого здания обычного типа.

2.37 Одно-, двухкомнатные квартиры для лиц преклонного возраста должны иметь общую площадь, не менее указанной в таблице 1 с возможным увеличением на 5 %.

Площадь квартир для семей с инвалидами должна быть увеличена на 10...12 м² против показателей, указанных в таблице 1.

2.38 В зданиях с квартирами для лиц преклонного возраста и инвалидов в коридорах, при входе в здание, подходе к лифту и мусоропроводу не должно быть ступеней и порогов. В этих случаях следует предусматривать пандусы шириной не менее 1,2 м с уклоном не более 1:20 или подъемники. Ширина внеквартирных коридоров должна быть не менее 1,8 м, дверей - не менее 0,9 м. При входах в здание следует предусматривать тамбуры глубиной не менее 1,5 м.

2.39 В квартирах для лиц преклонного возраста и инвалидов устройство лоджий или балконов обязательно. Их ширина для инвалидов должна быть не менее 1,5 м.

В квартирах для семей с инвалидами-колясочниками ширина подсобных помещений должна быть не менее: кухни - 2,3 м при одностороннем и 2,9 м при двухстороннем или угловом размещении оборудования; прихожей - 1,6 м (с возможностью хранения кресла-коляски); внутриквартирных коридоров - 1,15 м; размеры в плане ванной комнаты или совмещенного санузла - 2,3 м × 2,3 м, уборной с умывальником - 1,6 м × 2,2 м; уборной без умывальника - 1,2 м × 1,6 м.

2.40 В специализированных квартирных домах для лиц преклонного возраста и инвалидов следует предусматривать центры общественного, социального и медицинского обслуживания, помещения административно-хозяйственного назначения и другие общей площадью из расчета от 4,2 м² до 5,2 м² на одного человека, в зависимости от их вместимости. Состав и площади этих помещений определяются заданием на проектирование.

2.41 При необходимости допускается проектировать общежития для рабочих и служащих. Общежития для учащейся молодежи должны быть вместимостью не более 500 чел. Комплекс общежитии вместимостью более 500 чел. допускается размещать в студенческих городках при крупных учебных заведениях.

2.42 Жилые ячейки для семейной молодежи могут быть предусмотрены в составе общежитии, вместимость которых проектируется согласно заданию на проектирование.

2.43 Жилые комнаты общежитии проектируют из расчета заселения не более трех человек при площади не менее 8 м² на каждого проживающего, а для аспирантов - на одного-двух человек при площади не менее 10 м² на каждого. Комнаты следует оборудовать встроенными шкафами площадью не менее 0,6 м² на каждого проживающего.

2.44 Жилые комнаты общежитии, как правило, группируют с подсобными помещениями (кухнями или кухнями-нишами, прихожими, санузлами) в жилые ячейки вместимостью не более чем на 10 чел., в общежитиях для аспирантов - не более чем на шесть человек.

2.45 Кухни и кухни-ниши общежитии следует проектировать из расчета: на два-пять человек - не менее 8 м², на шесть человек и более - по норме площади 1,5 м² на человека. При устройстве в общежитиях кухонь-ниш необходимо учитывать требования 2.26 и 3.4 настоящих Норм.

2.46 Оборудование санузлов в общежитиях для одиночек следует проектировать из расчета один душ или ванна, один умывальник и один унитаз не более чем на четыре-шесть человек, а в ячейках общежитии для семейной молодежи - один душ или ванна, один унитаз и один умывальник не более чем на три человека.

2.47 В общежитиях следует предусматривать помещения общественного назначения: для культурно-массовых мероприятий, учебных и спортивных занятий, отдыха, общественного питания, медицинского и бытового обслуживания, административного и хозяйственного назначения, определяемых заданием на проектирование. Площадь помещений общественного назначения на одного человека должна быть не менее 3,0 м.

2.48 Для слушателей специализированных учебных заведений и курсов состав и площади жилых ячеек и подсобных помещений общежитии определяются заданием на проектирование, но не ниже указанных в 2.43 - 2.47.

Нежилые этажи (помещения)

2.49 Высоту помещений общественного назначения, размещаемых в жилых зданиях, допускается принимать равной высоте жилых помещений, кроме помещений, в которых по условиям размещения оборудования должна быть высота не менее 3 м от пола до потолка.

2.50 В первом, втором и цокольном этажах жилых зданий допускается размещать помещения: административные, для магазинов розничной торговли, общественного питания, бытового обслуживания, отделений связи общей площадью не более 700 м², банков, магазинов и киосков по продаже прессы, поликлиник, женских консультаций, рентгено-стоматологических кабинетов (при обеспечении требований НРБУ); раздаточных пунктов молочных кухонь, юридических консультаций и нотариальных контор, загсов, филиалов библиотек, выставочных залов, контор жилищно-эксплуатационных организаций, физкультурно-оздоровительных занятий общей площадью до

150 м², культурно-массовой работы с населением (для проведения лекций, собраний, библиотек-читален, комнат для индивидуальных занятий, работы кружков, приема граждан депутатами и т.д.), детских художественных школ, центров социальной защиты населения, центров занятости населения базового уровня до 50 посетителей и до 15 сотрудников центров, а также групп кратковременного пребывания детей дошкольного возраста (кроме цокольного этажа). Не допускается размещение в жилых зданиях:

а) предприятий общественного питания с числом мест более 50 (кроме общежития) и домовых кухонь производительностью более 500 обедов в день;

б) пунктов приема стеклотары, а также магазинов суммарной торговой площадью более 1000 м²;

в) специализированных учреждений и предприятий, эксплуатация которых может привести к загрязнению территории и воздуха жилой застройки и квартир с повышением сверх допустимых уровней шума, вибрации, ионизирующего и неионизирующего излучения;

г) специализированных магазинов строительных, смазочных и других товаров, эксплуатация которых может привести к загрязнению территории и воздуха жилой застройки, магазинов по продаже взрывопожароопасных веществ и материалов, специализированных рыбных и овощных магазинов;

д) предприятий бытового обслуживания, в которых применяются легковоспламеняющиеся вещества (за исключением парикмахерских, мастерских по ремонту часов расчетной площадью до 300 м²);

е) мастерских ремонта бытовых машин и приборов, ремонта обуви расчетной площадью свыше 100 м;

ж) бань и саун (бань сухого жара), прачечных и химчисток (кроме приемных пунктов и прачечных самообслуживания производительностью до 75 кг белья в смену);

з) автоматических телефонных станций, предназначенных для телефонизации жилых зданий общей площадью более 100 м²;

и) общественных уборных;

к) похоронных бюро.

В жилых зданиях допускается размещение на верхнем жилом этаже (в том числе мансардном) творческих мастерских художников и архитекторов, при этом выход в лестничную клетку жилой части здания следует предусматривать через противопожарный тамбур-шлюз 1-го типа.

Сообщение лифтовых шахт с таким этажом допускается предусматривать через противопожарный тамбур-шлюз 1-го типа.

2.51 В подвальных, цокольных и на первом этажах жилых зданий допускается устройство встроенных и встроенно-пристроенных гаражей для многоквартирных жилых зданий и стоянок для машин и мотоциклов, принадлежащих жильцам многоквартирных жилых зданий, согласно требованиям ДБН 360, ДБН В.2.2-9 и других соответствующих нормативных документов. Эти требования не распространяются на многоквартирные жилые дома с гаражами площадью до 40 м².

2.52 Встроенные помещения для размещения в них предприятий и учреждений общественного назначения должны проектироваться в соответствии с действующими строительными нормами на эти учреждения (ДБН В.2.2-3, ДБН В.2.2-4, ДБН В.2.2-9, ДБН В.2.2-10, ДБН В.2.2-11, ДБН В.2.2-13, СНиП 2.09.04, ВСН 45, ВСН 54, ВСН 62, ВБН В.2.2-ЦЗН, СН 512).

Загрузку помещений общественного назначения, встроенных в жилые здания, следует выполнять: с торцов жилых зданий, не имеющих окон; из подземных туннелей; со стороны магистралей при наличии специальных загрузочных помещений. Допускается не предусматривать указанные загрузочные помещения при площади встроенных общественных помещений до 150 м².

2.53 Помещения общественного назначения, кроме помещений общественного назначения общежития и жилых домов для лиц преклонного возраста и семей с инвалидами, должны иметь входы и эвакуационные выходы, изолированные от жилой части здания.

2.54 Несущие конструкции совмещенного покрытия встроенно-пристроенной части жилого здания должны иметь огнестойкость не менее RE 45 (для плит, настилов, пролетов) и не менее R 45 (для балок, ферм, арок, рам), а также группу по пределу распространения огня М0. Уровень кровли встроенно-пристроенной части здания не должен превышать отметки пола выше расположенных

жилых помещений основной части здания. Материалы покрытия должны иметь показатели пожарной опасности не выше чем Г1 (для утеплителя); РП 1 (для поверхностных слоев конструкций кровли). Покрытие должно иметь защитный слой, предохраняющий от солнечного перегрева.

2.55 Инженерные коммуникации помещений общественного назначения, проходящие через жилую часть, или жилой части, проходящие через встроенные помещения, должны быть проложены в самостоятельных шахтах, огражденных противопожарными перегородками 1-го типа.

2.56 Высота помещений, расположенных в подземных, подвальных и цокольных этажах, не предназначенных для размещения в них помещений по 2.50, а также технических подполий от уровня пола до низа плиты перекрытия должна быть не менее 1,9 м; при размещении в них индивидуальных тепловых пунктов - не менее 2,2 м, при размещении гаражей и стоянок для автомашин и мотоциклов, принадлежащих жильцам, - согласно ВСН 01.

2.57 Высота технических этажей определяется в каждом отдельном случае в зависимости от вида оборудования и коммуникаций, располагаемых в объеме технического этажа с учетом условий их эксплуатации.

2.58 При расположении нежилых помещений в жилых зданиях, когда такие помещения занимают весь этаж или несколько нижних этажей, последние рекомендуется отделять от жилых техническими этажами.

2.59 В отдельных жилых зданиях, определяемых по схеме размещения сооружений гражданской обороны, следует проектировать помещения двойного назначения в соответствии с указаниями ДБН В.2.2-5.

2.60 В сельских многоквартирных жилых зданиях возможно предусматривать встроенно-пристроенные помещения для индивидуальной трудовой деятельности, обеспечивающие сельскохозяйственную деятельность (приготовление кормов для животных, починка средств земледелия), обработку и реализацию сельскохозяйственной продукции (хранение, консервирование, упаковка и т.п.), рабочие места для народных промыслов (ткачество, ковроделие, вышивка, гончарство, кузнечество, резьба по дереву и т.п.), а также торговых и обслуживающих услуг, отмеченных выше, придерживаясь соответствующих нормативных требований. Хозяйственные и бытовые помещения, кроме помещений для содержания скота и птицы, допускается размещать в цокольных и подвальных этажах. Разрешается размещение погреба под хозяйственными постройками, где не содержатся скот и птица.

2.61 На эксплуатируемых кровлях жилых зданий, кровлях встроенно-пристроенных и пристроенных предприятий общественного назначения, а также при входной зоне, в летних внеквартирных помещениях, в соединительных элементах между жилыми зданиями (в том числе открытых переходах) и открытых нежилых этажах (первом и промежуточных) жилых зданий допускается предусматривать для жителей дома площадки: спортивные, для отдыха взрослых (озелененные), солярии, сушки белья, чистки вещей, мебели и одежды. При этом следует обеспечивать необходимые технологические, санитарно-гигиенические требования, меры безопасности (устройство ограждений и применение мероприятий по защите вентиляционных выпусков, в том числе противодымных установок), а в части противопожарных требований - без устройства дополнительного покрытия над эксплуатируемыми кровлями.

Строительные материалы, которые применяются для эксплуатируемых кровель, должны иметь показатели пожарной опасности не выше чем Г1 (для утеплителя); В1, РП1 (для поверхностных слоев конструкций кровель).

2.62 Допускается устройство одного эвакуационного выхода из помещений учреждений общественного назначения из первого, второго и цокольного, подвального и подземного этажей при соблюдении требований 5.13 ДБН В.1.1-7 и 4.15, 4.16 ДБН В.2.2-9.

2.63 Двери выходов из технических этажей, выхода на кровлю, а также электрощитовых, вентиляционных камер, кладовых горючих материалов должны быть противопожарными 2-го типа для зданий I-II степеней огнестойкости, 3-го типа - для зданий других степеней огнестойкости, за исключением V.

2.64 Для вентиляции холодного чердака следует предусматривать в наружных стенах с каждой стороны здания отверстия суммарной площадью не менее 1/500, а в ШБ, ШВ и IVB климатических зонах - не менее 1/50 площади чердачного перекрытия.

3 САНИТАРНО-ГИГИЕНИЧЕСКИЕ ТРЕБОВАНИЯ

3.1 Выполнение санитарно-гигиенических требований при проектировании жилища осуществляется в соответствии с условиями физико-географического районирования территории Украины и включает в себя требования к инсоляции, естественному освещению, проветриванию, ионизации и микроклимату помещений жилых зданий, защите их от шума, вибрации, электромагнитного и радиоактивного излучения согласно СанПиН 2605, ДСП 201, ДСН 3.3.6.042, СанПиН 3077, ДСН 3.3.6.037, СН 4948, СанПиН 1304, СанПиН 2152, ДержСанПиН 3.3.2-007, ДержСанПиН 239, СанПиН 42-121-4719, СанПиН 42-123-5777, СанПиН 5781.

3.2 Продолжительность инсоляции, соответствующая ДБН 360, должна быть обеспечена: в одно-, двух- и трехкомнатных квартирах - не менее чем в одной комнате; в четырех- и пятикомнатных - не менее чем в двух комнатах; в шести- и более комнатных - не менее чем в трех комнатах; в одно-, двухкомнатных квартирах для лиц преклонного возраста - не менее чем в одной из жилых комнат. В общежитиях должны инсолироваться не менее 60 % жилых комнат.

3.3 Летние помещения жилых зданий не должны ухудшать инсоляцию квартир. В связи с этим не допускается проектировать лоджии перед комнатами, которые являются расчетными по условиям обеспечения нормируемой инсоляции квартиры. В случаях проектирования балконов перед такими комнатами их следует располагать смещенными относительно окон: в комнатах восточной и западной ориентации - в северном направлении, в комнатах южной ориентации - в любом направлении.

3.4 Естественное освещение должны иметь жилые комнаты, кухни, неканализованные уборные, входные тамбуры в здания, лестничные клетки и общие коридоры в жилых зданиях коридорного типа, а также помещения общественного назначения в общежитиях и жилых домах для лиц преклонного возраста и семей с инвалидами. Отношение площади световых проемов жилых комнат и кухонь к площади пола этих помещений должно быть в пределах от 1:5,5 до 1:8. Для мансардных этажей со световыми проемами в плоскости наклонных ограждающих конструкций - не менее 1:10. Уточнение геометрических параметров световых проемов следует производить на основе расчета коэффициента естественной освещенности согласно СНиП II-4.

Примечание 1. Допускается проектировать без естественного освещения:

а) кухни-ниши при условии их оборудования электроплитами и устройства принудительной вытяжной вентиляции;

б) внеквартирные поэтажные коридоры в зданиях секционного типа с центральным расположенным лестнично-лифтовым узлом;

в) тамбуры в одноквартирных и сблокированных жилых домах, а также ведущие непосредственно в квартиры;

г) внутриквартирные лестницы и лестничные клетки одноквартирных и сблокированных домов. **Примечание 2.** Естественное освещение рабочих помещений для слабовидящих инвалидов, работающих на дому, проектируют по специальному заданию.

3.5 В жилых зданиях коридорного типа длина общих коридоров не должна превышать при освещении через световые проемы в наружных стенах с одного торца - 24 м, с двух торцов - 48 м. При большей длине коридоров необходимо предусматривать дополнительно естественное освещение через световые карманы. Расстояние между двумя световыми карманами должно быть не более 24 м, а между световым карманом и световым проемом в конце коридора - не более 30 м. Ширина светового кармана должна быть не менее половины его глубины (без учета ширины прилегающего коридора). Допускается освещать коридоры длиной до 12 м, расположенные по обе стороны лестничной клетки, вторым светом через двери, ведущие в эту лестничную клетку, остекленные армированным стеклом. Коридоры в домах-интернатах для лиц преклонного возраста и семей с инвалидами должны иметь естественное освещение через окна в наружных стенах зданий при длине коридора более 10 м. Расстояние между двумя световыми карманами в таких зданиях должно быть не более 16 м.

3.6 Помещения, имеющие естественное освещение, должны быть обеспечены проветриванием через створки окон, форточки или другие устройства в соответствии с 5.23.

3.7 Допускается остекление летних помещений при кухнях и жилых комнатах при условии обеспечения в них нормируемого коэффициента естественной освещенности и воздухообмена квартир.

3.8 В зданиях, проектируемых для ШБ, ШВ и IVB климатических зон, квартиры должны быть обеспечены сквозным или угловым проветриванием, допускается также вертикальное (через шахты) проветривание. В секционных зданиях, проектируемых для ШБ и ШВ климатических зон, допускается проветривание односторонне расположенных одно- и двухкомнатных квартир через боковые проемы эркеров, ризалитов или другие внеквартирные проветриваемые помещения. В зданиях коридорного типа допускается проветривание одно- и двухкомнатных квартир через общие коридоры длиной не более 24 м, имеющие прямое естественное освещение и сквозное или угловое проветривание.

3.9 При проектировании жилых зданий предусматривают меры по шумовибропоглощению, которые должны отвечать требованиям СНиП II-12, касающимся жилых помещений.

В случае размещения жилых зданий на городских магистральных улицах они должны предусматриваться шумозащитными, с расположением квартир или спальных комнат в сторону, противоположную магистрали. В таких зданиях допускается ориентация на сторону шума одной общей комнаты в квартирах с числом жилых комнат три и более.

В указанных комнатах следует предусматривать конструктивно-технические средства шумозащиты, снижающие в режиме проветривания уровень проникающего шума до нормативных значений.

Допустимые уровни шума, создаваемого в помещениях зданий системами вентиляции и другим инженерно-техническим оборудованием (лифты, насосы, электродвигатели, трансформаторы и т.п.), следует принимать на 5 дБА ниже (поправка минус 5 дБА) соответствующих гигиенических нормативов.

3.10 При размещении нового строительства в существующей застройке или реконструкции зданий следует обеспечить соблюдение требований действующих нормативных документов по инсоляции, естественному освещению и защите от шума для окружающих зданий. Это условие является обязательным и при изменении габаритов существующего здания.

3.11 При проектировании элементов конструкций, их соединений, а также вентиляционных решеток следует обеспечивать условия по защите помещений квартир от проникновения паразитирующих животных и насекомых.

3.12 Строительные и отделочные материалы, в том числе материалы, используемые для изготовления встроенной мебели, систем горячего и холодного водоснабжения, вентиляции, применяемые в жилых зданиях, должны обеспечивать в них гигиенические требования в соответствии с действующим законодательством.

3.13 Здания должны быть защищены от ионизирующего излучения радионуклидов согласно требованиям раздела 8 НРБУ с учетом ДБН В.1.4-1.01 и ДБН В. 1.4-2.01.

3.14 Эффективная удельная активность природных радионуклидов в материалах, используемых в строящихся и реконструируемых жилых зданиях, не должна превышать 370 Бк/кг.

Среднегодовая эквивалентная равновесная объемная активность радона-222 в воздухе помещений вновь строящихся и реконструируемых жилых зданий не должна превышать 50 Бк/м³, а в эксплуатируемых зданиях - 100 Бк/м³.

Мощность поглощенной в воздухе дозы (МПД) гамма-излучения в помещениях жилых зданий, которые вводятся в эксплуатацию, не должна превышать 73 пГр/с (30 мкР/ч), а в эксплуатируемых - 122 пГр/с (50 мкР/ч).

4 ПОЖАРНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ

4.1 При проектировании жилых зданий следует выполнять требования, изложенные в ДБН В.1.1-7, а также требования данного раздела.

4.2 Площадь этажа (в пределах противопожарного отсека) в зависимости от степени огнестойкости и этажности зданий должна быть не более указанной в таблице 2.

Таблица 2 - Нормируемая площадь этажа в зависимости от степени огнестойкости и этажности зданий

Степень огнестойкости здания	Наибольшее число этажей	Наибольшая площадь этажа (в пределах противопожарного отсека), м ²
I	25	2200
II	10	2200
III	5	1800
IV, IIIб	1	1400
IV, IIIб	2	1000
V, IIIа, IVа	1	1000
V	2	800

В жилых зданиях I степени огнестойкости межсекционные несущие стены в пределах противопожарного отсека и перегородки, отделяющие общие коридоры от других помещений, должны иметь предел огнестойкости не менее EI 60. В жилых зданиях II и III степеней огнестойкости указанные стены и перегородки должны иметь предел огнестойкости EI 45.

Степень огнестойкости жилых домов для лиц преклонного возраста и семей с инвалидами должна быть не ниже II, за исключением индивидуальных и двухэтажных (включая мансардный этаж) сблокированных жилых домов.

В жилых зданиях IIIа и IVа степеней огнестойкости несущие элементы стального каркаса и его узлы внутри помещений должны быть защищены строительными теплоизоляционными материалами, которые обеспечивают требуемый предел огнестойкости.

4.3 Межквартирные несущие стены и перегородки в зданиях I степени огнестойкости должны иметь предел огнестойкости EI 60, а в зданиях II и III степеней огнестойкости - EI 45, группу по пределу распространения огня – M0. В зданиях III степени огнестойкости допускается предусматривать межквартирные перегородки группы M1.

Межкомнатные (шкафные, сборно-разборные, с дверными проемами и раздвижные) перегородки в зданиях всех степеней огнестойкости допускается проектировать из горючих материалов.

4.4 В зданиях I, II и III степеней огнестойкости для мансардного этажа следует принимать предел огнестойкости несущих конструкций и межсекционных перегородок не менее REI 45 и EI 45 соответственно, а группу по пределу распространения огня – M0.

Материалы, применяемые в кровле мансардного этажа, должны иметь показатели пожарной опасности не выше чем Г1 (для утеплителя), РП1, В1 (для поверхностных слоев конструкций кровель), а деревянная обрешетка мансардного этажа должна быть обработана средствами огнезащиты, обеспечивающими I группу огнезащитной эффективности в соответствии с ГОСТ 16363.

4.5 Предел огнестойкости и группа по пределу распространения огня для конструкций галерей в галерейных домах должны соответствовать значениям, принятым для перекрытий.

4.6 Наибольшие расстояния от дверей квартир и комнат общежития до выхода в лестничную клетку или наружу следует принимать по таблице 3.

Таблица 3 - Наибольшее расстояние от дверей квартир и комнат общежития до выхода в лестничную клетку или наружу

Степень огнестойкости здания	Наибольшее расстояние от дверей квартиры или комнаты в общежитии до выхода, м	
	при расположении между лестничными клетками или наружными выходами	при выходе в тупиковый коридор или галерею
I	40	25
II	40	25
III	30	20
IIIб, IV	25	15
IIIа, IVа, V	20	10

Примечание. Расстояние от дверей квартир или комнаты в общежитии до лестничной клетки определяется по коридору от дверей выхода из квартиры (дверей комнаты в общежитии) до двери лестничной клетки, а для лестничных клеток типа Н1 - до двери выхода на воздушную зону этой лестничной клетки, для лестничных клеток типа Н4 - до двери выхода в противопожарный тамбур-шлюз этой лестничной клетки

4.7 В жилых зданиях коридорного типа и общежитиях коридоры следует разделять противопожарными перегородками на участки, Длина которых устанавливается СНиП 2.04.05, но не более 30 м одна от другой и от торцов коридоров. Типы противопожарных перегородок определяются в соответствии с 5.26 ДБН В.1.1-7.

4.8 В жилых зданиях секционного типа I и II степеней огнестойкости условной высотой до 9 м включительно допускается устраивать лестничные клетки типа СК2, проектируемые в соответствии с 5.47 ДБН В.1.1-7. При этом, начиная со второго этажа и выше, следует предусматривать в каждой квартире второй эвакуационный выход в соответствии с 4.10,а) и 4.10,б) настоящих Норм, а также просвет между маршами не менее 0,7 м или световую шахту на всю высоту лестничной клетки площадью горизонтального сечения не менее 2 м .

4.9 Двери лестничных клеток (кроме лестничных клеток типа Н4), тамбуров при лестничных клетках типа Н2 (см. 4.14) и двери квартир, выходящие непосредственно в лестничные клетки, должны быть глухими либо с армированным стеклом, оборудованы устройством для самозакрывания и уплотнениями в притворах.

4.10 В жилых зданиях секционного типа с условной высотой не более чем 26,5 м включительно квартиры могут иметь выход в одну лестничную клетку типа СК1.

С третьего этажа и выше таких зданий следует проектировать второй эвакуационный выход, в качестве которого может быть принят:

а) выход с балконов (лоджий) квартир или непосредственно из квартир через дверь на наружную металлическую маршевую лестницу, которая ведет до отметки пола третьего этажа и имеет уклон не более 80°, ширину маршей и площадок не менее 0,6 м, высоту ограждения не менее 1,2 м. Двери выхода на вышеуказанную лестницу должны отвечать требованиям, предъявляемым ко входным дверям квартир (кроме требований к огнестойкости дверей);

б) выход из каждой квартиры на площадку, устраиваемую вдоль наружной стены здания с глухим простенком шириной не менее 1,2 м, между торцом площадки и проемом, выходящим на площадку, или не менее 1,6 м между проемами. Выход из квартиры или остекленных балконов (лоджий) на такую площадку следует предусматривать через дверь. Площадка должна быть шириной не менее 1,2 м, иметь ограждение высотой не менее 1,2 м. На таких площадках допускается устанавливать наружные блоки кондиционеров квартир;

в) выход на лестницу типа С3, которая устраивается в торце коридора либо в любой его части и ведет до отметки пола второго этажа, минуя лестнично-лифтовой узел; при этом в секциях с количеством квартир на этаже более четырех необходимо устраивать в квартирах на три комнаты и более выход в соответствии с 4.10,б).

Примечание 1. Указанные в 4.10, а) лестницы и в 4.10, б) площадки не учитываются при определении общей площади квартир в соответствии с приложением В настоящих Норм.

Примечание 2. Указанными в 4.10, б) площадками могут служить части балконов, лоджий, террас без остекления.

4.11 В жилых зданиях допускается устройство квартир в двух и более уровнях (этажах). Для таких квартир допускается устройство выхода на лестничные клетки здания через один этаж, который может быть организован на первом (нижнем) или на втором уровне (этаже) квартиры. При этом этаж, не имеющий непосредственного выхода в лестничную клетку здания, должен быть обеспечен эвакуационным выходом в соответствии с 4.10 настоящих Норм.

Допускается устройство внутриквартирных лестниц с винтовыми или забежными ступенями, при этом ширина проступи в середине ступени должна быть не менее 18 см. Допускается предусматривать внутриквартирные лестницы деревянными.

4.12 В жилых зданиях коридорного и галерейного типа с условной высотой до 26,5 м включительно при общей площади квартир на этаже 500 м² и более общие коридоры (галереи) должны иметь выходы не менее чем на две обычные лестничные клетки типа СК1.

При общей площади квартир на этаже менее 500 м² допускается выход на одну обычную лестничную клетку типа СК1. При этом в торцах коридора (галереи) следует предусматривать выходы на наружные лестницы типа С3.

При размещении лестничной клетки типа СК1 в торце здания допускается, при соблюдении требований 4.6 настоящих Норм, устройство одной лестницы типа С3 в противоположном торце коридора (галереи).

В двухэтажных общежитиях V и IIIб степеней огнестойкости лестницы типа С3 должны вести до отметки пола первого этажа.

Примечание. Общая площадь квартир на этаже, которая указана в этом пункте и пунктах 4.13, 4.14, может быть увеличена до 600 м при условии количества квартир на этаже не более четырех.

4.13 В жилых зданиях с условной высотой более 26,5 м при общей площади квартир на этаже менее 500 м² квартиры могут иметь выход в одну незадымляемую лестничную клетку типа Н1. При этом в зданиях секционного типа для всех квартир и помещений общего пользования общежития, расположенных на третьем этаже и выше, следует предусматривать второй эвакуационный выход в соответствии с 4.10, а в зданиях коридорного типа - дополнительные выходы в торцах коридора на наружные лестницы типа С3, ведущие до отметки пола второго этажа.

При размещении незадымляемой лестничной клетки типа Н1 в торце коридора здания допускается устройство одной лестницы типа С3 в противоположном торце коридора при соблюдении требований 4.6 настоящих Норм.

4.14 В жилых зданиях с условной высотой более 26,5 м при общей площади квартир на этаже 500 м² и более следует предусматривать не менее двух незадымляемых лестничных клеток; не менее 50 % из них должны быть типа Н1, остальные лестничные клетки допускается проектировать типов Н2 или Н4. Незадымляемые лестничные клетки в пределах первого этажа должны иметь выходы непосредственно наружу.

Допускается устраивать выход наружу из незадымляемой лестничной клетки типа Н1 через вестибюль, отделенный от примыкающих коридоров в соответствии с требованиями 5.32 и 5.44 ДБН В.1.1-7. При этом сообщение лестничной клетки с вестибюлем должно устраиваться аналогично другим этажам через воздушную зону. Допускается заполнение проема воздушной зоны на первом этаже металлической решеткой. Сообщение незадымляемых лестничных клеток типов Н2, Н4 с вестибюлем устраивается в соответствии с требованиями 5.44 ДБН В.1.1-7.

На путях эвакуации от двери квартиры до лестничной клетки типа Н2 следует предусматривать не менее двух (не считая дверей из квартиры) последовательно расположенных дверей. При этом, при лестничной клетке типа Н2 следует предусматривать тамбур. Двери тамбура выполняются в соответствии с 4.9 настоящих Норм.

4.15 Ограждения балконов и лоджий в зданиях высотой три этажа и более должны выполняться из негорючих материалов.

Не допускается устройство решеток и остекление балконов, лоджий и галерей, используемых в качестве наружных воздушных зон при незадымляемых лестничных клетках типа Н1, и наружных площадок, устраиваемых в соответствии с 4.10, на вышеуказанных балконах, лоджиях, галереях.

4.16 Удаление дыма из поэтажных коридоров в зданиях с незадымляемыми лестничными клетками следует предусматривать через специальные шахты с принудительной вытяжкой и клапанами, устраиваемыми на каждом этаже из расчета одна шахта на 30 м длины коридора.

Для каждой шахты дымоудаления следует предусматривать автономный вентилятор. Шахты дымоудаления должны быть из негорючих материалов и иметь предел огнестойкости не менее REI 60 (для стен), EI 60 (для перегородок, устанавливаемых на перекрытиях огнестойкостью REI 60).

Примечание. В зданиях секционного типа с условной высотой до 26,5 м из коридоров длиной свыше 12 м, не обеспеченных естественным освещением по 3.5, следует предусматривать удаление дыма в соответствии с 4.16, 4.18.

4.17 В жилых зданиях с незадымляемыми лестничными клетками для противодымной защиты при пожаре предусматривают подпор наружного воздуха в шахты лифтов, подавая в верхнюю часть каждой шахты наружный воздух в объеме, который следует рассчитывать с учетом нормативной величины избыточного давления согласно СНиП 2.04.05.

Кроме того, в зданиях с противопожарными тамбур-шлюзами при лифтах для транспортирования пожарных подразделений при пожаре следует обеспечивать подпор наружного воздуха в тамбур-шлюз этажа задымления, а в зданиях с незадымляемыми лестничными клетками типа Н2 - в верхнюю зону каждого отсека этих лестничных клеток. Воздух, обеспечивающий подпор, следует подавать каналами с пределом огнестойкости по 4.16 настоящих Норм.

4.18 Вентиляционные установки подпора воздуха и дымоудаления должны быть расположены в отдельных помещениях вентиляционных камер, отгороженных противопожарными перегородками 1-го типа и перекрытиями 3-го типа. Открывание поэтажных клапанов дымоудаления и включение вентиляторов противодымных установок следует предусматривать автоматическими от двух извещателей пожарной сигнализации, установленных в прихожих квартир, комнатах общежития и помещениях культурно-бытового обслуживания, а также дистанционными от кнопок, устанавливаемых на каждом этаже в шкафах пожарных кранов.

Сигналы о включении (срабатывании) систем дымоудаления и подпора воздуха должны передаваться на объединенный диспетчерский пульт и в помещение дежурного персонала (консьержа/консьержки) при его наличии в здании. Формирование указанных сигналов должно осуществляться путем контроля открытого положения каждого приемного клапана системы подпора воздуха и срабатывания пускателя вентилятора системы дымоудаления.

4.19 Требования 4.12, 4.13, 4.16, 4.17 не распространяются на существующие здания высотой 9 этажей (10 этажей зданий секционного типа для крупных и крупнейших городов), надстраиваемые мансардным этажом. При этом мансардный этаж должен быть обеспечен вторым эвакуационным выходом в соответствии с требованиями 4.10.

4.20 В зданиях высотой три этажа и более выходы наружу из подвальных, цокольных этажей и технического подполья не должны сообщаться с лестничными клетками жилой части здания, а должны устраиваться непосредственно наружу. Выходы наружу из таких этажей и технического подполья следует устраивать в соответствии с ДБН В.1.1-7. В зданиях до пяти этажей включительно эти выходы допускается устраивать через общие лестничные клетки жилой части здания с отдельным выходом наружу, который отделяется от жилой части лестничной клетки сплошной противопожарной перегородкой 1-го типа на высоту одного этажа.

Технические, подвальные и цокольные этажи следует разделять противопожарными перегородками 1-го типа на отсеки площадью не более 500 м² в несекционных жилых домах, а в секционных - по секциям. В каждом отсеке или секции подвальных и цокольных этажей должно быть не менее двух окон (люков) размером 0,9 × 1,2 м.

Из технических этажей, расположенных в средней части здания, и технических чердаков следует предусматривать выходы через общие лестничные клетки. Сообщение таких этажей с незадымляемыми лестничными клетками типа Н1 следует устраивать через воздушную зону, типа Н2 - через противопожарные двери 2-го типа, типа Н4 - через противопожарный тамбур-шлюз 1-го типа.

4.21 В зданиях I-II степеней огнестойкости (высотой до пяти этажей включительно), а также в зданиях III и IV степеней огнестойкости в подвальных и цокольных этажах допускается размещать хозяйственные (внеквартирные) кладовые.

При этом вышеуказанные этажи должны быть отделены от жилых этажей противопожарными перекрытиями 2-го типа (в зданиях I и II степеней огнестойкости), перекрытиями 3-го типа (в зданиях III, IV степеней огнестойкости), иметь эвакуационные выходы и окна согласно ДБН В.1.1-7, оборудованы самостоятельным дымоудалением, пожарной сигнализацией с выводом сигнала о ее срабатывании на объединенный диспетчерский пульт.

Перегородки между хозяйственными кладовыми в пределах противопожарных отсеков допускается проектировать с ненормируемым пределом огнестойкости и группы по пределу распространения огня М0.

4.22 Помещения общественного назначения, расположенные в жилых зданиях (в соответствии с 2.50 настоящих Норм), кроме многоквартирных и сблокированных домов, следует отделять от помещений жилой части противопожарными перегородками 1-го типа и перекрытиями 3-го типа без проемов.

4.23 Кабели и провода должны быть стойкими к распространению пламени. Кабели и провода, которые проложены в объемах лестничных клеток и коридоров, также должны изготавливаться из материалов, имеющих умеренную дымообразующую способность, малоопасных по токсичности продуктов горения по ГОСТ 12.1.044 (группы Д2, Т1 по ДБН В.1.1-7).

Кабельные линии, предназначенные для питания специальных лифтов для транспортирования пожарных подразделений, установок пожаротушения, систем подпора воздуха, дымоудаления и противопожарных насосов, должны иметь предел огнестойкости не менее 90 мин в соответствии с ДСТУ Б В.1.1-4, а установок эвакуационного освещения, систем оповещения о пожаре и управления эвакуацией людей - не менее 15 мин.

Примечание. Стойкость проводов и кабелей к распространению пламени определяется по ГОСТ 12176 (категории А, В и С для проводов и кабелей, проложенных в пучках), ДСТУ 4216 (для одиночно проложенных проводов и кабелей), ДСТУ 4217 (для одиночно проложенных проводов и кабелей с малым сечением).

4.24 Необходимость оборудования помещений жилых зданий автоматическими установками пожарной сигнализации и пожаротушения определяется приложением Г этих Норм, системой оповещения о пожаре и управления эвакуацией людей - в соответствии с ДБН В.1.1-7.

Формирование сигнала о пожаре на объединенный диспетчерский пульт и на опускание лифтов в режиме "Пожар" должно осуществляться от приемно-контрольного прибора, установленного в помещении с круглосуточным пребыванием дежурного персонала.

В зданиях с условной высотой свыше 47 м сигналы от приемно-контрольных приборов автоматических установок пожарной сигнализации следует выводить на пульт централизованного наблюдения Государственной пожарной охраны.

4.25 При определении числа струй и минимальных расходов воды для внутреннего противопожарного водоснабжения жилых зданий за общую длину внеквартирного коридора на этаже принимают:

а) сумму расстояний от двери лифтового холла (шахты лифта) до дверей выходящих в коридор наиболее удаленных от лифтового холла квартир - в зданиях секционного типа с центрально расположенным лестнично-лифтовым узлом;

б) расстояние между дверями выходящих в коридор квартир, наиболее удаленных друг от друга, - в зданиях коридорного типа;

в) расстояние от двери лифтового холла (шахты лифта) до двери выходящей в коридор наиболее удаленной от лифтового холла квартиры - в зданиях с лестнично-лифтовым узлом в торце коридора.

4.26 В шкафчиках пожарных кранов следует устанавливать кнопки, от которых должен поступать сигнал на запуск пожарных насосов, открывание задвижки на обводной линии водомерного узла, на открывание поэтажных клапанов дымоудаления и на включение противодымных вентиляторов. Кроме того, этот сигнал должен автоматически поступать от датчика положения пожарного крана, установленного так, чтобы сигнал поступил при открытии наполовину любого из пожарных кранов. При этом должен обеспечиваться контроль целостности линий питания датчиков.

Сигнал об открытии шкафов пожарных кранов с указанием номера подъезда и этажа, как правило, передается на объединенный диспетчерский пульт и в помещение дежурного персонала (при его наличии).

4.27 В квартирах жилых зданий с условной высотой свыше 47 м следует предусматривать внутреннеквартирный пожарный кран-комплект, присоединенный к сети хозяйственно-питьевого водопровода здания и оборудованный катушкой с пожарным рукавом длиной 15м, диаметром 19

(или 25,33) мм с распылителем, который обеспечивает возможность подачи воды в любую точку квартиры с учетом струи воды 3 м.

4.28 Помещение мусоросборной камеры должно оборудоваться спринклерным пожаротушением с расчетным расходом воды 1,8 л/с. Трубопровод спринклерного пожаротушения следует присоединять к внутреннему хозяйственно-питьевому водопроводу через запорное устройство, опломбированное в открытом положении, без установки контрольно-сигнального клапана.

4.29 Материалы, применяемые для тепловой изоляции трубопроводов отопления и водоснабжения, а также для трубопроводов и воздухопроводов системы кондиционирования воздуха, должны иметь показатели пожарной опасности не выше чем Г2, РП1.

4.30 Камин на твердом топливе допускается проектировать: в квартире на последнем этаже жилого дома; на любом уровне многоуровневой квартиры, размещенной последней по высоте в здании; на любом уровне многоквартирного или сблокированного жилого дома. При этом дымоход камин должен выполняться автономным и проходить через помещения данной квартиры.

Дымоходные каналы следует проектировать в соответствии с требованиями Ж.7 ДБН В.2.5-20.

Внутренние поверхности дымоходных каналов должны быть гладкими и плотными. Следует обеспечивать защиту внутренней поверхности стенок дымоходов (в том числе теплогенераторов) от возникновения конденсата за счет выполнения стенок дымохода выше перекрытия верхнего этажа из пустотного кирпича толщиной не менее 120 мм; оголовка трубы и мест ее примыкания к кровле - от атмосферных осадков; мест примыкания дымоходов и трубы к перекрытию и кровле - от возгорания.

Конструкция дымоходов и каминов должна соответствовать требованиям СНиП 2.04.05, ДБН В.2.5-20 и обеспечивать доступность для очистки и ремонта.

4.31 Допускается для многоквартирных жилых зданий применять поквартирные генераторы тепла, варочные плиты на твердом топливе, газовые водонагреватели и другие устройства с патрубками для отвода газов при условии присоединения к отдельным для каждого прибора дымоходам.

4.32 Не разрешается устанавливать баки для топлива в жилых комнатах и кухнях. Емкость бака при устройстве его в одном помещении с отапливаемыми приборами, которые работают на жидком топливе, допускается не более 130 л. При этом бак для топлива должен располагаться на расстоянии не менее 2 м от приборов отопления.

Не допускается устанавливать бак напротив горелки (форсунки) печи и устройство временных печей на жидком топливе.

4.33 Запрещается выводить воздухопроводные (дыхательные) трубы баков для отопления в середину помещений или в чердачное помещение.

4.34 Запас топлива для индивидуального жилого дома должен сохраняться в подземном резервуаре емкостью не более 1 м³.

5 ИНЖЕНЕРНОЕ ОБОРУДОВАНИЕ ЗДАНИЙ

Лифты

5.1 В жилых зданиях высотой три этажа и более (или с высотой между основным и верхним жилыми этажами более 8 м) рекомендуется устанавливать пассажирские лифты, а в зданиях высотой пять и более этажей их установка обязательна. Лифты, их оборудование, размещение машинного и блочного помещений и лестниц между этими помещениями следует выполнять в соответствии с требованиями ДНАОП 0.00-1.02 и ГОСТ 23120-78.

5.2 Количество лифтов и их характеристики (грузоподъемность и скорость) в зависимости от этажности здания и количества проживающих в нем следует принимать в соответствии с диаграммами, приведенными в приложениях А-Ф ДСТУ ISO 4190-6.

При определении по этим диаграммам количества и характеристик пассажирских лифтов допускается взамен лифтов грузоподъемностью 630 кг применять лифты грузоподъемностью 400 кг.

а вместо лифтов со скоростью движения 2,5 м/с применять лифты со скоростью 1,6 м/с при соответствии этих лифтов требованиям, предъявляемым к лифтам, устанавливаемым в жилых зданиях указанной в диаграммах этажности.

В жилых зданиях высотой до 25 этажей включительно для определения количества и характеристик лифтов могут использоваться указанные диаграммы при условии соответствующего продления их лучей или можно определять количество лифтов по расчету пассажиропотока.

При установке нескольких лифтов в одном подъезде лифты грузоподъемностью 1000 кг или один из группы лифтов грузоподъемностью 1000 кг должны (должен) иметь габаритные размеры кабины (ширина × глубину) 2100 мм × 1100 мм или 1100 мм × 2100 мм.

5.3 В реконструируемых жилых зданиях при установке лифтов в приставных или подвесных шахтах уровень первой остановки лифта должен быть не выше уровня промежуточной площадки лестничной клетки между первым и вторым этажом, а грузоподъемность, скорость и габаритные размеры кабины могут отличаться от требований ДСТУ ISO 4190-6.

5.4 При размещении в подвальном и/или цокольном этажах встроенных стоянок для автотранспорта (см. 2.51), принадлежащего жильцам зданий, допускается установка в них лифтов до первого этажа. При этом двери шахты лифтов в подвальном и цокольном этажах должны выходить в противопожарные тамбур-шлюзы 1-го типа в соответствии с 4.34 ДБН В.1.1-7. В таких тамбур-шлюзах должен быть предусмотрен при пожаре подпор воздуха не менее 20 Па.

5.5 Минимальная ширина лифтового холла при однорядном расположении лифтов должна быть не менее: 1,2 м - при их грузоподъемности 400 кг; для остальных лифтов - 1,6 м. При двухрядном расположении лифтов ширина лифтового холла должна быть не менее:

- а) 1,8 м - при установке лифтов с глубиной кабины менее 2100 мм;
- б) 2,5 м - при установке лифтов с глубиной кабины 2100 мм и более.

5.6 Шахты и машинное помещение лифтов не должны быть расположены непосредственно над жилыми комнатами, под ними, а также смежно с ними.

При проектировании многоуровневых квартир, а также одноуровневых, расположенных в мансардном этаже, допускается размещение машинного помещения лифтов на этаже квартиры при условии выполнения мероприятий, подтвержденных соответствующими расчетами, исключающих проникновение в нее структурных шумов, а также воздушных шумов, превышающих допустимые санитарно-гигиенические уровни.

5.7 В жилых зданиях с многоуровневыми квартирами на верхних этажах остановку пассажирских лифтов допускается предусматривать на одном из этажей квартир. В этом случае количество этажей здания для выбора лифтов определяется по этажу верхней остановки.

В проектируемом жилом мансардном этаже одноуровневых квартир допускается не предусматривать остановки лифтов, если высота от последней остановки лифтов до входа в квартиры не превышает 3,0 м.

5.8 При проектировании специализированных жилых зданий или группы квартир высотой в два этажа и более для семей с инвалидами-колясочниками предусматривают устройство одного из пассажирских лифтов с габаритными размерами кабины (ширина × глубину) 2100 мм × 1100 мм или 1100 мм × 2100 мм с шириной дверей не менее 800 мм.

5.9 В жилых зданиях с условной высотой свыше 47 м (как правило, свыше 16 этажей), а также в специализированных зданиях с квартирами для лиц преклонного возраста и семей с инвалидами-колясочниками следует предусматривать один из лифтов грузоподъемностью не менее 1000 кг для транспортирования пожарных подразделений. Их проектирование производится в соответствии с НАПБ Б.01.007.

Мусороудаление

5.10 Мусоропроводы следует предусматривать:

- а) в жилых зданиях и общежитиях с отметкой пола верхнего этажа 11,2 м (пять этажей) и более;
- б) в жилых домах для лиц преклонного возраста и семей с инвалидами соответственно 8 м (четыре этажа) и более и 3 м (два этажа) и более.

Мусоропроводом могут быть оборудованы здания меньшей этажности и высоты, строящиеся за счет средств индивидуальных заказчиков.

Расстояние от двери квартиры или комнаты общежития до ближайшего загрузочного клапана мусоропровода не должно превышать 25 м.

Допускается сохранять имеющуюся систему мусороудаления при надстройке здания мансардным этажом.

5.11 Ствол мусоропровода должен быть из негорючих материалов, воздухонепроницаемым, звукоизолированным от строительных конструкций, иметь предел огнестойкости не менее Е45, оканчиваться шибером в мусоросборной камере и не должен примыкать к жилым помещениям.

Крышки загрузочных клапанов мусоропроводов на площадках лестничных клеток должны быть выполнены из негорючих материалов и иметь плотный притвор, снабженный герметизирующими и амортизирующими прокладками. Мусоропровод должен быть оборудован устройствами, обеспечивающими возможность его очистки, дезинфекции и дезинсекции, а также допускающими использование средств малой механизации.

5.12 Мусоросборную камеру следует размещать непосредственно под стволом мусоропровода с подводкой к ней горячей и холодной воды и водоотводов (устройство трапов в полу). Мусоросборную камеру не допускается располагать смежно и под жилыми комнатами. Высота камеры в свету должна быть не менее 1,95 м.

Мусоросборная камера должна иметь самостоятельный вход с открывающейся наружу дверью, изолированной от входа в здание и окон, летних помещений соседних квартир глухой стенкой (экраном), и отделяться противопожарными перегородками и перекрытиями с пределами огнестойкости не менее EI 60 (для перегородок), REI 60 (для перекрытий) и иметь группу по пределу распространения огня – М0. При размещении мусоросборной камеры под маршами (площадками) лестничных клеток перекрытия над ней должны быть противопожарными огнестойкостью REI 120.

Водоснабжение и канализация

5.13 Жилые здания должны оборудоваться хозяйственно-питьевым водопроводом холодной и горячей воды, бытовой канализацией, ливневыми стоками и внутренним противопожарным водопроводом, которые проектируются согласно СНиП 2.04.01.

Противопожарные требования к системам водоснабжения и канализации жилых зданий изложены в разделе 4 настоящих Норм.

Встроенные в жилые здания помещения общественного назначения должны оборудоваться системами водоснабжения и канализации согласно нормам проектирования этих помещений.

В сельских населенных пунктах и городах, где отсутствуют сети централизованного водоснабжения и канализации и применено упрощенное инженерное оборудование малоэтажных жилых зданий (водоснабжение от скважин или колодцев, локальные очистные сооружения), следует предусматривать возможность дальнейшего полного оборудования домов с соблюдением санитарных норм по качеству и стандартам очистки воды в соответствии с ДержСанПіН 383.

5.14 Давление воды в водоразборной арматуре, расположенной на нижнем этаже здания, не должно превышать 0,45 МПа, а в пожарном кране на нижнем этаже - 0,9 МПа. В зданиях, геометрическая высота которых обуславливает при однозонной системе водоснабжения давление на нижнем этаже, превышающее 0,45 МПа, следует предусматривать зонное водоснабжение. Зонирование системы водоснабжения обеспечивают установкой оборудования, в том числе насосного, отдельно для каждой зоны. Заданное давление должно поддерживаться автоматически посредством управления работой насосных установок или регуляторами давления.

5.15 При проектировании насосных установок следует применять оборудование с характеристиками, исключающими проникновение в жилые помещения шума и вибрации, которые превышают установленный действующими нормами допустимый уровень для ночного времени.

5.16 Системы горячего водоснабжения должны проектироваться с прокладкой горизонтальных сборных трубопроводов, объединяющих стояки в секционные узлы. С целью исключения прокладки горизонтальных трубопроводов через помещения квартир допускается прокладывать

циркуляционные стояки рядом с водоразборными, не объединяя их в секционные узлы. На циркуляционных стояках разветвленных систем должны устанавливаться балансирующие вентили.

Циркуляция воды в системе горячего водоснабжения должна проектироваться с учетом минимальной температуры в циркуляционном трубопроводе 40 °С.

5.17 При обосновании могут применяться системы с баками-аккумуляторами, устанавливаемыми в бойлерной горячего водоснабжения в общем циркуляционном контуре с водоподогревателями.

5.18 Полотенцесушители должны устанавливаться с запорной арматурой на обеих подводках и присоединяться к водоразборному стояку. При параллельной прокладке водоразборного и циркуляционного стояков допускается присоединять полотенцесушители к циркуляционному стояку. Замыкающий участок стояка в узле присоединения полотенцесушителя должен проектироваться без изменения диаметра.

5.19 Квартирные водосчетчики должны устанавливаться в доступных для обслуживания местах. Перед водосчетчиком следует устанавливать фильтр. Квартирный водомерный узел должен проектироваться с запорной арматурой, допускающей демонтаж водосчетчика и чистку фильтра без отключения стояка.

5.20 Магистральные трубопроводы и стояки систем водоснабжения должны прокладываться в тепловой изоляции. Покровный слой теплоизоляционной конструкции трубопровода холодной воды должен быть паронепроницаемым.

В трубопроводах применяют материалы и арматуру, которые отвечают гигиеническим требованиям действующего законодательства.

5.21 В многоквартирных домах, присоединенных к индивидуальному водозабору, систему водоснабжения следует проектировать с мембранным пневмобаком и насосом, автоматически управляемым по давлению.

При проектировании многоквартирных индивидуальных домов в местности, где нет канализации, допускается устройство в этих домах люфт-клозетов с выгребами, которые должны располагаться у заднего или бокового фасада с северной стороны. Полезная емкость выгреба определяется из расчета 0,5 м³ на человека при очистке выгреба один раз в год и 0,25 м³ - при очистке два раза в год. Дно выгреба должно быть водонепроницаемым и располагаться выше уровня грунтовых вод не менее чем на 0,5 м.

5.22 Стояки бытовой канализации из пластмассовых труб, проходящие через нежилые помещения, должны прокладываться в оштукатуренных коробах или штрабах без установки ревизий.

Прокладка стояков из пластмассовых труб не допускается через производственные помещения предприятий общественного питания, а также складские помещения предприятий общественного питания, торговли и другие помещения учреждений общественного назначения, встроенные (встроенно-пристроенные) в жилые здания.

Системы производственной канализации встроенных помещений общественного назначения должны проектироваться отдельными от систем канализации жилых зданий с самостоятельными выпусками (допускается в один колодец).

Не допускается размещать оголовки вытяжных частей канализационных стояков пристроенных помещений перед окнами квартир. Вытяжную часть производственной и бытовой канализации встроенных помещений допускается объединять с канализационными стояками жилого дома.

Отопление, вентиляция и кондиционирование

5.23 Жилые здания должны оборудоваться отоплением и вентиляцией, которые проектируются согласно СНиП 2.04.05.

Противопожарные требования к системам отопления и вентиляции жилых зданий изложены в разделе 4 настоящих Норм.

Встроенные в жилые здания помещения общественного назначения должны оборудоваться системами отопления и вентиляции согласно нормам проектирования этих помещений.

Системы кондиционирования воздуха жилых зданий проектируют по заданию на проектирование с учетом условий обеспечения оптимальных параметров микроклимата внутреннего воздуха по температуре и относительной влажности.

Расчетные температуры воздуха и требования к воздухообмену в помещениях следует принимать согласно таблице 4.

Таблица 4 – Расчетные температуры воздуха и требования к воздухообмену в помещениях

Помещения	Расчетная температура зимой, °С	Требования к воздухообмену		
		Приток	Вытяжка	
Общая комната, спальня, кабинет	20	1-кратн. ¹⁾	-	
Кухня	18	-	по воздушному балансу квартиры, но не менее, м ³ /ч:	
Кухня-столовая	20	1-кратн. ¹⁾		90
Ванная	25 ²⁾	-		25
Уборная	20	-	50	
Совмещенный санузел	25 ²⁾	-	50	
Бассейн	25	По расчету		
Помещение для стиральной машины в квартире	18	-	0,5-кратн.	
Гардеробная для чистки и глажения одежды	18	-	1,5-кратн.	
Вестибюль, общий коридор, лестничная клетка, прихожая квартиры	16	-	-	
Помещение дежурного персонала (консьержа/консьержки)	18	1-кратн. ¹⁾	-	
Незадымляемая лестничная клетка типа Н1	14 ³⁾	-	-	
Машинное помещение лифтов	5 ⁴⁾	-	0,5-кратн.	
Мусоросборная камера	5	-	1-кратн. ⁵⁾	
Гараж-стоянка	5	-	По расчету	
Электрощитовая	5	-	0,5-кратн.	

¹⁾ Приточный воздух в объеме однократного воздухообмена должен подаваться через окна. При установке окон без форточек и с герметичным притвором следует применять модификации окон со встроенными проветривателями.

²⁾ Температура воздуха в ванных комнатах и совмещенных санузлах, не примыкающих к наружным ограждающим конструкциям, не нормируется при установке в них полотенцесушителей, присоединенных к системе горячего водоснабжения, или электрических.

³⁾ Температура воздуха в незадымляемых лестничных клетках типа Н1 не нормируется при условии, что их стены, примыкающие к отапливаемым помещениям, законструированы с термическим сопротивлением, равным или превышающим величину 70% от минимального сопротивления теплопередаче, регламентируемого СНиП II-3 для стен жилых зданий. При этом теплотери помещений, примыкающих к лестничной клетке, должны рассчитываться с учетом температуры воздуха внутри лестничной клетки, которую следует вычислять, исходя их теплового баланса.

⁴⁾ В летнее время температура в машинном помещении лифтов не должна превышать 35 °С.

⁵⁾ Мусоросборную камеру следует вентилировать через ствол мусоропровода и жалюзийную решетку, установленную в нижней части двери.

Примечание 1. В соответствии с заданием на проектирование температура воздуха в отдельных помещениях для инвалидов может приниматься на 2 °С выше указанной в таблице.

Примечание 2. При проектировании систем отопления с греющими полом, потолком и стенами температуру воздуха помещений допускается принимать на 1...2 °С ниже указанной в таблице. При этом теплотери рассчитывают с учетом средней радиационной температуры в помещении.

Примечание 3. В теплотехнических расчетах ограждающих конструкций жилых помещений принимают относительную влажность 55%.

5.24 Жилые здания должны подключаться к системам централизованного теплоснабжения через индивидуальный тепловой пункт (ИТП), оборудованный приборами учета теплотребления и автоматизированными узлами приготовления теплоносителей систем отопления и горячего водоснабжения. Встроенные в жилые здания нежилые помещения должны оборудоваться отдельными от жилой части дома системами или ответвлениями систем со своими приборами учета теплотреб-

ления, размещаемыми в общем помещении ИТП. По заданию на проектирование допускается по согласованию с теплоснабжающей организацией размещать приборы учета теплопотребления встроенных помещений за пределами ИТП.

Допускается обеспечивать теплоснабжение встроенных нежилых помещений, размещаемых в габаритах одной или двух квартир, от общедомовых систем теплопотребления.

ИТП должны проектироваться согласно требованиям СНиП 2.04.07. При проектировании ИТП следует применять оборудование с характеристиками, исключающими проникновение в жилые помещения шума, превышающего установленный действующими нормами допустимый для ночного времени уровень.

При невозможности присоединения жилого здания к централизованному теплоснабжению, а также в других случаях при соответствующем технико-экономическом обосновании и при наличии необходимых разрешений в состав проекта жилого здания должна входить местная котельная, которую следует проектировать согласно СНиП II-35 и ДБН В.2.5-20.

При проектировании жилья I категории допускается в соответствии с заданием на проектирование при соответствующем технико-экономическом обосновании и при наличии разрешения электроснабжающей организации применять системы отопления с преобразованием электрической энергии в тепловую, в том числе предусмотренные ДБН В.2.5-24.

5.25 Квартирные теплогенераторы на твердом топливе, в том числе отопительные печи, допускается проектировать в жилых домах до двух этажей (не считая цокольного) включительно. Квартирные газовые теплогенераторы допускается применять согласно заданию на проектирование и устраивать в соответствии с требованиями ДБН В.2.5-20, в том числе относящимися к отводу продуктов сгорания, исключающему загрязнение смежных помещений.

При применении квартирных теплогенераторов должны обеспечиваться температуры выше 0 °С в общих помещениях здания (вестибюлях, холлах, коридорах, лестничных клетках), а также в общих и технических помещениях с проложенным в них водопроводом, в том числе противопожарным. Температура в этих помещениях должна проверяться расчетами теплового баланса при абсолютной минимальной для района строительства наружной температуре. При невозможности обеспечения в помещениях температуры выше 0 °С должны применяться автоматически включающиеся местные электрические обогреватели трубопроводов.

5.26 Квартирные горизонтальные системы отопления должны проектироваться:

- при теплоснабжении от квартирных теплогенераторов;
- при централизованном теплоснабжении - согласно заданию на проектирование, регламентирующему устройство поквартирного учета теплопотребления.

В остальных случаях необходимо проектировать вертикальные однотрубные или двухтрубные системы отопления.

5.27 Отопительные приборы однотрубных и двухтрубных систем отопления должны проектироваться с автоматическими терморегуляторами.

Автоматические терморегуляторы не устанавливаются:

- а) во вспомогательных помещениях (коридорах, кладовых), а также в других помещениях, где имеется опасность замерзания теплоносителя (лестничных клетках, вестибюлях и др.);
- б) на подводке к одному из отопительных приборов при условии, что на другом установленном в том же помещении таком же или большем по мощности приборе установка терморегулятора предусмотрена;
- в) в помещениях с кондиционированием воздуха, в которых температура в течение года автоматически поддерживается регуляторами кондиционеров или электрических доводчиков;
- г) в помещении, в котором установлено три и более отопительных приборов, подключенных к отдельному ответвлению системы отопления, оснащенного групповым регулятором с выносным датчиком температуры при обеспечении равномерности нагревания воздуха в помещении.

В перечисленных случаях вместо РТК (радиаторных термостатических клапанов) в двухтрубных системах должен устанавливаться ручной клапан с возможностью гидравлической настройки, а в однотрубных системах - полнопроходной шаровой кран.

5.28 В однотрубных системах отопления узлы присоединения всех отопительных приборов (кроме тех, которые устанавливаются на лестничной клетке) должны иметь замыкающие или обходные участки. В этих узлах должны устанавливаться автоматические терморегуляторы с высокой пропускной способностью, а в жилье II категории при наличии пофасадного регулирования допускается применять радиаторные узлы с замыкающими участками и ручными полнопроходными кранами на подводках, если это предусмотрено заданием на проектирование.

Магистральные трубопроводы и отключающие устройства систем отопления, тепло- и холодоснабжения калориферов и кондиционеров должны прокладываться за пределами квартир в помещениях, доступных для персонала эксплуатационных служб.

Теплопроводы, прокладываемые за пределами квартир, а также прокладываемые скрыто, должны проектироваться с тепловой изоляцией. Покровный слой теплоизоляционной конструкции трубопроводов холодоснабжения должен быть паронепроницаемым.

Трубопроводы систем отопления в пределах отапливаемых помещений должны прокладываться открыто или за съемным декоративным кожухом. По заданию на проектирование допускается скрытая в строительных конструкциях прокладка трубопроводов (без разборных соединений) из труб с расчетным сроком службы 40 и более лет.

5.29 Давление воды в отопительных приборах, расположенных на нижнем этаже здания или на нижнем этаже гидравлически обособленной зоны здания, не должно превышать рабочего давления этих приборов и установленной на них арматуры. В тепловых пунктах зданий или в котельных должны предусматриваться устройства, защищающие систему отопления от превышения заданного давления.

5.30 Вытяжная вентиляция должна проектироваться с естественным побуждением. В соответствии с заданием на проектирование допускается проектировать системы вытяжной вентиляции с механическим побуждением.

Не допускается проектирование систем вытяжной вентиляции с механическим побуждением в зданиях с квартирными теплогенераторами, использующими для горения топлива воздух из помещений.

Использование вытяжных вентиляционных каналов в качестве газоходов теплогенераторов не допускается.

5.31 Вытяжные каналы должны размещаться во внутренних стенах зданий или примыкать к ним. Участки вытяжных каналов, прокладываемые над кровлей, на чердаке, а также вблизи охлаждаемой поверхности наружных стен, должны проектироваться с тепловой изоляцией, исключающей выпадение конденсата при относительной влажности вытяжного воздуха до 70 %.

Из каждой кухни, санитарного узла должен проектироваться индивидуальный вертикальный вытяжной канал с выпуском воздуха в атмосферу или в сборную вентиляционную шахту. Вентиляционные каналы одной квартиры допускается подсоединять к сборной вентиляционной шахте выше вытяжных решеток не менее чем на 2 м.

Индивидуальные вытяжные каналы и сборные вентиляционные шахты должны выполняться в строительных конструкциях.

5.32 Вытяжные вентиляционные системы с естественным побуждением должны проектироваться с выбросом воздуха над кровлей в местах, где исключается возникновение зон ветрового подпора.

5.33 Вентиляция встроенных нежилых помещений должна быть автономной. Вытяжную вентиляцию помещений, размещаемых в габаритах одной квартиры, в которых отсутствуют пожароопасные вещества и токсичные выделения, допускается присоединять к общей вытяжной системе жилого здания.

Не допускается располагать вытяжные шахты для выброса воздуха из встроенных помещений перед окнами квартир, а также прокладывать воздуховоды вытяжной вентиляции встроенных помещений по фасадам жилого здания.

5.34 Местные вытяжные вентиляторы в системах с естественным побуждением допускается устанавливать в кухнях и санузлах при выбросе воздуха из индивидуальных вытяжных каналов этих помещений непосредственно в атмосферу, а также в случае их присоединения к сборной шахте через

канал-спутник при условии, что удельное сопротивление трению при движении воздуха в сборной шахте во время работы всех присоединенных к ней местных вентиляторов не превысит 0,65 Па/м.

5.35 При проектировании центральных систем вытяжной вентиляции с механическим побуждением следует применять вентиляторы и шумопоглощающее оборудование с характеристиками, исключающими проникновение в жилые помещения шума, превышающего установленный действующими нормами допустимый для ночного времени уровень. Вытяжные вентиляторы (рабочий и резервный) центральных систем должны устанавливаться на уровне верхнего технического этажа и проектироваться для непрерывной круглосуточной работы с автоматическим переключением и автоматическим включением резерва. Воздуховоды центральных систем вытяжной вентиляции с механическим побуждением должны проектироваться с устройствами для гидравлической балансировки системы.

5.36 При применении системы кондиционирования воздуха отвод теплоты конденсации хладагента во многоквартирных жилых домах должен быть организован через центральные или групповые установки, расположенные в местах, где они не искажают архитектурный облик здания и не создают шума, уровень которого превышает допустимые значения для помещений проектируемого или соседнего здания и для окружающей среды. Конденсат, образующийся при охлаждении и осушке воздуха, должен отводиться трубопроводами, подключаемыми, как правило, в систему дождевой канализации с разрывом струи через сифон.

Газоснабжение

5.37 Разработку проектов внутреннего газоснабжения жилых зданий выполняют в соответствии с ДБН В.2.5-20.

В техническом подполье, подвальном и цокольном этажах, а при их отсутствии в первом этаже жилых зданий газифицированных населенных пунктов следует предусматривать контроль дозврывоопасных концентраций топливного газа в воздухе с выходом на коллективную предупредительную сигнализацию и на объединенную диспетчерскую службу.

Электротехнические устройства. Автоматика

5.38 Электроснабжение, электрооборудование и электроосвещение жилых зданий следует проектировать в соответствии с ПУЭ, ДНАОП 0.00-1.32, ДБН В.2.5-23, ДБН В.2.5-24, а также другими действующими нормативными документами.

5.39 В кухнях жилых зданий высотой 11 этажей и более, в общежитиях, домах для лиц преклонного возраста и семей с инвалидами (независимо от этажности) необходимо предусматривать установку электроплит. В жилых зданиях переменной этажности с высотой одной из частей 11 этажей и более электроплиты следует применять во всех частях здания.

Допускается установка электроплит в домах любой этажности, оборудованных центральным отоплением и централизованным горячим водоснабжением согласно заданию на проектирование и по согласованию с энергоснабжающей организацией.

5.40 Электрические сети здания и квартир должны оборудоваться устройствами защитного отключения (УЗО) согласно ПУЭ, ДНАОП 0.00-1.32, ДБН В.2.5-23.

5.41 В помещениях квартир и общежитий должны применяться штепсельные розетки с контактами заземления на 10/16 А, 250 В по ГОСТ 7396.1 и согласно требованиям раздела 5 ДБН В.2.5-23.

5.42 Молниезащита жилых зданий должна быть выполнена с учетом наличия телевизионных антенн и трубостоек сети проводного вещания в соответствии с РД 34.21.122.

5.43 Проекты автоматики и диспетчеризации жилых зданий выполняются в соответствии с действующими нормативными документами соответствующих органов исполнительной власти, к компетенции которых отнесены эти вопросы.

5.44 Щит управления противодымной защиты следует размещать в электрощитовом помещении здания или в помещении пожарного поста. Вывод сигнала о пожаре следует предусматривать на диспетчерский пункт микрорайона и в помещение с постоянным пребыванием дежурного персонала.

Системы связи и сигнализации

5.45 Жилые здания оборудуют сетями и устройствами телекоммуникаций общего пользования (связи, телевидения, проводного вещания), а при необходимости устраивают отдельные помещения для их организации.

5.46 В соответствии с заданием на проектирование жилые здания (квартиры) могут быть оборудованы сетями и устройствами:

- аудио (аудио-видео)-замочно-переговорных систем;
- технических средств охранной сигнализации и видеонаблюдения.

5.47 Расчет емкости линейных сооружений сети связи жилых зданий следует выполнять согласно ВБН В.2.2.45-1 с обеспечением возможности установки в каждой квартире одного абонентского оконечного устройства (если иное не оговорено заданием на проектирование); установка абонентских оконечных устройств должна быть предусмотрена в помещениях дежурного персонала и в помещениях технологических служб согласно требованиям ДБН В.2.5-13.

5.48 Расчет домовых распределительных сетей (ДРС) телевидения жилых зданий следует выполнять с учетом возможности установки в каждой квартире не менее двух присоединительных устройств при одном кабельном вводе в квартиру (если иное не оговорено заданием на проектирование).

5.49 Присоединительные устройства проводного вещания в квартирах устанавливаются в каждой комнате и кухне.

5.50 Вертикальная прокладка сетей связи и сигнализации в жилых зданиях, как правило, выполняется скрыто в отдельных трубах-стояках с устройством в соответствии с ВСН 600 этажных распределительных монтажных шкафов систем связи и сигнализации (отдельных или совмещенных с электрооборудованием).

5.51 Прокладка сетей связи и сигнализации от этажных распределительных шкафов и вводы их в квартиры должны выполняться скрыто.

Конструкции вводов должны обеспечивать свободную прокладку, дополнение и замену кабелей и проводов абонентских сетей.

5.52 Проектом необходимо предусматривать мероприятия, исключающие несанкционированное проникновение в монтажные распределительные шкафы и другие сооружения, помещения или к оборудованию сетей связи и сигнализации.

5.53 Приемное оборудование и сети систем телевидения (в том числе и спутникового) в зданиях должны обеспечивать коллективное пользование указанными системами. Использование индивидуальных приемных систем допускается в многоквартирных жилых домах.

5.54 Антенные устройства систем эфирного телевидения, спутниковой связи и телевидения должны располагаться в тех местах, где они не нарушают архитектурный облик зданий. Как правило, размещать их необходимо на крыше зданий, с учетом дополнительных механических нагрузок. Размещение антенных устройств на фасадных стенах, балконах не допускается.

5.55 Молниезащита радиостоек линий сети проводного вещания, мачт телеантенн (в том числе и спутниковых) выполняется в соответствии с ВСН 1, ВСН 60 и РД 34.21.122.

Мероприятия по уравниванию потенциалов металлических частей оборудования систем связи и сигнализации в соответствии с ДНАОП 0.00-1.32 определяются комплексно для всего электрооборудования зданий, а также других металлических конструкций.

5.56 Охранной сигнализацией должны быть оборудованы помещения противопожарной автоматики, электрощитовые, венткамеры противодымных установок, входы в технические этажи и выходы на кровлю здания, входы в машинное отделение лифтов и др. с выводением сигнала на пульт дежурного объединенной диспетчерской сигнализации или на пульт централизованного наблюдения службы охраны.

Организационно-технические мероприятия по передаче сигналов охранной сигнализации службам ведомственной или государственной охраны определяются взаимосогласованным заданием на проектирование.

5.57 Системы связи и сигнализации нежилых помещений, размещаемых в жилых зданиях, следует выполнять в соответствии с ДБН В.2.2-9.

5.58 Требования по оборудованию жилых зданий устройствами пожарной сигнализации изложены в 4.24.

6 ТРЕБОВАНИЯ К ЭНЕРГОСБЕРЕЖЕНИЮ

6.1 Ограждающие конструкции здания следует проектировать так, чтобы расчетные значения величин сопротивления теплопередаче, определенные с учетом теплопроводных включений, были не менее нормативных значений, установленных СНиП II-3.

6.2 Площади окон жилых помещений и кухонь не должны превышать значений, установленных в 3.4. Конструкции окон должны отвечать требованиям по сопротивлению теплопередаче и воздухопроницаемости, установленным СНиП II-3.

6.3 Величины тепловой мощности системы отопления и годового теплопотребления системами отопления здания, отнесенные к одному квадратному метру общей площади, не должны превышать контрольных показателей, установленных СНиП 2.04.05.

6.4 Системы теплопотребления зданий, управляемые из тепловых пунктов, должны проектироваться с устройствами для автоматического регулирования тепловой мощности. Индивидуальные регуляторы тепловой мощности следует предусматривать у каждого калорифера систем приточной вентиляции встроенных нежилых помещений. Индивидуальные регуляторы у отопительных приборов необходимо устанавливать в соответствии с требованиями 5.27.

6.5 Системы отопления встроенных в жилые здания гаражей должны проектироваться с устройствами, автоматически перекрывающими поток теплоносителя при температуре наружного воздуха 2 °С и выше.

6.6 Приточные вентиляционные системы встроенных нежилых помещений, оборудованных вытяжной вентиляцией с механическим побуждением, как правило, проектируют с утилизаторами тепла вытяжного воздуха. Проектирование без утилизаторов допускается при соответствующем обосновании.

Установка дефлекторов на выбросе вытяжных систем не допускается.

6.7 Холодильные машины зданий с центральной системой кондиционирования воздуха проектируют, как правило, с устройствами, обеспечивающими отведение теплоты конденсации холодильного агента в систему горячего водоснабжения.

6.8 В многоквартирных жилых домах, а также в зданиях с кондиционированием воздуха при обосновании следует применять системы теплопотребления, использующие возобновляемые источники энергии, в том числе энергию окружающей среды, преобразованную в тепловых насосах.

6.9 Повысительные насосы систем водоснабжения жилых зданий должны проектироваться с автоматикой, обеспечивающей уменьшение потребления электроэнергии при сокращении потребления воды.

6.10 При давлении воды на вводе водопровода в здание, превышающем требуемый проектный напор более чем на 0,1 МПа, необходимо устанавливать на вводе регуляторы давления "после себя".

6.11 Водоподогреватели горячего водоснабжения встроенных нежилых помещений должны проектироваться с устройствами, автоматически перекрывающими поток теплоносителя в часы нерабочего времени.

Приложение А (обязательное)

ПЕРЕЧЕНЬ НОРМАТИВНЫХ ДОКУМЕНТОВ, НА КОТОРЫЕ ПРИВЕДЕНЫ ССЫЛКИ

ДБН 360-92**	Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений
ДБН 363-92	Жилые здания для лиц пожилого возраста сельской местности Украины
ДБН Б.2.4-1-94	Планировка и застройка сельских поселений
ДБН В.1.1-3-97	Инженерная защита территорий, зданий и сооружений от оползней и обвалов. Основные положения
ДБН В.1.1-5-2000	Здания и сооружения на подрабатываемых территориях и просадочных грунтах
ДБН В.1.1-7-2002	Пожарная безопасность объектов строительства
ДБН В.1.4-1.01-97	Система норм и правил снижения уровня ионизирующих излучений природных радионуклидов в строительстве. Регламентированные радиационные параметры. Допустимые уровни
ДБН В.1.4-2.01-97	Система норм и правил снижения уровня ионизирующих излучений природных радионуклидов в строительстве. Радиационный контроль строительных материалов и объектов строительства
ДБН В.2.2-3-97	Здания и сооружения учебных заведений
ДБН В.2.2-4-97	Здания и сооружения детских дошкольных учреждений
ДБН В.2.2-5-97	Здания и сооружения. Защитные сооружения гражданской обороны
ДБН В.2.2-9-99	Гражданские здания и сооружения. Основные положения
ДБН В.2.2-10-2001	Учреждения охраны здоровья
ДБН В.2.2-11-2002	Предприятия бытового обслуживания. Основные положения
ДБН В.2.2-13-2003	Спортивные и физкультурно-оздоровительные учреждения
ДБН В.2.5-13-98	Пожарная автоматика зданий и сооружений
ДБН В.2.5-20-2001	Газоснабжение
ДБН В.2.5-23-2003	Проектирование электрооборудования объектов гражданского назначения
ДБН В.2.5-24-2003	Электрическая кабельная система отопления
ДБН В.2.6-14-97	Покрытия зданий и сооружений
СНиП II-3-79**	Строительная теплотехника
СНиП II-4-79	Естественное и искусственное освещение
СНиП II-7-81*	Строительство в сейсмических районах
СНиП II-12-77	Здания и сооружения. Защита от шума
СНиП II-22-81	Каменные и армокаменные конструкции
СНиП II-23-81*	Стальные конструкции
СНиП II-25-80	Деревянные конструкции
СНиП II-35-76	Котельные установки
СНиП 2.01.01-82	Строительная климатология и геофизика
СНиП 2.01.07-85	Нагрузки и воздействия
СНиП 2.02.01-83	Основания зданий и сооружений
СНиП 2.02.03-85	Свайные фундаменты
СНиП 2.03.01-84*	Бетонные и железобетонные конструкции
СНиП 2.04.01-85	Внутренний водопровод и канализация зданий
СНиП 2.04.05-91	Отопление, вентиляция и кондиционирование
СНиП 2.04.07-86	Тепловые сети
СНиП 2.09.04-87	Административные и бытовые здания
ВБН В.2.2-ЦЗН-2004 / Мінпраці України	Будинки і споруди. Центри зайнятості населення базового рівня

ВСН 01-89/ Росавтотранс	Предприятия по обслуживанию автомобилей
ВСН 1-77/ Минсвязи СССР	Инструкция по проектированию молниезащиты радиообъектов
ВСН 45-86/ Госгражданстрой	Культурно-зрелищные учреждения. Нормы проектирования
ВСН 54-87/ Госгражданстрой	Предприятия розничной торговли. Нормы проектирования
ВСН 60-89/ Госкомархитектуры	Устройства связи, сигнализации и диспетчеризации инженерного оборудования жилых и общественных зданий. Нормы проектирования
ВСН 61-89(р)/ Госкомархитектуры	Реконструкция и капитальный ремонт жилых домов. Нормы проектирования
ВСН 62-91/ Госкомархитектуры	Проектирование среды жизнедеятельности с учетом потребностей инвалидов и маломобильных групп населения
ВСН 600-81 / Минсвязи СССР	Инструкция по монтажу сооружений устройств связи, радиовещания и телевидения
ДСТУ Б В.1.1-4-98	Защита от пожара. Строительные конструкции. Методы испытаний на огнестойкость. Общие требования
ДСТУ Б В.2.6-11-97	Двери металлические противоударные входные в квартиры. Общие технические условия
ДСТУ 4216-2003	Испытания электрических кабелей в условиях влияния огня. Часть 1. Испытания на распространение пламени одиночно проложенного изолированного вертикально размещенного провода или кабеля
ДСТУ 4217-2003	Испытания электрических кабелей в условиях влияния огня. Часть 2. Испытания на распространение пламени одиночно проложенного изолированного вертикально размещенного провода или кабеля с малым сечением
ДСТУ ISO 4190-6-2001	Установка лифтовая (элеваторная). Часть 6. Лифты пассажирские для установки в жилых домах. Планировка и выбор
ГОСТ 12.1.044-89 ССБТ	Пожаровзрывоопасность веществ и материалов. Номенклатура показателей и методы их определения
ГОСТ 7396.1-89 (МЭК 83-75)	Соединители электрические штепсельные бытового и аналогичного назначения. Основные размеры
ГОСТ 12176-89	Кабели, провода и шнуры. Методы проверки на нераспространение горения
ГОСТ 16363-98	Средства огнезащитные для древесины. Методы определения огнезащитных
ГОСТ 25772-83	Ограждения лестниц, балконов и крыш стальные. Общие технические условия
ГОСТ 27751-88 (СТ СЭВ 384-87)	Надежность строительных конструкций и оснований. Основные положения по расчету
ГОСТ 30331.1-95	Электроустановки зданий. Основные положения
НАПБ Б.01.007-2004	Правила облаштування та застосування ліфтів для транспортування пожежних підрозділів у будинках та спорудах
ДНАОП 0.00-1.02-99	Правила устройства и безопасной эксплуатации лифтов
ДНАОП 0.00-1.32-01	Правила устройства электроустановок. Электрооборудование специальных установок
ПУЭ-86/ Минэнерго СССР	Правила устройства электроустановок
РД 34.21.122-87/ Минэнерго СССР, Госстрой СССР	Инструкция по устройству молниезащиты зданий и сооружений
ДержСанПіН 3.3.2-007-98	Державні санітарні норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин
ДСН 3.3.6.037-99	Державні санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку
ДСН 3,3.6.042-99	Мікроклімат виробничих приміщень
ДержСанПіН 173-96	Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів
ДСП 201-97	Державні санітарні правила охорони атмосферного повітря населених місць (від забруднення хімічними та біологічними речовинами)
ДержСанПіН 239-96	Державні санітарні норми і правила захисту від впливу електромагнітних
ДержСанПіН 383-96	Державні санітарні правила і норми. Вода питна. Гігієнічні вимоги до якості води централізованого господарсько-питного водопостачання

НРБУ-97	Норми радіаційної безпеки України. Державні гігієнічні нормативи
СанПин 42-121-4719-88	Санитарные правила устройства, оборудования и содержания общежитии для рабочих, студентов, учащихся средних учебных заведений и профессионально-технических училищ
СанПин 42-123-5777-91	Санитарные правила для предприятий общественного питания, включая кондитерские цехи и предприятия, вырабатывающие мягкое мороженое
СанПин 1304-75	Санитарные нормы допустимых вибраций в жилых домах
СанПин 2152-80	Санитарно-гигиенические нормы допустимых уровней ионизации воздуха производственных и общественных помещений
СанПин 2605-82	Санитарные нормы и правила обеспечения инсоляцией жилых и общественных зданий и территории жилой застройки
СанПин 3077-84	Санитарные нормы допустимого шума в помещениях жилых и общественных зданий и на территории жилой застройки
СанПин 5781-91	Санитарные правила для предприятий продовольственной торговли
СН 4948-89	Санитарные нормы допустимых уровней инфразвука и низкочастотного шума на территории жилой застройки

Приложение Б (обязательное)

ТЕРМИНЫ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПОНЯТИЙ

Балкон - выступающая из плоскости стены фасада огражденная площадка, служащая для отдыха в летнее время.

Сблокированный жилой дом - здание квартирного типа, состоящее из двух и более квартир, каждая из которых имеет непосредственный выход на приквартирный участок или улицу.

Веранда - застекленное неотапливаемое помещение, пристроенное к малоэтажному зданию или встроенное в него, не имеющее ограничения по глубине.

Жилище Г категории (коммерческое) - жилище с нормируемыми нижними и ненормируемыми верхними пределами площадей квартир и одноквартирных жилых домов (или коттеджей), обеспечивающих уровень комфорта проживающих не ниже минимально допустимого.

Жилище II категории (социальное) - жилище с нормируемыми нижними и верхними пределами площадей квартир и жилых комнат общежития в соответствии с действующими санитарными нормами, обеспечивающими минимально допустимый уровень комфорта проживания.

Жилое здание секционного типа - здание, состоящее из одной или нескольких секций.

Жилое здание коридорного (галерейного) типа - здание, в котором квартиры (или комнаты общежития) имеют выходы через общий коридор (галерею) не менее чем на две лестницы.

Жилое помещение - отапливаемое помещение, расположенное в надземном этаже, предназначенное для круглогодичного проживания и отвечающее санитарно-эпидемиологическим требованиям к микроклимату и воздушной среде, к естественному освещению, к допустимым уровням нормируемых параметров шума, вибрации, ультразвука и инфразвука электрических и электромагнитных полей и ионизирующего излучения.

Жилая ячейка общежития - группа жилых комнат, объединенных подсобными помещениями общего пользования.

Квартира - комплекс взаимосвязанных помещений, используемых для проживания одной семьи различного количественного состава или одного человека, включающий (как минимум): жилую (жилые) комнату, кухню, ванную комнату (душевую), уборную (или совмещенный санузел), прихожую, кладовую или встроенный шкаф.

Квартира в двух уровнях - квартира, жилые и подсобные помещения которой размещены на двух смежных этажах и объединены внутриквартирными лестницами.

Кухня-ниша - неотделенное перегородкой пространство в структуре жилой комнаты или прихожей для размещения кухонного оборудования без обеденного места; может освещаться естественным или "вторым" светом через фрамугу.

Лестнично-лифтовый узел - помещение, предназначенное для размещения вертикальных коммуникаций: лестничной клетки, лифтов.

Лифтовый холл - помещение перед входами в лифт.

Лоджия - перекрытое и огражденное в плане с трех сторон помещение, открытое во внешнее пространство или остекленное, служащее для отдыха в летнее время. Остекленная лоджия не является верандой.

Малоэтажная застройка - застройка территории одно-, двух-, трехэтажными жилыми зданиями различных типов.

Нежилое помещение - помещение в структуре жилого здания, не относящееся к жилому фонду. Является самостоятельным объектом гражданско-правовых отношений.

Общая площадь квартиры (жилого дома) - суммарная площадь жилых и подсобных помещений с учетом лоджий, балконов, веранд и террас, учитываемых с коэффициентом согласно приложению В.

Одноквартирный жилой дом - индивидуальный жилой дом, имеющий придомовой участок.

Площадь квартиры - суммарная площадь жилых и подсобных помещений квартиры без учета лоджий, балконов, веранд и террас.

Планировочная отметка земли - уровень земли на границе отмостки.

Погреб - сооружение, заглубленное в землю, для круглогодичного хранения продуктов. Может быть отдельно стоящим, расположенным под жилым домом или хозяйственной постройкой.

Подсобные помещения квартиры - помещения, предназначенные для гигиенических или хозяйственно-бытовых нужд проживающих (ванная, уборная, душевая, постирочная, кухня, кладовая), а также прихожая, внутриквартирный холл, коридор и др.

Подсобные помещения многоквартирного жилого здания - помещения, предназначенные для обеспечения эксплуатации здания и бытового обслуживания его жителей (лестничные клетки, вестибюли, переходные шлюзы, внеквартирные коридоры, колясочные, кладовые, мусоросборные камеры, чердаки, подвалы, шахты и др.).

Помещения технические - помещения для размещения оборудования тепловых узлов, бойлерных, электрощитовых, венткамер, коммутаторов, радиоузлов, машинных отделений лифтов, холодильных установок и др.

Приквартирный участок - земельный участок, примыкающий к жилому зданию (квартире) с непосредственным выходом на него.

Протяженное здание - здание, длина которого в три и более раз превышает его высоту.

Световой карман - помещение с прямым естественным освещением, примыкающее к коридору и служащее для его освещения.

Световой фонарь - остекленная конструкция покрытия для освещения помещений лестничной клетки или внутреннего двора.

Секция жилого здания - здание или часть жилого здания (отделенная от других частей глухой стеной) с квартирами (комнатами общежития), имеющими выход на одну лестничную клетку или непосредственно через коридор. Площадь квартир на этаже секции, как правило, не превышает 500 м².

Сельский усадебный дом - односемейное жилое здание общей площадью, как правило, до 250 м², расположенное на земельном участке в сельской местности вместе с сооружениями хозяйственного назначения, садом и огородом.

Совмещенный санузел - помещение, оборудованное унитазом, ванной (или душевым поддоном) и умывальником.

Тамбур - проходное пространство между дверями, предназначенное для защиты от проникновения холодного воздуха, дыма и запахов при входе в здание, лестничную клетку или другие помещения.

Терраса - огражденная открытая пристройка к зданию в виде площадки для отдыха, которая может иметь крышу; размещается на земле или над ниже расположенным этажом.

Техническое оснащение многоквартирного жилого здания - инженерные коммуникации и технические устройства, необходимые для обеспечения санитарно-гигиенических условий и безопасной эксплуатации квартир (общедомовые сети тепло-, водо-, газо-, электроснабжения, бойлерные, оборудование пожарной безопасности, вентиляционные каналы и каналы для дымоудаления; устройства лифтов, центральных распределительных щитов, элеваторных узлов, а также элементы благоустройства территории).

Условная высота здания - по 2.18 ДБН В.1.1-7.

Холодная кладовая - помещение, размещаемое в неотапливаемом объеме квартиры (здания).

Чердак - пространство между поверхностью покрытия (крыши), наружными стенами и перекрытием верхнего этажа.

Шахта для проветривания - защищенное вентиляционной решеткой полое вертикальное пространство на высоту здания с горизонтальным сечением не менее 1/30 общей площади всех проветриваемых квартир на этаже.

Этаж мансардный (мансарда) - этаж в чердачном пространстве, фасад которого полностью или частично образован поверхностью (поверхностями) наклонной или ломаной крыши.

Этаж надземный - этаж с отметкой пола помещений не ниже планировочной отметки земли.

Этаж основной - этаж (для расчета лифтов), на который жители имеют нормальный доступ с придомовой территории.

Этаж первый - нижний надземный этаж жилого здания.

Этаж подвальный (первый подземный этаж) - этаж с отметкой пола помещений ниже планировочной отметки земли более чем на половину высоты помещения.

Этаж подземный - этаж с отметкой пола помещения ниже планировочной отметки земли на всю высоту помещения.

Этаж технический - этаж для размещения инженерного оборудования и прокладки коммуникаций, может быть расположен в нижней (техническое подполье), верхней (технический чердак) или в средней части здания.

Этаж цокольный - этаж с отметкой пола помещений ниже планировочной отметки- земли на высоту не более половины высоты помещений.

Приложение В (обязательное)

ПРАВИЛА ПОДСЧЕТА ПЛОЩАДИ КВАРТИРЫ В ЖИЛОМ ЗДАНИИ И ОБЩЕЖИТИИ, ПЛОЩАДИ ЖИЛОГО ЗДАНИЯ, ПЛОЩАДИ ПОМЕЩЕНИЙ, ПЛОЩАДИ ЗАСТРОЙКИ, СТРОИТЕЛЬНОГО ОБЪЕМА, ЭТАЖНОСТИ ЖИЛОГО ЗДАНИЯ И ПЕРЕЧЕНЬ ОБЯЗАТЕЛЬНЫХ ТЕХНИКО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ

В.1 Площадь квартир определяют как сумму площадей всех помещений квартиры за исключением лоджий, балконов, веранд, террас, холодных кладовых и наружных тамбуров.

В.2 Общую площадь квартир определяют как сумму площадей всех помещений квартиры (за исключением входных тамбуров в многоквартирных домах), встроенных шкафов и летних помещений, подсчитанных со следующими понижающими коэффициентами:

- для балконов и террас - 0,3;
- лоджий - 0,5;
- остекленных балконов - 0,8;
- веранд, застекленных лоджий и холодных кладовых - 1,0.

Площадь, занимаемая печью, в площадь помещений не включается. Площадь под маршем внутриквартирной лестницы при высоте от пола до низа выступающих конструкций 1,6 м и более включается в площадь помещений, где расположена лестница.

В.3 Общую площадь помещений общежития и специализированных жилых домов для лиц преклонного возраста и инвалидов определяют как сумму площадей жилых комнат, подсобных помещений (в том числе встроенных шкафов), помещений общественного назначения, а также летних помещений с коэффициентами согласно В.2.

Жилую площадь квартирных домов и общежития определяют как сумму площадей жилых комнат без учета встроенных шкафов.

В.4 Общую площадь квартир жилых зданий определяют как сумму общих площадей квартир этих зданий, определяемую согласно В.2.

Общая площадь помещений общественного назначения, встроенных в жилые здания, подсчитывается отдельно согласно требованиям ДБН В.2.2-9.

Площади чердака, технического подполья (технического чердака), внеквартирных коммуникаций, а также тамбуров лестничных клеток, лифтовых и других шахт, портиков, крылец, наружных открытых лестниц в общую площадь зданий не включаются.

В.5 Площадь жилого здания определяют как сумму площадей этажей здания, измеренных в пределах внутренних поверхностей наружных стен, а также площадей балконов и лоджий.

Площадь лестничных клеток, лифтовых и других шахт включается в площадь этажа с учетом их площадей в уровне данного этажа.

Площадь чердаков, технических этажей и подвалов в площадь здания не включается.

В.6 Площадь помещений жилых зданий определяют по их размерам, измеряемым между отделанными поверхностями стен и перегородок на уровне пола (без учета плинтусов). При определении площади мансардного помещения учитывают площадь этого помещения с высотой наклонного потолка не менее 1,5 м при наклоне 30° к горизонту; 1,1 м при 45°; 0,5 м при 60° и более. При промежуточных значениях высота определяется по интерполяции. Площадь помещения с меньшей высотой учитывают в общей площади с коэффициентом 0,7, при этом минимальная высота стены должна быть 1,2 м при наклоне потолка 30°; 0,8 м при наклоне от 45° до 60°; не ограничивается при наклоне 60° и более.

В.7 Площадь застройки здания определяют как площадь горизонтального сечения по внешнему обводу здания на уровне цоколя, включая выступающие части. Площадь под зданием, расположенным на столбах, а также проезды под зданием включаются в площадь застройки.

В.8 Строительный объем жилого здания определяют как сумму строительного объема выше отметки $\pm 0,000$ (надземная часть) и ниже этой отметки (подземная часть).

Строительный объем надземной и подземной частей здания определяют в пределах ограничивающих поверхностей с включением ограждающих конструкций, световых фонарей и др., начиная с отметки чистого пола каждой из частей здания, без учета проездов и пространств под зданиями на опорах.

В.9 При определении этажности надземной части здания в число этажей включают все надземные этажи (включая мансардный), в том числе технический и цокольный, если верх его перекрытия находится выше средней планировочной отметки земли не менее чем на 2 м.

При различном числе этажей в разных частях здания на участке с уклоном этажность определяют отдельно для каждой части здания.

Технический этаж, расположенный над верхним этажом, при определении этажности здания не учитывают.

В.10 В состав обязательных технико-экономических показателей по жилому дому включают:

- а) площадь участка;
- б) площадь застройки;
- в) этажность;
- г) условную высоту здания (определяют по 2.18 ДБН В.1.1-7);
- д) количество квартир дома, в том числе:
 - однокомнатных;
 - двухкомнатных и более;
- е) площадь квартир в доме;
- ж) площадь летних помещений (подсчитанная согласно В.2);
- з) общую площадь квартир в доме;
- и) площадь встроенных нежилых помещений;
- к) общий строительный объем всего, в том числе:
 - выше отметки ± 0.00 ;
 - ниже отметки ± 0.00 ;
- л) удельную тепловую мощность отопления.

**Приложение Г
(обязательное)**

**ПЕРЕЧЕНЬ ПОМЕЩЕНИЙ ЖИЛЫХ ЗДАНИЙ, ПОДЛЕЖАЩИХ
ОБОРУДОВАНИЮ АВТОМАТИЧЕСКИМИ УСТАНОВКАМИ ПОЖАРНОЙ
СИГНАЛИЗАЦИИ И ПОЖАРОТУШЕНИЯ**

Название помещений	Автоматические средства пожарной сигнализации пожаротушения	
	установки пожаротушения	установки пожарной сигнализации
1. Жилые здания: - прихожие квартир ¹⁾ в зданиях с условной высотой от 26,5 до 47 м включительно ²⁾ - прихожие квартир ¹⁾ и внеквартирные коридоры, лифтовые холлы в зданиях с условной высотой свыше 47 м с адресуемыми пожарными извещателями ²⁾ - встроено-пристроенные нежилые помещения различного назначения независимо от площади	- - -	+ + +
2. Стоянки автомобилей (кроме индивидуальных жилых зданий): - помещения для хранения автомобилей, расположенные в подземных, подвальных, цокольных этажах жилых зданий независимо от площади и количества машино-мест	+	+ ²⁾
3. Здания общежитии при количестве проживающих более 50: - комнаты (за исключением санитарно-гигиенических помещений) ¹⁾ , коридоры, лифтовые холлы	-	+
4. Здания для лиц преклонного возраста и семей с инвалидами: - прихожие квартир ¹⁾ , внеквартирные коридоры, лифтовые холлы, административные и вспомогательные помещения нежилого назначения независимо от площади	-	+
¹⁾ В помещениях квартир (за исключением санитарно-гигиенических помещений) дополнительно используются автономные оптико-электронные дымовые пожарные извещатели. ²⁾ Используются дымовые пожарные извещатели для автоматического включения противодымных систем (при их наличии). Сигнал о срабатывании противодымных систем здания подается на ОДС и в помещение дежурного персонала здания (при его наличии).		

СОДЕРЖАНИЕ

1 ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ	1
2 АРХИТЕКТУРНО-ПЛАНИРОВОЧНЫЕ И КОНСТРУКТИВНЫЕ РЕШЕНИЯ	2
Формирование объемно-планировочной и конструктивной структуры зданий	2
Требования к отдельным элементам здания	2
Квартиры. Уровень их комфорта и параметры	4
Специализированное жилище для лиц преклонного возраста, инвалидов и общежития	5
Нежилые этажи (помещения)	6
3 САНИТАРНО-ГИГИЕНИЧЕСКИЕ ТРЕБОВАНИЯ	9
4 ПОЖАРНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ	11
5 ИНЖЕНЕРНОЕ ОБОРУДОВАНИЕ ЗДАНИЙ	16
Лифты	16
Мусороудаление	17
Водоснабжение и канализация	18
Отопление, вентиляция и кондиционирование	19
Газоснабжение	23
Электротехнические устройства. Автоматика	23
Системы связи и сигнализации	24
6 ТРЕБОВАНИЯ К ЭНЕРГОСБЕРЕЖЕНИЮ	25
Приложение А	
Перечень нормативных документов, на которые приведены ссылки	26
Приложение Б	
Термины и определения понятий	29
Приложение В	
Правила подсчета площади квартиры в жилом здании и общежитии, площади жилого здания, площади помещений, площади застройки, строительного объема, этажности жилого здания и перечень обязательных технико-экономических показателей	32
Приложение Г	
Перечень помещений жилых зданий, подлежащих оборудованию автоматическими установками пожарной сигнализации и пожаротушения	34
Приложение Д	
Библиография	35

Відповідальний за випуск - В.М. Чеснок

Редактор - А.О. Луковська

Комп'ютерна верстка - Т.І. Цапро

Формат 60×84 1/8. Папір офсетний. Гарнітура "Times Cyr".

Друк офсетний

Державне підприємство "Укрархбудінформ".

Бульв. Лесі Українки, 26, Київ-133, а/с 85, 01133, Україна. Тел. 286-49-55

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців

ДК №.690 від 27.11.2001р.

Віддруковано в типографії СПД Кузьменко

8 067 408-74-26